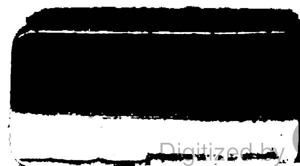

ENDELDIJK,

HOFDICHT;

EN ANDERE

GEDICHTEN;

DOOR

WILLEM VANDER POT.

Te LEYDEN,
By PIETER VANDER EYK,
MDCCLXVIII.

AAN DE

MAATSCHAPPYE

DER

NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE

TE LEYDEN.

Welwyze Maatſchappy, die uwen Zetel vest
In Leydens ouden Wal, en, in 't Gemeenebest
Van 't Vrye Nederland, kiest, tot uwe achtbre Leden,
Beroemde Mannen, die, door hunne uitmuntendheden,
U ſieren; wier Vernuft, wier Oeffning van 't Verſtand,
De Letterkennis kweekt in 't waarde Vaderland!
Hoe wenscht de Batavier de Orakels van uw Choren,
Tot vordering van Kunst en Wetenſchap te hooren!

't Zy Ge u het zuivren van de Landtale onderwindt,
Dier Moederſpraak, waarin Ge een' eedlen Rijkdom vindt
En zachte deftigheid, die Kracht en Klaarheid geven;
Naturelijk geſchikt naar de Oude Wijs van Leven,
Naar de Oude Ernsthaftigheid van 't Vrye Vaderland,
Eer weitſche Pracht, die 't hart des Bataviers vermant,
Hem zuiverheid in Taal en Zeden deed verliezen,
En, voor 't beproefde Goud, vreemd Klatergoud verkiezen!
't Zy Gy 's Lands Oudheid; 's Lands Bedrijf; het heilig Blad
Van Wet en Handvest, met Batavisch Bloed beſpat;
Der Vaadren Zeden, door een reeks van zonnekringen;
Schetst voor 't opmerkend oog van hun Nakomelingen!
Men ſchame zich 't Gedrag van onze Vaadren niet!
Ach! dat mijn Landgenoot, als hy hun Voorbeeld ziet,
Steeds met eerbiedigheid van hunne Deugd gewage,
En nimmer zynen Stam onwaardig zich gedrage!
Het zy Ge u van deze Aarde in hooger Lucht begeeft,
Op blanke vlerken van de ſchoone Dichtkunst zweeft,

Ge-

Gemoedren treft en roert, klapwiekende, onder 't zingen,
Stijgt met hun hemelwaard door zonne- en ftarrenkringen,
Hun grootfcher denkbeeld vormt, en lieflijk ftreelt en fticht;
Waardoor de blyde ziel gewekt wordt tot haar' plicht,
Om voor haar' Evenmensch en 't Vaderland te leven;
Om eeuwig, juichende, in een' beetren ftand te zweven!
't Zy uw Welfprekendheid en zin en zaken wikt,
En taal en ftyl en zwier, altoos welvoeglijk, fchikt.
Dat uwe Lettervlijt aan 't Vaderland behage,
En de onverwelkbre kroon van Glory met zich drage!
Dat uw Ontwerp gelukke, ô wyze Maatfchappy!
Uw lust beftendig, en uw arbeid nuttig zy!
Zoo blyve u fteeds de glans van Achtbaarheid omringen;
Zoo zal elk Letterheld naar uwe Keuze dingen!

Maar, eedle Maatfchappy! waarom tot dezen ftand
Ook my bevorderd, voor het oog van Nederland?
Zijn mijn Verdiensten, zijn mijn Gaven zoo verheven?
't Verbaast me!... Dit, ô Nijd! dit kan u voedfel geven!

Spot,

Spot, ſpot, mijn Vaderland; nu gy die keuze ziet,
Spot met uw' Ouden, uw' geringen Zanger niet!...
Kent Gy, ô Maatſchappy! dien Dichter pas verkoren?
Hebt Ge ook te gunstig naar zijn Vrienden willen hooren?
Zijn u zijn Jaren en de dofheid van zijn' Geest,
Door Ziekte en Onderdom verzwakt, bekend geweest?
Wist Gy dat hy zijn Luit voorlang had opgehangen?
Dat hy zijn' Kindren zong den Laatſten zyner zangen?
Is dit, ô Mannen! naar de hoogſte Glory ſtaan!
Is dit aan 't loflijk Doel der Maatſchappy voldaan!
Ge werkt voor 't Vaderland, voor uw Nakomelingen!
Ja, 't is voor de Eeuwigheid dat uwe Dichters zingen!
Aan my ontbreekt de Kunst die eenen *Zang* volmaakt;
Dat Godlijk Vuur dat in den Geest eens Dichters blaakt;
Die ſtille Eenvoudigheid; die Grootsheid der Gedachten;
Dat ſchoon Denkbeeldig Schoon dat ons, op Englenſchachten,
Voert, door Beſpiegeling, in 't Ongeſchapen Licht;
Die zachte Melody; dat Schildren in Gedicht;

Die

Die Vinding; ſchoone Zwaai; dat liefelijk Ontroeren;
Dat zoet Verrasſen; dat gelukkige Vervoeren;
Beknoptheid; Vloeiendheid; Welſprekendheid; de Kunst
Van Welbehaaglijk zijn; en 't winnen van elks Gunst.
Dit alles moet den Geest en 't Werk eens Dichters ſieren.,
Indien hy, nevens U, bevoegd zy tot lauwrieren!

'tIs waar, 'k beminde reeds de Dichtkunst in mijn jeugd:
Mijn Jonglingſchap, vol vuurs, beklauterde, met vreugd,
Den ſteilen Dichtkunstberg, met vijf lofwaarde Vrinden,
Om, door *Natuur en Kunst*, den hoogen top te vinden:
Wy hebben, onvermoeid, den uitgekochten tijd,
Veel jaren lang der Kunste en Wetenſchap gewijd.
'tIs waar, ik dorst voorheen, in 't krachtigst van mijn leven,
Schoon roekloos, naar den prijs der Heldendichtkunst ſtreven:
Afdalende uit het oud, het echt Batavisch Bloed,
Zijnde, als een Batavier, eenvoudig opgevoed
In Burgerzeden, die die afkomst evenaren;
In Liefde tot mijn Land; tot Vryheid; tot de Altaren

** Waar

Waar Vrede- en Liefdeplicht Godsdienstigheid verzelt;
Blaakte in mijn hart een gloed om *Bató*, mynen Held,
Tot prikkeling ter deugd, voor zijn Nakomelingen,
Met hooge toonen, als een Batavier, te zingen.
('t Was eigen vormſel, en veréischte een mannenkracht!)
Mijn Zangſter had alreeds den derden Zang volbragt;
Mijn Denkbeeld zag 't Geheel; kon Glorytafereelen,
Kon Godsdienst, Zedenplicht, door 't gantſche Werk verdeelen;
'k Had eenen Heldendrom, een eeuwige Eerkroon waard,
All' Vaders van hun Land! in ryen reeds geſchaard;
Ja, als een Zeeman, die lang worſtelde in gevaren,
Zag ik 't gewenschte Land zich opdoen uit de baren,
En juichte: toen, eensklaps, een ſtormbui zich verheft,
Die, met een ſchipbreuk, mijn volzeilig Scheepje treft;
('k Had, op zijn tijd, verzuimd te reven en te ſtryken!)
Dus deed die felle orkaan my, onder 't Werk, bezwyken.
Een zware Ziekte deed mijn arbeid van veel tijd,
Van my zoo teêr geliefd, mijn' Landgenoót gewijd;

Dien

Dien grooten voorraad van Roemwaardige Bedryven;
Mijns ondanks, onvoltooid en steeds vergeten blyven:
Ik riep de Godheid aan, in dien verlegen stand,
Om duur van hare Gunst voor my en 't Vaderland;
Wenschte aan mijn' Landgenoot, al die Uitmuntendheden,
Die hooge Heldendeugd, die loffelyke Zeden,
Die zucht tot Vryheid toe, die 'k, met mijn zwak penseel,
Hem wilde malen op het heldendichtpaneel;
En leî, met trage hand, toen, bevend, mynen veder
By 't onvolwrochte Werk, met weenende oogen, neder.
Sints zijt ge, ô Dichtkunst! eer 't genoegen van mijn' Geest,
In mijn *kunstlievend* Huis verschoveling geweest
Veel jaren achterëen, als of aan u, voordezen,
Daar de allerminste gunst noch liefde was bewezen;
Tot dat mijn Zanglust, die mijn vast Besluit verwon,
Beproefde of nog mijn hand de snaren tokklen kon!
'k Heb toen een lichter toon, al hortende, aangevangen;
Ik zong mijn *Endeldijk* in lage Hofgezangen;

 'k Be-

'k Betreurde *Hoogvliet*; hing mijn Cyter by zijn graf;
'k Nam, in mijn droefheid die, door overyling, af:
Toen, dacht ik, was mijn Werk, mijn Dichtweb afgeweven
Als 'k nog mijn' Zegen aan mijn' Kindren had gegeven;
'k Heb, in mijn' *Laatsten Zang*, dien Liefdeplicht volbragt,
En hing mijn Cyter aan den Stam van mijn Geslacht.
Ziet daar een' Kunstgenoot, met deugden en gebreken,
Die op het heldenpad, ten halven, is bezweken,
En zich getroosten moet dat hy, tot groote Daân,
Mede iet roemwaardigs, iet uitmuntends dorst bestaan:
Een' die bykans den Rei der Dichtren had begeven,
Toen uwe Gunst hem heeft, ten glorystand, verheven.
Ach! dat die keus U nooit, ô Broedren, rouwen moog!
Of blikkert U de glans zijns Ouderdoms in 't oog?
Zou de Ondervinding van een arbeid veler jaren
Hem Onderrichting met Bezadigdheid doen paren!
Of zoud Gy de oogen op zijn Kunstgenooten slaan!
Ziet Gy zijn' omgang met het Puik der Dichtren aan,

Met

Met Neêrlands Dichtren Rei, wier Cyter en Gezangen
Reeds, door de Dichtkunst, zijn by 't hoog gestarnt gehangen!
Of is 't genoeg dat hy by U bekend moog zijn,
En lang die eer genoot, ô Neêrlandsch Oogelijn!
ô Wyze BALTHAZAR! wiens glinstrend kunstvermogen,
Gelijk een Noordstar, blinkt voor aller Dichtren oogen!
Dat U behagen kon zijn Beeldnis met een' krans
Van blinkend Letterloof te omvlechten, welkers glans
Hem zoo begunstigt, dat uw Vriendelyke Trekken
Al wat gebrekkig is, en hem misstaat, bedekken!
Of dat hy U, met vreugd, in eenen langen trein
Van veertig jaren, ô Kunstlievende FONTEIN,
Heeft mogen zynen Vriend, zijn' waarden Halsvriend, noemen,
En op den bystand van uwe Oordeelkunde roemen!
Is dit dan iet? en kunt Ge iet loffelijks van my,
Hierdoor ten uwen nutte, ô achtbre Maatschappy,
In 't weinig overschots mijns gryzen Winters wachten?
'k Zal, hoe gebrekkig 't zy, met yver, dat betrachten!

 Doch

Doch zoo 't geviel dat uw Verwachting zich bedroog;
Houd dan mijn zwak Vernuft, houd uwe Keuze in 't oog;
Zoo moogt Ge omzichtig, in 't verkiezen uwer Leden,
Vooraf verzekerd zijn van elks uitmuntendheden.
'k Neem dan uw Gunstbewijs, Geleerde Mannen, aan,
(Ach! mogt dit met uw' roem en achtbaarheid bestaan!)
Gy vergt het my!... Versterk, ô Hemel! mijn Vermogen;
Doe me, alleszins, het nut der Maatschappy beöogen!...
Maar, hoe betuig ik U myne achting voor uw gunst?
Leer, kunstrijk Dichterdom! uw Medelid de kunst
Om uwen hoogen toon te volgen op zijn snaren;
Om uw bevalligheid, uw krachten, te evenaren!
Neen, neen; mijn Geest en Hand zijn vuur en vlugheid kwijt!
Dat myne Dankbaarheid U slechts dees *Dichtrol* wijd',
Roemwaarde Broederschap! mijn *Hofdicht en Gezangen!*
Ai wil dit kleen geschenk, met vriendlijkheid, ontfangen;
Wie weet of me ooit de Gunst des Hemels zal geschiën
Van U iet grooters, meêr roemwaardigs, aan te biên?

Zoo

Zoo zult Gy 't goede hart uws Dichters nog gedenken,
Schoon de Onmagt hem belet iet beters U te schenken,
En myne Zangster, met uw' Naam voor haar Gedicht,
Doen glansrijk pronken door den weêrstuit van uw Licht!

Welaan (ge onftangt mijn gift!) laat ons vereënigd streven,
Om blijk van onze zucht voor 't Vaderland te geven,
Laat ons uw grootsch Ontwerp volvoeren; 'k volg uw spoor;
Treedt, wyze Broeders! treedt uw' zwakken Broeder voor;
Reikt hem uw handen toe; wilt, wilt hem onderschragen,
Daar hy dien steilen togt naar 't Koor der Eer zal wagen! ....
Neen; laat hy aan den voet des hoogen Zangbergs staan,
En zien, van verre, uw spoed, met starende oogen, aan:
Zijn Logheid zou het Vuur uws Yvers doen vermindren;
Zijn Onmagt 't loflijk Werk, in zynen voortgang, hindren:
Hy zal intusschen, in oprechtheid van gemoed,
De Handen klappen als uw Wijsheid werking doet;
Als hy zijn Vaderland ziet eedle blyken geven
Van U, langs 't gloryspoor, roemruchtig, na te streven;

Als

Als hy DE GROOTEN ziet herleven in ons Land;
De SPIEGELS, CORENHARTS, de HOOFDEN, VONDELS, BRAND,
De SCHRYVERS, VOSSEN, en de FRANCIÜSSEN pralen;
Als hy de WIJSHEID ziet in Hof- en Tempelzalen
Gevestigd; als de KUNST gekweekt wordt en geächt;
En dan de BATAVIER zijn' ouden Roem betracht!...
De Godheid geev' hiertoe haar koesterenden Zegen!
De Godheid blyve altoos ons Vaderland genegen!
De Godheid sta altoos uw' gloenden Yver by!
Vereëuwige den duur van uwe Maatschappy!
Hare Invloed doe altoos uw' Geest en Deugd ontvonken;
U met het gloryloof van Palm en Lauwren pronken;
En 't Graf uws Dichters (kan zijn bede zijn voldaan!)
In schaduw schuilen van die Eeuwig Groene Blaân!

WILLEM VANDER POT.

Rotterdam in Bloeimaand 's jaars
MDCCLXVIII.

EN-

OUD 63 Jaren 1767.

WILLEM VANDER POT;
Geboren den 6en van Louwmaand des jaars 1704.

Der Zanggodinnen Vriend die't nut mengt met het zoet;
Zijn eigen meester op een welgeregeld goed;
Meedeelzaam, vriendelijk, oprecht in zynen wandel;
Gezegend in zijn zaad; gezegend in zijn handel;
By menschen liefgetal, en dankende zijn God:
Aanschouwer, zie dien Man in't beeld van VANDER POT.

B. HUYDECOPER, 1767.

C. van Nymegen, delin. 1767. — R. Vinkeles, sculp. 1768.

P. VAN DER EYK excudit.

ENDELDIJK;

HOFDICHT.

ENDELDIJK;

HOFDICHT.

ô Nedrig ENDELDIJK, dat, in den ſchoonſten oord'
Van 't welig Westland, 't geen gantsch Nederland bekoort,
In ſtille eenvoudigheid, bevrijd voor nijd en kommer,
By 't oud *Hondsbolredijk*, moogt rusten in uw lommer!
ô Nedrig ENDELDIJK! mijn landvermaak en lust!
'k Heb vele zomeren, met mijn CELESTE, in rust,
In teedre huuwlijksliefde en Goddelyken Zegen,
Op uwen vruchtbren grond, het aardſche heil verkregen:
Mijn Kinders groeiden hier als 't welig hofplantſoen:
Mijn Dichtnimf, rijk bekranst met klim en jeugdig groen,
Volgde in haar veldliet hier den toon der Nachtegalen;
Dien onbedwongen toon; wiens mengling, ryzen, dalen,

Wiens liefelyke zwier en werking op den geest,
Zijn van mijn Zangeres altoos geliefd geweest:
Ik heb, ik weet het, U hier vaak mijn woord gegeven
Om U, zoo 't mooglijk waar, te doen in vaarzen leven:
Tot nog schoot, in dien plicht, mijn Zangeres te kort:
Zy vreest dat haar gebloemte en groen zou zijn verdord
Als nog uw hoog geboomte en dichte hagen pryken:
Een kort en minder schoon kan 't grooter niet verryken;
Een losse zandgrond stijft geen welgebouwd kasteel:
Had ik mijn' *Hoogvliets* Lier, zoo kunstgeleerd, zoo eêl,
Mogt ik die, met dien zwier, als hy voorheen, bespelen,
Gy zoude in duur en roem met *Zydebalen* deelen;
Daar gy nu onbekend moet pryken op het Land,
Gelijk een Herderin, die, in een' lagen stand,
Met aangeboren schoonte in overvloed beschonken,
Alleen voor hare Buurt en Bruidegom blijft pronken:
Wie, wie zou luistren naar de toonen van mijn Luit?
Mijn vingers zijn verstramd, mijn' geest is 't kunstvuur uit;
En, daar ik zingend ging uw' milden grond betreden,
Zou niemand volgen op mijn waggelende schreden!...

Maar hoe! ... wat ziet mijn oog?... rijst in uw dreef van verr'
De voorboô van den dag, de schoone Morgenstar,
Die, door haar' heldren glans, hier alles doet herleven,
En luister aan 't geboomte, en plant, en bloem, kan geven?..
Of is 't een Hemellicht dat uw geluk voorspelt;
Wiens invloed ENDELDIJK in eere en achting stelt;
Wiens invloed mynen geest, verdoofd en afgezongen,
In zijn verbeeldingskracht en yver doet verjongen?...
ô Ja!... het nadert... 'k word verblind door zulken glans!...
't Is meer! ... het is een Zon, geweken uit haar' trans,
Om ENDELDIJK haar' gloed en stralen meê te deelen;
Dien gloed, die stralen die steeds koesteren en streelen!...
Het is die heldre Zon die WEILBURGS Huis verlicht,
En met haar lieflijkheid dien heuschen PRINS verplicht!
Die heilzon van het hof, maar die haar gouden stralen
Ook, met dezelfde gunste, op 't rietendak laat dalen!
't Is CAROLINA, de eer van hare Kunne en Stam,
In wie ons een Princes volmaakt te voorschijn kwam!
Ach! mogt die Zanggodin mijn Zangeres geleiden!
Dan zoude ik, ENDELDIJK! uw nedrig Schoon verbreiden;

A 3 Myn

Mijn vaarzen vloeiden als een beek in haren loop:
De Zangberg is haar lust: 'k begin dan in die hoop.
Aanminnige Princes, die Lente- en Zomerdagen
Hier op het Land verſlijt in lieflijk welbehagen!
Oranjes Vruchtbre Telg! Vorst WEILBURGS Gemalin!
Vergun een Boerſche Maagd, een Veldliedzangerin,
Van eerelyken aarte en onbedwongen zeden,
Vergun ze aan uwe zyde, op ENDELDIJK, te treden.
Wie zou, met zooveel recht, haar Zang zijn toegewijd
Dan U, die al de hoop van hare glory zijt!
Dan U, die meenigmaal, in dichtbewasſen dreven,
Uw tegenwoordigheid aan ENDELDIJK wilt geven,
Daar Ge in zijn ſtille ſchaâuw uw' zachten Geest vermeidt,
En 't Vorstlijk Slot verlaat voor zyne eenvoudigheid!
Dan U, die, in den top van heerlijkheid gezeten,
Weet alles met het ſnoer van liefde en deugd te meten,
Gulhartigheid bemint, en 't laffe vleien haat!
All' deugden waarop zich mijn Zangeres verlaat:
Ja, blinkende in een' gloed van ryke zielsſieraden,
Zal CAROLINA nooit haar' lagen zang verſmaden!

Wy

Wy treên dan, door uw gunst tot yver aangeſpoord,
Wy treên dan, door de dichte en hooge beuken, voort,
Tot op den tweeſprong, in de ſchaduw der abeelen:
Hier zien we een' ſchouwburg van de rijkſte boschtooneelen,
Niet door de Kunst gevormd maar de edele Natuur,
Met wonderbare kracht, met ſchoonheid op den duur,
Waar zich 't eenvoudige en verheven ſamen voegen:
Hier kan eene edle Ziel zich ſtreelen en vernoegen;
En al de zinnen zich vereenen tot de vreugd,
Tot eenen wellust, ſteeds beſtaanbaar met de deugd:
Was ooit Arkadië, waarvan de Dichters zingen,
Met meerder ſchoon bedeeld en ryker zegeningen?
Zijn wild bosſchaadje meer verſiert met beek en bron?
Zijn Veldjeugd, in de ſchaduw geweken voor de zon,
Kon nooit zoo vrolijk, in 't gezang der vooglenkoren,
Haar zevenvoudig riet en maagdeſtem doen hooren,
Als ik en mijn CELESTE, in eenen vroeger tijd,
De veldluit en 't gezang hier hebben toegewijd
Aan zoeten vrede en rust en zalig vergenoegen;
All' ſchatten die aan ons de Hemel toe wou voegen!

Maar

Maar, is die tijd geweest? wy zijn 't, wy zijn 't getroost!
Die jaren zijn vernieuwd in ons Gezegend Kroost,
In twee paar Kindren en hun waardige Echtgenooten,
In milden aanwas van hun jonge en frisſche Loten,
Die nimmer van hun ſtam en plichten zijn ontäard;
(Niets in de weereld is den Ouderen zoo waard!)
Die zullen met gezang en vreugde U nooit begeven
Zoo lang ge, ô ENDELDIJK, en uwe boomen leven!
'T Mishage U niet, Princes! al weide ik in mijn' zang
Gelijk een dartle Ré: mijn Veldluit kent geen' dwang;
Zy dartelt, zy vermaakt, gaat leerzaam ſpelemeien,
Wil dan 't natuurlijk Schoon, dan 's Makers Lof verbreien;
Zy zoekt geen orde of rang, en wraakt gewrongen toon,
Een vrye losheid ſtaat aan heur gezangen ſchoon.
Thans, in beſpiegeling door yver opgetogen,
Heb ik mijn' vlotten Geest niet meêr in mijn vermogen.
ô Eenzaamheid! ô ſtilte! ô ſomberheid! ô vreê!
Wat eerbied, wat ontzag deelt gy myne aandacht meê!
Geen wonder, dat voorheen onze Ouders in het midden
Der bosſchen traden, om de Godheid aan te bidden;

Hier is iets onbekends, iets heiligs, in de blaân;
Wy zien de Godheid hier waar zich onze oogen ſlaan!
Wy zien in loof, en kruid, en wat ons moog omringen,
De Werking en den Geest des Scheppers Aller Dingen;
Wien alles ſtaat ten dienst, wien alles eer bewijst,
Wien alles in 't Heelal oneindig looft en prijst!
Wie wordt, door zulk een kracht van 's Hemels Alvermogen,
Niet tot godsdienstigheid en dankbaarheid bewogen!...
Gewis, ô CAROLIJN! uw godgewijd Gemoed
Streeft reeds mijn zang voorby in liefde tot het goed',
Om tot Gods Eer en 't Nut der Menſchen ſteeds te leven.
De Heiland wil U 't loon, de duurzame eerkroon, geven,
Waarvoor uw vorſtenkroon en al uw purper zwicht,
Een hoogen gloryſtand, een heilkroon in het Licht!
Wat is mijn ziel vernoegd! ô zoete geestvervoering!
ô Heilige eenzaamheid! ô nutte hartsontroering!
Gy heft mijn denkbeeld op tot nog volmaakter ſtand,
Tot dat oneindig, dat volzalig Vaderland,
Niet vatbaar voor 't verderf der jaarveranderingen;
Waar duizend Englen, waar de Hemelchoren zingen;

Waar zich de Godheid niet in 't ſchomlend loof vertoont,
Maar in zijn Heerlijkheid met. Majesteit bekroond,
ô Driemaal Zaalgen! die, na welgelukkig ſterven,
Dien eindeloozen Schat van Heerlijkheid verwerven;
Dien Schat en Erfenis voor die Gods Wet beleeft
Die zijn Geliefde Zoon den Mensch verkondigd heeft!
Mijn Goede Wil tracht U te dienen in mijn Werken,
ô Liefderyke God! laat hem uw Geest verſterken;
Dat uw Genaê vervull' waarin ik ſchiet te kort!
Gy wilt dat yder Mensch, by U, volzalig word!...
  Wat heb ik daar gezien, daar 'k altoos naar zal trachten?...
Waar blijft, daar 'k vrolijk rees, op vlerken van gedachten,
Tot boven zon en maan in een veel fyner lucht,
Waar blijft die lieflijkheid? wat ſtuit my in mijn vlucht?
Wat mist verdooft dien gloed der Goddelyke ſtralen?
Wat logheid doet terſtond my weêr op 't aardrijk dalen?...
Wat vraag ik, onbedachte! of is my niet bekend,
Dat ik, een ſtoflijk Mensch, heb de aard' tot element,
En my in de Eeuwigheid te zien niet moog vermeten.
  Daar had ik U, myzelf en ENDELDIJK vergeten,

Doorluchtigſte

Doorluchtigſte Princes! en mijn ontvonkte geest
Is, door verbeeldingskracht, geheel verrukt geweest:
'k Ben weêr op ENDELDIJK, en wandel aan uw zyde.
Dat my uw heuschheid ſteeds voor alle blaam bevryde,
Mijn Zangſter weet haar' plicht en kent uwe achtbaarheid,
Maar kent zichzelve niet als ze in beſpiegling weidt!
'k Ben weêr op ENDELDIJK, en wandel in die dreven,
Voor wind en zon bevrijd, daar zachte koeltjes zweven:
't Is hier natuur, geen kunst; 't geboomte aan wederzy
Volmaakt een groenverwulfde en lange gallery,
Zoo recht eenvoudig ſchoon, dat geene marmren zalen
By dit gevlogte loof, dees groene bladers halen:
Hier klinkt, in 't hooggewelf en hagen, overal
Een onophoudelijk, een liefelijk geſchal
Van duizend Vogeltjes die hunne ſtem verheffen.
Gy Koningje van 't Woud kunt allen overtreffen;
Ik ken uw lieflijkheid; ik ken uw zoete taal:
ô Ja, gy ſpant de kroon, Zangryke Nachtegaal!
Lieftalig Vogeltje! 'k heb nachten lang, voordezen,
Geluiſterd naar uw ſtem, uw' zoeten zang geprezen;

'k Zong meenigmaal U na op onbedwongen wijs,
En won ook meenigmaal door mijn gezang den prijs:
Zing, zing nu met dien zwier en toonveranderingen,
Gy zult, ô vrolijk dier! voor CAROLINA zingen,
Voor CAROLIJN, den Lust en Nachtegaal van 't hof:
Zing, Nachtegaaltje, zing, hier is nu zingens ſtof!...
Hoe dus beängst?... gy zwijgt... wil vrolijk kwinkeleren:
Wie weet, of uw gezang Haar niet iets fraais zal leeren
Tot nog toe onbekend en treflijk in de kunst:
Zing, Nachtegaaltje, zing; win CAROLINAAS gunst!...
Ach! zoo... wat ſchoon geluid!... in 's weerelds vroege jaren
Is, zekerlijk, de Mensch zoo eerst tot God gevaren
Op dankbre toonen, van de Vogelen geleerd;
Daar ge in de Kunstrei nu, ô Zangkunst, triumfeert!...
Heb dank, ô Nachtegaal! voor uw verheven wyzen;
'k Zal u, voor dit gezang, in myne vaarzen pryzen:
Heb dank, ô Nachtegaal! lang blyve uw zingenslust!
Vaarwel, ô Nachtegaal! geen Havik ſtore uw rust!

Wat liefelyke lucht! wat zoete geuren zweven
Hier om ons? kan 't geboomt' dien balſemwaſem geven?

Neen; 't is liguster, 't is jasmijn, 't is riekend kruid,
Dat overal, in 't wild, hier uit het aardrijk ſpruit,
Wier geuren, omgevoerd op hare onzichtbre wieken,
Ons, in die lieflijkheid, doen 's Hemels Goedheid rieken.
Hoe heeft die kamperfoelje, ontbindbaar in den echt,
Zich met haar ranken om haar' waarden olm gehecht;
Hoe weeldrig pronkt zy hier met velerhande kleuren,
En kan het geurig hoofd nu rustig opwaarts beuren!
Men zegt, ... wat zoet gekor? wat vliegt zoo om ons heen?
't Zijn lieve Tortels, die ons volgen waar wy treên:
Zy trachten U, Princes! door onophoudlijk vryen,
Door teêr getrekkebek en liefdekoſeryen,
Te toonen hoe al 't zoet, de vreugd, de levenslust,
En 't ware heil, alleen op huuwlijksliefde rust.
'k Heb, lieve Duifjes, 'k heb zoo dikwijls u geprezen;
'k Deed honderdmaal uw liefde in myne vaarzen lezen;
'k Volgde al mijn levenstijd, met mijn CELESTE, uw ſpoor;
'k Stelde uwe onkreukbre trouw aan myne Kindren voor;
Maar hier is 't noodeloos uw voorbeeld aan te pryzen;
Wie zal ons naar den eisch, ô Torteltjes! bewyzen,

Of CAREL CHRISTIAAN en ſchoone CAROLIJN,
Dan gy, van ware trouw 't volmaakte voorbeeld zijn!
Wy zijn dus, eer men 't merkt, dees ſchoone dreef ten enden:
Doch, eer wy verder treên, laat ons onze oogen wenden
Naar beî de Beelden die, aan de einden van dees laan,
Zoo rustig zonder hand en zonder voeten ſtaan;
Het zijn twee Boschgoôn, twee Beſchermers van de Wouden,
Aan wie de Grieken 't vee en de akkers toebetrouwden;
Maar die, door 't Groot Vernuft van Thebes wyzen Raad
Alleen zijn ingevoerd tot Zinnebeeld van Staat:
„ Gelijk (dus klonk de ſtem van die beſchreven Vaadren)
„ Gelijk men zonder Voet niet tot het kwaad kan naadren,
„ Noch immer de Onſchuld kan vervolgen met geweld,
„ Zoo kan men, zonder Hand, niet grypen naar het geld,
„ Of, tegens plicht en eed, in haar, geſchenk ontvangen:
„ Men maak' de Boschgoôn dus, gantsch vry van zelfbelangen,
„ Op dat zy, wien de Tuin van Thebe is toevertrouwd,
„ Zich ſpieglen aan het Beeld der Hoedren van het Woud.
Hier is de Boomgaard, thans met bloeſemen geladen,
Die in den Zomer zal den gragen mond verzaden;

Waar

Waar overvloed van ooft en fyne vrucht, elk jaar,
De takken nederbuigt, en ons den Zegenaar,
Den Wyzen Schepper, in die gaven kan vertoonen:
Wie veinst zich blind en durft den Goeden Gever honen,
Die mildelijk den Mensch met ſmaaklijk fruit bedeelt,
Uit vruchten weder zaad, uit zaad weêr vruchten teelt,
En onophoudlijk wil, zoolang 'er Menſchen leven,
Zijn Goedheid en zijn Magt aan hun ten nutte geven!
Dat alles hier weêrgalm' van waren lof en prijs
Des Grooten Scheppers: ô mijn Westlandsch Paradijs,
Dat ons vermaakt en voedt, als aan onze Oudren deden
De ſchoonheid en de vrucht van 't heilrijk Oostersch Eden!...
Indien hier ooit een boom zoo ſchoonen Appel draagt
Die aan het keurig oog van u, Princes, behaagt,
Uw ſchoone hand plukk' vry; geen Slang ſchuilt in de blaren,
Geen droevig naberouw zal uwe ziel bezwaren;
Pluk vry, verboden vrucht groeit nimmer hier ter ſteê;
Pluk, eet, en deel gerust uw' waarden CAREL meê!
'T Zal zekerlijk, Vorſtin! uw Hoogheid nu gelusten,
Na zooveel wandelings, een weinig uit te rusten;

Dit

Dit ſteenen Speelhuis, hier aan 's Heeren Weg geſticht,
Noodt U tot zoete rust en ſtreelend landgezicht:
Mijn Zangſter zy vergund U daarin op te leiden.
Hier zullen 't lieflijk oord, die klaverryke weiden,
Deze akkers omgeploegd, 't opkomende gewas,
Het koolzaad in zijn bloei, en 't groen en zuiver vlas,
Tot glinſterend ſieraad van mynen Hof verſtrekken.
Was my de tijd vergund, dorst ik uwe aandacht rekken,
Ik bragt hier al het ſchoon van yder jaargety
Voor 't nedrig ENDELDIJK als voeglijk tooiſel, by;
Ik maalde 't in een zee van goud' en zilvren baren,
Gevormd door kamp by kamp van rype korenären:
Ik ſchilderde eenen oegst, met al zijn byſieraad,
Van daar des Maaiers vuist de zicht in 't koren ſlaat
Tot wy den Akkerman, met hooggeladen wagen,
Al zingende en bezweet zijn rijkdom t'huis zien dragen:
'k Bragt zooveel Heerlijkheên en Steden als gy ziet,
Die Hoeven, dat Geboomte en doorzicht, in 't verſchiet:
'k Zou van mijn Moederſtad en haar' *Erasmus* zingen,
Van hare Koopmanſchap en nyvre handelingen,

Zoo

Zoo nut, zoo noodig voor den Welstand van ons Land:
Ik roemde van Schiedam den yver en den stand:
'k Zou Vlaardings Zeegeluk hier ook te kennen geven,
Wiens naam door Haringvangst en *Hoogvliets* Zang, blijft leven:
Zoo roemde ik Maaslandsluis om 't vangen van den Visch:
'k Zou Delf, die van dees Streek de goede Schutsvrouw is,
Doen leven in mijn Dicht door Grooten WILLEMS sterven,
Door zooveel Lyken van zijn Hoogdoorluchtige Erven,
Bemind, gevreesd, geroemd, berucht, ontzien, geächt;
Door Wyzen *Huig de Groot*, wien Delf te voorschijn bragt,
En die het Lijk diens Mans, geveiligd voor gevaren,
Tot hare onsterflyke eer, mag in haar' schoot bewaren!...
Maar 'k zie, Princes, ge ontroert! .. ik lichtte uw Prinslijk graf,
Als in 't voorbygaan slechts, den marmren grafzerk af,
Opdat uw teêr gemoed niet kwame tot herdenken
Van 't geen uw zachte rust en zoete vreugd mogt krenken;
Wy kennen de Ouderliefde en teedre Kindermin:
Heb ik te veel gezegd, vergeef my dat, Vorstin!...
Dan zoude ik van den Briel, als een Gedenkzuil, zingen
Den Grondslag van den Staat en 's Hemels Zegeningen;

Een radelooze Drift, ontbloot van Voorbeleid,
Bragt daar de Vryheit voort, door Gods Voorzienigheid.
Wat al weldadigheên heeft u uw God bewezen,
ô Dierbaar Vaderland! als we uw Geſchichtboek lezen,
Als wy die Tweedracht zien, Verwoesting, Eigenbaat,
't Vertreên der Wetten en der Rechten van den Staat;
Waardoor ge werd geſchokt, getrapt, geſleurd, geſchonden:
Als wy Gewetensdwang zien aan 't Geweld verbonden,
En gantſche ſtroomen bloeds afgudſen van 't ſchavot;
Die vremde Tygers, die u ſpringen naar den ſtrot
En op uw' vetten grond zich mesten met de lyken:
Als wy uw Adeldom, hoe achtbaar, zien bezwyken
En knielen voor het zwaard, of vluchten gantsch beroofd:
(Wat ſtond de Gravenkroon ſteeds knellende op uw hoofd!)
Als wy die Heiren zien, dat rooven, moorden, branden;
Uw Steên, uw Volk verdeeld, uw' wisſen val voorhanden;
't Vertwyfeld Statendom, dat raadloos, buiten hoop,
Alom, vergeefsch u biedt den Nagebuur te koop;
En wy een *Dudlei* zich met ſchijn van deugd zien kleeden,
Om, met zijn' trotſchen voet, u op het hart te treden:

Dan roepen we overluid: o wonder! kan 't geſchiên
Dat wy ons Vaderland thans in dien luiſter zien!
Door God, door God alleen, is zooveel heils verkregen!
Door God die Neêrland leide in akelige wegen,
Door moord, door ballingſchap, door armoê, ſmaad en pijn,
Om, na het eind van 't leet, zijn Zegenaar te zijn!
De lof, de dank en de eer zy de Almagt, nooit volprezen!
Zy moete, ô Neêrland! ſteeds uw Schut en Bylland wezen!
Dat yder Batavier op deze hulp betrouw';
De Vryheit, Gods Geſchenk, altoos in waarde houw'!
My vloeit, ô Edle Vrouw! ook hollandsch bloed door de aadren;
Ik tel een gantſche ry van Mannen, in mijn Vaadren,
Die, op het Prinslijk Spoor des Vaders van uw' Stam,
Toen ook, met 's Hemels Hulp, den heirtogtondernam:
Zy kon en eer, en goed, en bloed ten beste geven,
Maar in geen ſlaverny van Land en Godsdienst leven.
Ik, geene ontaarde Telg dier Stammen, heb mijn' plicht,
Naar mate van mijn kracht, hierdoor genoopt, verricht;
(Wie van der Oudren deugde en vroomheid af moog' dwalen
Zou op zich 's Menſchen vloek en 's Hemels ſtraf doen dalen!)

Ik heb mijn Zangeres de heldendichttrompet,
Tot nut mijns Vaderlands, eens aan den mond' gezet,
Om, met een' hoogen toon, *zijn' Bato* op te zingen:
Mijn denkbeeld kon alreets door twintig eeuwen dringen;
Ik zag het gantsch beloop des Grooten Werks bepaald;
Ik werd door Waarheid en Verdichtſelkunst beſtraald,
En voelde haren gloed mijn' doffen Geest verlichten,
Om mynen Landgenoot vermakende te ſtichten,
Toen felle Ziekte op my haar brandende oogen ſloeg,
Mijn bloed beſmette en my een koorts door de aadren joeg,
En de Artſen, tot mijn ſmert, om recht hun wit te raken,
Geboden, voor altoos, mijn Heldenwerk te ſtaken.
Hier, daar Gy zit, Princes! zwaaide ik de Leeuwsbanier;
'k Zong hier den heirtogt van den Vryen Batavier;
En deed zijn deugd, zijn trouw en ſtrikte vroomheid hooren,
Opdat de Heldendeugd werde in ons Land herboren,
Toen my de Vryheid van Batavië verſcheen:
Zy was een ſchoone Maagd; een glans blonk om haar heen,
Een gloed van ſtralen, als die de Engelen omringen,
De Hemelboden van het heil der Stervelingen;

Den

Den Overwinnings Palm droeg zy in de eene hand,
In de andre Speer en Hoed; het Wetboek van ons Land,
Met onvergangbren inkte op perkament geſchreven,
Was door haar' arm omvat; op hare borst, geweven
Uit enklen goude op 't wit van 't zuiverſte gewaad,
Pronkt 't edel Zinnebeeld van de *Eendracht van den Staat;*
Haar ryzige geſtalte en houding, zwier en treden
Zijn vol ernsthaftigheid en vol bevalligheden,
Haar lieflijk aanſchijn voert het kenmerk van de deugd,
Haar oogſtraal geeft een' gloed van menſchenliefde en vreugd,
Wier invloed de eedle ziel van ware Batavieren
Tot hooge Heldendeugd en Godsdienst kan beſtieren.
Denk, denk, Mevrouw, hoe 'k was, door dat gezicht, ontſteld!
„ Vaar voort, ô Dichter! ſprak ze, om van mijn' Grooten Held,
„ De liefde voor zijn Land en Godsdienst op te zingen;
„ De Zeden en de Deugd van zyne Togtelingen.
„ Hy wint een' grooten lof die Vrome Daân bedrijft
„ Tot nut zijns Vaderlands, en hy die zulks beſchrijft.
„ Zing voort, tot daar mijn Held dit Eiland moog verwerven,
„ 's Lands Grondſlag vesten, en, daarin, met glory ſterven,

„ Beſtraald door Hemelsch Licht dat hem zyne Afkomst toont
„ Met kransſen, voor haar deugd en dapperheid, bekroond.
„ Vaar voort, laat myne komst uw' yver niet verdooven,
„ Ik ben 's Lands Vryheid, in het groote Hof der Hoven
„ Geteeld, en neêrgedaald, op Batoos Grondgebied,
„ Met zooveel zegen als een Hemelling geniet.
„ Zing rustig voort, wil 't hart der Batavieren ſtreelen,
„ Wil 't eene blyde mare, een heilmaar' mededeelen:
„ Een friſche Oranje Spruit uit dien vermaarden Stam,
„ Een Spruit die, korts geleên, hier eerst te voorſchijn kwam,
„ Zal, tot een boom gegroeid, vertrouw ik, ſchaduw geven
„ Waaronder elk, vernoegd, in veiligheid moog leven:
„ Een wakker *Mentor* zal de treden van zijn jeugd
„ Opleiden langs het pad van ware Heldendeugd:
„ De *Wijsheid*, neêrgedaald tot nut der ſtervelingen,
„ Zal dezen Jongen Prins met haren glans omringen,
„ Zijn' Geest beſchaven, en 't Leergierige Verſtand
„ In kracht van 't Heilig Recht, in Wetten van ons Land,
„ In Handvest en Kronijk, Geſtaafde Burgerplichten,
„ En 't Heil des Vaderlands, naauwkeurig onderrichten;

Zy

„ Zy zal Hem klaar doen zien, door meenige eeuwen heen,
„ Al 't geen mijn Neêrland heeft begunftigd en beftreên;
„ Hoe Rede en Billijkheid den Staat met zegen kroonen;
„ Zy zal Hem Vrede en Krijg, den Twist en Eendracht toonen;
„ 's Lands nutte Koopvaardy, en Voor- en Tegenfpoed;
„ En, op dat juist Kompas, wat ftreek hy houden moet.
„ Mijn Hoop ziet reets dien Prins, omringd met gloryftralen,
„ In Hollands Vaadrenkring, gelijk een Bato, pralen,
„ Vol edelmoedigheid, vol doorzicht, vol beleid,
„ Vol oordeel, ernst, en trouw, en onbaatzuchtigheid;
„ Zy ziet Hem, voor dit Land, voor Batavieren, waken,
„ En, door de deugd alleen, zijn' naam onfterflijk maken;
„ Zy ziet Hem 't Heilgeloof, dat, op het Nieuw Verbond
„ De Zedenplichten van den Godsdienst heeft gegrond,
„ En nog mistroostig zucht in dwaze kerkkrakeelen,
„ Vertroosten, en de wond der vredebreuken heelen;
„ Zy ziet Hem fteeds omringd van een' Getrouwen Raad,
„ Al Zuilen van zijn Huis, al Zuilen van den Staat,
„ Die, met Hem, fteeds op my, met vlammende oogen, ftaren,
„ My en 't Gemeenebeft, mijn halsjuweel, bewaren;

„ Zy

„ Zy ziet Hem , hier geteeld , geboren en gevoed ,
„ De Vaderlandſche Trouw ook paren aan dat bloed ,
„ En , door my opgewiegd , zich met Bataafſche Zeden ,
„ Met ronde Oprechtheid en Rechtvaardigheid bekleeden ,
„ Met Heldendapperheid , met Vroomheid en Verſtand ;
„ Weleer , naast Hollandsch Leeuw , het kenmerk van mijn Land.
„ Dus zal geen nors Geweld 's Lands Welvaard kunnen krenken.
„ Wie zal dan , zulken Prins , met eerbied niet gedenken ,
„ Wiens eerbied voor de Wet , wiens welgeſteld Gemoed
„ Hem zegt , een Mensch te zijn , Hem deugdzaam leven doet!
„ Ach ! zoo mijn hoop niet mogt de waarheid overtreffen ,
„ Zie 'k my , mijn Land en Prins tot aan 't geſtarnte heffen !
Hier zweeg de Vryheid en verdween. ik was bedeesd ;
Ik voelde een nieuwe kracht en yver ; en mijn Geest ,
Door haren gloed verlicht , zag reets de ſchilderyen
Van die gezegende en begerelyke tyên ,
En trachtede eene ſchets te malen in mijn Dicht ,
Toen ik tot zwygen , door mijn ziekte , werd verplicht.
Die hoop , Princes! die hoop kan geenszins ydel wezen ;
Ze is , met de jaren van dien Prins , in top gerezen ;

De

De Vryheid vest die nooit dan op een' vasten voet;
't Steunt al op Reden wat zy immer ſpreekt en doet;
En, zoo die Broeder aan zijn Zuster zal gelyken,
Kan ons de waarheid in uw deugd en zeden blyken...

Van waar, van waar komt hier die Witgepluimde Zwaan?
Hoe moedig bruischt zy, door den Vyver, op ons aan:
Wie weet of zy niet, van Meänders Zilvren Stroomen,
Hier, om te zingen, is op ENDELDIJK gekomen,
Opdat mijn Zangeres volge in haar' zwier en trant!...
Men treê, zoo 't U behaag', dan naar den Vyverkant....
Zing, ſchoone Vogel! zing, zoo zoet, zoo onbedwongen,
Als toen u *Nazo* heeft, verrukkend, nagezongen,
Waardoor zijn Zangeres, door lieflijkheid beroemd,
De Sulmoäſche Zwaan wordt, naar uw' naam, genoemd!
Of is uw zang verknogt aan 't einde van uw leven?
Wie weet hoe lang my God nog zal gezondheid geven;
Mijn jaren klimmen vast, tot zestig, in getal;
't Is mooglijk ook voor 't laatst dat ik nu zingen zal;
Want dertien jaren lang lag reets mijn Luit verſchoven,
En 'k voelde ook ſints mijn' geest, in kunst en kracht, verdooven:

Zing, Vrye Vogel! zing, opdat ik gunst en lof....
Neen, neen... ik zie 't... 'k heb mis... gy zijt een Zwaan van 't Hof!
Hoe jammer is 't Princes! dat Hoofſche Dichters zingen
Meest lage toonen, naar den zwier der Hovelingen;
Dat hun gezangen meest geſchikt zijn naar de maat
Van laſſe Vleyerye of ſchandlyke Eigenbaat!
Hoe jammer is 't, Princes! dat zelden Vorstlyke Ooren
Het Engelen Muzijk der ſchoone Dichtkunst hooren;
Dier ſchoone Dichtkunste, in het hemelhof geteeld,
Wier Gouden Cyter niets dan Deugd en Waarheid ſpeelt;
Wier zuivre melody en onbepaald vermogen
De zielen roert en ſtreelt, maar nimmer heeft bedrogen!
Geloof my, ô Vorstin! Zy vlecht geen bloemfestoen
Of mengt verſterkend kruid en lover in haar groen,
Opdat, by 't Schoon en Geur, die heilzame Artſenyen
Zoowel het Vroom Gemoed als oog en reuk verblyen:
Zy kent geen Zelfbelang, geen Vyand, Rang of Vriend;
Vlecht Lauwers om dat hoofd dat Lauwren heeft verdient.
Op zulken invloed ſtolt mijn Zangeres haar toonen;
Zy vlecht U Lover, maar 't is om uw Deugd te kroonen:

Princes te zijn, Mevrouw, blinkt heerelijk in 't oog;
Princes vol Deugd te zijn is duizendmaal zoo hoog!

Hier woont mijn Hoevenaar; indien ge u kunt vernêren
Om naar dit Huisgezin uw Vriendlijk Oog te keeren,
Zoo zult Gy zien, Mevrouw, hoe in een' Sobren Disch,
Meest altoos het gezondst en ſmaaklijkst voedſel is:
Zoo zult Gy zien, Mevrouw, hoe 's Hemels milde Zegen
Zoo wel wordt in een hut als in 't paleis verkregen:
Zoo zult Gy zien hoe hier de Nyverheid dit land
Dat in dees dreven ligt, met ooftgeboomt beplant,
Door ſtadige arbeid doet zooveel belooning geven
Als noodig is om hier, van armoê vry, te leven:
Gy zult den Huiswaard zien, door geene zorg bezwaard,
Des avonds, met zijn Vrouw, uitrusten aan zijn' haard,
Daar zeven Kinders hem, al ſpelenden, omringen;
Gy zult hem dikwijls daar een' lofzang hooren zingen,
Of psalmen, tot Gods eer, uit een oprecht gemoed,
Uit ware erkentenis voor al 't genoten goed:
Gy zult de Huiswaardin zien, van den vroegen morgen,
Hem rustig biên de hand; voor Kroost en Huis zien zorgen,

Vol ſpaarzaam overleg en ware ſchiklijkheid;
En hoe des Hemels Hoede om hen haar vleuglen ſpreidt:
Verbeel, verbeel U eens, hoe, in dien ſtaat te vreden,
Dit Paar nooit om iets meêr dan nooddruft heeft gebeden,
En, in die nooddruft, die het dagelijks geniet,
Met dankbare oogen op den Grooten Gever ziet,
Zoo zien we een' grooten ſchat in nederige daken,
Een' onwaardeerbren ſchat, dien Engelen bewaken,
De Vergenoegzaamheid, gelouterd en beproefd.
Ik weet geen ryker Mensch dan dien die niets behoeft!
ô Hooge Wijsheid! ô Oneïndig Alvermogen!
Uw liefdeſtralen doen ons duizlend ſchemeroogen;
Wy zien het duizendstdeel van uwe werking niet,
En ſtaan nogthans verbaasd door 't weinig dat men ziet!
Het was U niet genoeg, het Menschdom, in die orden
En onderſcheiden rang, te doen geboren worden,
Waardoor de Weereld in hare Eendracht moest beſtaan;
't Zijn al uw ſchepſels die u na aan 't harte gaan!
Elk Mensch deelt in uw Liefde en Goddelyken Zegen!
Een evenredig Heil kan zijn op aard verkregen!

Heeft deze een hoogen ſtaat, heeft die een' ſchralen disch;
Dees ſtaat gevaar ten doel, dien gaat dat onheil mis!
Welzalig zy die naar den hoogſten heilſtand ſtreven
Om altoos vergenoegd en in uw gunst te leven!

Wat biedt zich hier al ſtof, in deze Lange Laan
Tot hooge zedekunde en gragen weetlust aan;
Zoo myne Dichtkunst hier, door leerzame oeffeningen,
Wilde, uit de Schepſelen, des Scheppers Wijsheid zingen,
Daar was geen boom, geen plant, geen loof, geen bloem, geen kruid,
Of 't leverde een bewijs der Hoogſte Wijsheid uit;
Zy ſchetſte aan elken ſtaat, hoe nedrig of verheven,
Een zedentafereel van 't rechtgelukkig leven:
Geen Schepſel, hoe gering, of 't brengt, in zyne ſoort,
Een edel deel zijns aarts en wyze lesſen voort,
En heft ons naar omhoog tot de Oorzaak Aller Dingen;
Daar we ons verliezen in die heilbeſpiegelingen.

De Opvoeding bragt voorheen mijn Kindren in hun jeugd
Hier by Natuur ter ſchole, om wijsheid en om deugd,
Uit haar geheimenis en 't redenlicht, te leeren;
Zy boog hun' zachten aart, zy ſnoeide hun begeren

Met wyzer overleg en meêr omzichtigheid
Dan eenig Hoevenaar zijn boomen snoeit en leidt:
Wy zien (God zy geloofd!) hen al, volwassen, leven,
En, in heilryken Echt, gewenschte vruchten geven.
'k Vertrouw, ô Edle Vrouw! dat Ze, in den burgerstand,
Al nutte Leden zijn voor Stad en Vaderland:
De liefde voor elkaar, voor Oudren en voor Vrinden,
Kan de eendrachtsbanden van ons Huis ontknoopbaar binden,
Terwijl Zy hun Gezin doen kommerloos bestaan,
Door aan de Koopmanschap de nyvre hand te slaan,
En, weet ik, zoo oprecht, dat ze alle zaken vlieden
Die Zy niet willen dat door andren hun geschieden.
Gods Zegen kroone altoos hun' yver en hun deugd!
Denk, ô Vorstin, hoe ons, hunne Oudren, dit verheugt;
Hoe onze dankbre ziel, ten hemel opgerezen,
In diepen eerbied smilt voor 't Godlijk Opperwezen!...
Maar zacht!... wat ritselt gints?... een Jonge Schoonheid rust
In 't luchtig boschpriëel, op koele Schaduw belust;
Zou 't een dier Nimfen zijn wie bosch en beemd bekoren?...
Zy zingt... ai sta wat stil... men neige aandachtige ooren.

Zoekt

Zoekt ge, ô Mensch, ook zoete vreugd?
Die is hier op 't Land te vinden,
In 't gezelſchap van de Deugd,
Onder 't loof van olm en linden,
In een onverwelkbre jeugd!

Ik, de ware Vrolijkheid,
Zing en dans in beemd en dreven,
Al met rozeblaân beſpreid;
Voor mijn ſteeds genoeglijk leven
Is de zielerust bereid!

'k Draag een groen en wit gewaad
En de palmkrans om mijn hairen,
Teekens van mijn hart en ſtaat;
Eêl gebloemte en mirteblaren.
Zijn mijn vriendlijk borſtſieraad!

Ziels

Zielsvernoeging, Vrede en Rust,
Zijn mijn waarde Gezellinnen,
Die ook, op mijn heil belust,
Weêr de Vrolijkheit beminnen,
Daar ons 's Hemels Zegen küst!

Wilt gy deelen in mijn zoet?
Maak u rein van snoô gebreken;
Van 't geen lastige eerzucht voedt:
'k Leef gelukkig, in dees streken,
Met een nederig gemoed!

Al wat zorg en twist en nijd
Kan verwekken moet hier wyken,
Liefde is deze grond gewijd!
Troon noch kroon kan my verryken;
't Is de Deugd die my verblijdt!

'k Zing

'k Zing den Schepper lof en prijs
In dit aardsch verganklijk Eden,
Tot ik Hem, op hooger wijs,
Loven moog, vol zaligheden,
In het Hemelsch Paradijs!

Wat liefelijk gezang! wat zoete hemeltoonen!
Wat zaalge Nimfen of mijn ENDELDIJK bewonen!
Zou deze Vrolijkheid, in menſchelyken ſchijn,
Naar 't juichend Rijk der Ruste een Goê Geleigeest zijn! ...
Blijf, lieve Zangſter, blijf! ai wil ons niet ontvluchten!
't Zy ge Engel zijt of Mensch, gy hebt geen leet te duchten;
Het is het Pronkjuweel van 't Vrouwelijk Geſlacht
Dat hier, met open arm, naar uwe omhelzing tracht;
Het is een Rijksvorstin, die 't Hof en 't prachtig leven
Verwisſelt voor de ſtilte en lommerryke dreven;
Die zielsvernoeging, die haar' glans en majesteit
Ontleent van de eedle Deugd en u, ô Vrolijkheid!

Zy kan hier, rein van ziel, uw ware vreugde ſmaken:
Zy kan, met de eedle Deugd, naar ſchooner Lusthof haken;
Dien Lusthof altoos groen, dat Zalige Gewest
Op onvergangbren grond der Eeuwigheid gevest!
Blijf, blijf, ô Vrolijkheid, en leer ons blyde klanken
Om onzen God op aarde en voor zijn' troon te danken!...
Gelukkig leven, daar een zilverblank Gemoed
Het zoet der Vrolijkheid zoo mild genieten doet!
Gelukkig leven, dat in 't heil van haar Geſpelen,
In waar genoegen, rust en lieven vreê mag deelen!
Gelukkig leven, dat hier, in den zomertijd,
Aan wyze Opmerking en de Wetenſchap gewijd,
Door Staatzucht, Zelfbelang, noch trotſchen Waan bedorven,
Het vast Vertrouwen op Gods Goedheid heeft verworven!
Gelukkig leven, dat de gulde Middelmaat
Hier doet de Leidsvrouw zijn van zijn gedrag en ſtaat;
Daar weeldrige Overdaad noch Gierigheid genaken,
Maar deugdenöffers, op godsdienſtige outers blaken,
Wier geurig wierook van 't Erkennende Gemoed
De Zielen, op zijn walm, ten hemel ryzen doet!

Dat

Dat is, ô Eedle Vrouw! dat is, in 't aardſche leven,
Op Lucht en wolken, als de Hemelſche Englen, zweven!
Laat ons hier rugwaarts zien: wat ſchooner vergezicht!
Wat heeft, door zulk een lengte en ſomberheid, het licht,
De warme daggloed op die akkers, groot vermogen,
En brengt het jong gewas, veelkleurig, voor onze oogen,
Daar 't meer en meer verflaauwt, naar mate van 't verſchiet,
En 't blaauwende geboomte ons eenen eindpaal biedt.
'k Denk meenigmaal, als ik dees dichte dreef Bewandel:
Wat is, wat is de Mensch! wat is des Menſchen handel!
Door hoeveel ſomberheid en ſchemeringen heen
Moet hy het levenspad, als deze laan, betreên,
Wiens eind hem 't flonkerlicht van zijn Gevest Betrouwen,
In grooten afſtand en vermindring doet aanſchouwen,
Daar zijn Verbeelding, in dien heilgloed voortgeleid,
Al gisſende verflaauwt, en ſtuit aan de Eeuwigheid.
Hoe lieflijk uitgedost, met wat aanminnigheden,
Zien wy de Lente hier in myne Hoeven treden!
Hoe pronkt de Meimaand nu! hoe rieken bloem en kruid!
Hoe malsch is 't jeuchdig blad! hoe frisch zijn plant en ſpruit!

Hoe vruchtbaar bloeit geboomt! hoe lagchen beemd en weien!
Wy zien nu, hand aan hand, de Landjeugd ſpelemeien,
Blygeestig dansſen op den groenfluweelen grond!
Wanneer de Dageraad, met rozen in den mond,
By 't lieflijk Choormuzijk der Vooglen, is verrezen,
Dan kan men van 't gebloemt hier blanke paarlen lezen,
't Uitmuntend halsſieraad van ſchoonen Lentetijd!
Hoe is nu Aarde en Lucht en Vee en Mensch verblijd!
Komt, Maagden, plukt nu groen, plukt bloemtjes, plukt laurieren;
Zy moeten 't edel hoofd van CAROLINA ſieren:
Vlecht lover tot een' krans als zulken ſchedel voegt;
Maakt tuiltjes welker geur haar' zachten Geest vernoegt,
Wier eigenſchappen aan heur lieflyke inborst pasſen!...
Doch waar, waar is zulk groen, waar is die bloem gewasſen,
Waar is dat lover dat den frisſchen Mei verrijkt,
Dat niet voor bloem en loof van hare Deugden wijkt?...
Neen, Maagden, plukt niet, neen; de Lente van het Leven
Heeft deze Rijksvorstin al haar gebloemt gegeven;
Waardoor ze in lieflijkheid, in ſchoonheid en ſieraad,
De Lente van het Jaar zeerver te boven gaat!

Maar

Maar wie, wie ſtuit mijn gang? wie komt ons hier genaken?
Wie doet mijn Zangeres haar Hofgezangen ſtaken?...
Zijt Gy 't, ô wakkre Prins! Gy die uw hart en hand
Hebt aan uw CAROLIJN voor 't echtaltaar verpand,
Waar reine Huwlijksliefde uw zielen t'ſaam kon ſmeden,
Dat niets haar ſcheiden zal in voor- of tegenheden!
Kom, brave CAREL! treed, treed met uw Rijksvorstin,
Ook hier mijn ENDELDIJK, mijn' Lusthof, verder in,
Nu uit vergetelheid, door uw Princes, verrezen:
Zy is mijn Zanggodin, wil mijn Apollo wezen!
Mijn Zangeres treedt nu, al zingend, verder voort.
Zoo U, ô Edel Paar! een friſſche Vliet bekoort
Van ſtroomend water, daar de zilvren Viſſchen ſpringen,
Die weêrzyde is bezoomt met effen wandelingen,
Vermakelijk beplant met hagen, dicht en groen,
Drie honderd roeden lang, die ſchoone werking doen:
Hier is die Gracht, ſchoon naar geen Corbulo geheten,
Door wie Hondsholredijk my nimmer zal vergeten,
Doordien zy, langs zijn Buurt, het verſche water geeft,
Waaraan, tot dezen tijd, het haar gemangeld heeft:

Hier is die lange Gracht, die niemand mag bevaren
Dan dien ik zulks vergun, en myne Hoevenaren,
In wie de Visschery (gelijk ook in het rond'
In al mijn Grachten, hier gegraven uit mijn' grond')
In wie de Vissery door my, of op mijn orden,
Alleen, en anders niet, ooit mag geöeffend worden.
Ik eigen wettig my, daar 'k yder voordeel doe,
Altoos 't Grootmeesterschap van deze Waatren toe,
Door geene schending van der Volkren Recht verkregen,
Maar door mijn eigendom, mijn arbeid, en Gods Zegen!
  Uw Hoogheid, ô Princes! vermoeide zich gewis
Op zulken langen tocht als nog voorhanden is,
Zoo uwe teedre voet bewandelde alle paden:
Indien uw heuschheid niet mijn Veldluit wil versmaden;
Zoo Ge U verneedren blijft te luistren daar zy speelt,
En reeds mijn ENDELDIJK uwe oogen niet verveelt,
Treê dan te scheep Mevrouw; mijn Speeljacht zal U dragen.
Te scheep, ô Prins! te scheep! men zal een' kruistocht wagen
Naar een vermaarde kust, die onzen yver wekt,
En ter Gedachtenis van Hollands Heilig strekt.

Men

Men vaar' mijn Gracht ten eind, door 't midden myner Landen:
ô Vorst van WEILBURG! neem, ai neem het roer in handen;
Stuur deze lichte boot als 't Schip van uwen Staat,
Dat geene Dienstbaarheid of Wetteloosheid ſchaad',
Door 't midden dezer Gracht: dus zal men beî de zyden,
Twee uiterſtens, altoos als blinde klippen myden.
'tGaat wel: wy dryven voort. de blonde Vlietnajaân,
Gehuld met bies en wier en friſſche waterblaân,
Vertoonen zich, daar zy, al dartlende, om ons zweven,
Om blijk van achting aan mijn Vorstlijk Paar te geven.
Al myne Hoevenaars ſtaan, met hun Huisgezin,
Aan wederzy gereed den Vorst en zijn Vorstin,
Met niet min eerbied dan eenvoudigheid, te groeten,
Te wenſchen, dat geen leet ons moge op reis ontmoeten:
Hier komt de boerſche wensch uit grond van 't vroom gemoed,
Wier ſtille oprechtheid meêr dan weitſche zwier voldoet.
De Heilwet die my leert, mijn' Evenmensch beminnen,
Deed my dit Groote Werk, deze Aanleg, eerst beginnen;
Die Liefde, door de Hoop van Zegening bekoort,
Bragt, in my, toen de Hulp en 't Goed Vertrouwen voort,

Waardoor 'k dees Hoeven heb gebracht in zulk eene orden
Dat yder Huisgezin uit haar gespijst kan worden,
Zoo 't, op de grootheid van zijn waar belang bedacht,
Zijn' zedelyken plicht van Naarstigheid betracht.
'k Bekep, 't kan aan mijn Ziel inwendig glory geven,
Als ik ten nutte van mijn' Evenmensch mag leven!
Is 't wonder dan dat ik, hier op dit vruchtbaar Land,
In Boschen, door myzelf in vette klei geplant,
In zooveel Hoeven, die met ooftgeboomte pryken,
Mijn vergenoegen doe aan al de weereld blyken!
Is 't wonder dan dat ik, die hier het nut bezef
Des Vryen Burgerstands, dien in mijn' zang verhef;
Dat ik zijn zoete rust schat op veel hooger waarde
Dan al het klatergoud der Ampten van deze aarde!
Is 't wonder dat mijn Ziel hier ware glory vindt,
Als zy haar' Schepper eert, haar' Evenmensch bemint;
Als ik het Vaderland en Vryheid blijf waarderen;
De deugd en yver prijs der Wettige Opperheeren!
Hier leef ik, buiten nijd, verzoeking en verdriet,
Gelaten in Gods Wil, zoolang ik 't licht geniet,

Voor mijn CELESTE en my, en Kinderen, en Vrinden;
En kan, op ENDELDIJK, de ware Goudëeuw vinden!...

Welk, welk een onbeſcheid!... wat woestheid drijft u voort,
ô Nydig Bijtje, dat gy ons vermaak verſtoort;
Dat gy een Rijksvorstin doet voor uw' angel vreezen!...
ô Prins! beſcherm uw Lief! wil haren ſchrik genezen;
Verdrijf het ſtoute Dier, of ſtraf het voor die daad!...
Neen, Prins! neen, ſtraf het niet, zijn oogmerk is niet kwaad;
Het dacht, van Lelyen en friſſche Rozeblaren,
Hier ryken overvloed van honig op te garen;
De ſchijn bedroog het Dier; die dwaling eischt geen ſtraf.
Gyzelf, ô Vorst! kwaamt eer op deze bloemen af!

'k Zou, nyvre Bytjes, 'k zou, mijn vlugge Inborelingen,
Hier uwe naarſtigheid, hier uwe voorzorg zingen;
Ik ſtelde uw orde, trouw, en huisſelijk gedrag,
Uw oordeel, groot vernuft en wijsheid, in den dag,
Indien uw korven, door zoo ſchielijk voort te varen,
Onze oogen niet alreeds te verre ontweken waren:
Doch, zoo mijn goede wil kan voor de daad beſtaan,
Zoo vliegt, uit dankbaarheid, op tijm en rozeblaân,

Op anjer en jasmijn, en waar iet zoets moog wezen,
Om friſchen honig voor mijn Zangeres te lezen,
Opdat, als gy dien mild op hare lippen ſtort,
Haar afgezongen ſtem daardoor verhelderd word'!
Wanneer, ô ENDELDIJK! zoude ik het zingen ſtaken
Zoo ik dit tafereel moest, naar de kunst, volmaken?
Zoo ik die Hoeven aan weêrzyde van dees gracht,
Uw Boſchen en Plantaadje in 't rechte daglicht bracht?
Doch zoo mijn Zanggodin mijn dichtpen blijft beſturen
Zal deze ruwe ſchets uw hoog geboomt verduren!
Wy varen des al voort uw helder water uit,
Tot daar de Landrivier zijn zachte kabbling ſtuit.
Welaan, de lijn nu in; de riemen uit; aan 't roeien.
Dit is de Gantelſtroom; hy mocht dees ſtreek beſproeien,
Voor meenigte eeuwen tijds, als hoofdrivier van 't Land
Eer 's Gravezande zyne uitwaatring zag verzand;
Daar hy, in 't Westland nu, verſchoven en vergeten,
Is, met zijn waterkruik, in lies en bies gezeten.
De riem geeft 't ſcheepje gang; onze optocht is niet wijd.
Zoo roeien we ook den Boot van onzen levenstijd,

Met

Met onvermoeiden arm, door 's Weerelds Slingerſtroomen,
Om eens, ten einde reize, aan 't Land der Hoop te komen.
Hier is de veilge reê waar ik mijn dierbre Vracht,
Bevrijd voor allen ramp, geruſt te ontſchepen tracht!
Mijn Zangſter zy vergund, met eerbied U haar handen
Behulpzaam, ô Princes! te bieden onder 't landen ....
Wat deert mijn Zangerin?.. gy zwijgt!... gy ſtaat bedeesd!...
Wat hartstocht overmant de kalmte van uw' geest?...
Is 't eerbied? droefheid? ſchaamte? of teeder mededogen?...
Zy opent haren mond en droogt heur tranende oogen.
Dit Land zal, brave Prins! hoogwaarde CAROLIJN!
Van Hollands Treurſpel een Geheugnisteken zijn!
Het Treurſpel dat Europe, op onze hoftooneelen,
Zag, weenende, en verſchrikt, en met verfoeing ſpelen....
(Vergeeft de ontroering die mijn teedre ziel ontſtelt!)
't Verjaart op dezen dag dat Hollands Grootſte Held,
Voor veertig jaren dienst, voor duizend trouwe daden,
Voor Hollands Opkomst en zijn groene lauwerbladen,
Beloond werd met den ſlag door zijn ontkraagden ſtrot!
Hoe beefde toen de Staat! hoe ſchreeuwde 't bloed tot God!

De gantſche Weereld ſtond als voor het hoofd geſlagen!
De Vryheid kon, van ſchrik, haar ſpeer en hoed niet dragen!
Gerechtigheid viel neêr; haar Weegſchaal lag in 't zand!
De Twist had, in de Kerk en Scholen, de overhand!
De Vredegodsdienst moest naar Vremde Landen vluchten,
Of, met 's Lands Vaädren, in den naren kerker zuchten!
Ja zelf DE COLIGNY, de Moeder van uw' Stam,
Die 't pleit voor de Onſchuld en den Godsdienst ondernam,
Werd ſchandelijk gehoond; men weigerde, op haar ſmeeken,
Haar heur' Behuuwdzoon, voor dien vadermoord, te ſpreken;
En de eedle FREDERIJK, in deugden en in bloed
Haar Zoon, werd ſchimpend, door den dollen Overmoed,
Der Remonſtranten en Gevangnen Vriend geheten,
Als waar 't een gruwelſmet op 't Vorstelijk Geweten!
Wie weet, had toen hun rang hen niet voor leet bewaard!...
't Is nu de dag, de dag dat zulks op nieuw verjaard!
Vergeef, Vorstin! vergeef, ô Vorst! mijn zielsvervoering;
Ik kan nooit dezen grond betreên dan met ontroering!
ô Land! ô vruchtbaar Land! eer eigen aan dien Held,
Den Voorſpraak van den Staat, aan OLDENBARNEVELD;

Gy

Gy moest den Rechtren, (die geen vonnis mochten geven,
Doch echter uwen Heer deên, als Verrader, ſneven)
Toen gy voor koſten van dat Vonnis werd verkocht,
Mede al betalen wat uw kooprijs halen mocht!
't Is wonder dat gy toen, door ſchrik om 't hart geſlagen,
Niet in gebreken bleeft van immer vrucht te dragen! ...
Onze Eerbied heeft dit Boſch en deze Hoef geplant
Tot Roemgedachtenis diens Landheers van dit Land;
Waar mijn Geſlacht altoos den Marteldood zal vieren
Des Helds, die, op dees' dag, omvlochten met laurieren,
Van 't bloedig hofſchavot ten hoogen hemel ſteeg,
Daar Hy het waardig loon voor zyne deugd verkreeg.
'k Geloof, dat uwe Ziel, hier in dit Aardſche Leven,
ô OLDENBARNEVELD! reeds 't misdrijf heeft vergeven;
Dat Zy, daar ze op een' troon nu in den hemel zit,
Voor 't Heil des Vaderlands nog onophoudlijk bidt!
'k Geloof, ... maar hoe; wat glans! ... zie ik de hemelkoren
Geopend? ... zou mijn oor der Englen feestzang hooren? ...
Och! wie, wie onderſtut' mijn teedre Zangerin!
Zy zwijmt byna van ſchrik: behoe haar, ô Vorſtin! ...

My dunkt, wy zien een' gloed waarop wy ſchemeröogen!...
My dunkt, ik zie 't gordijn des hemels opgetogen!...
My dunkt, ik zie een wolk, die op ons nederdaalt,
Door 't allerzuiverst licht en heerlijkheid beſtraalt;
Waarop een Zaalge Ziel of Engel is gezeten,
Die ons, gewis, iets groots, iets hemelsch wil doen weten!
Zwijgt Vogels! winden zwijgt! zwijgt ritſelende blaån!...
Zy ſpreekt, ô Rijksvorstin! U van haar wolkkoets aan:
„ Mijn lieve CAROLIJN! uw rechtgelukkig leven
„ Kan, daar 'k volzalig ben, my nog vernoeging geven.
„ Liefwaarde Afſtammeling van my en mynen Zoon!
„ Uitmuntende Princes! o Parel aan de kroon
„ Van ons Aloud Geſlacht! wil, wil geen onheil vreezen:
„ Gy moet', door 's Hemels Gunst, ſteeds begenadigd wezen!
„ Ik ben DE COLIGNY, op aarde eer, door de trouw,
„ Prins WILLEMS Gemalin, en zyne Weduwvrouw;
„ Wie, in dit Vaderland, veel onheils is weêrvaren,
„ Nu juichend Deelgenoot der blyde Hemelſcharen.
„ Ik ben DE COLIGNY, voor wie, in eeuwigheid,
„ In 't Zalig Vaderland eene eertroon is bereid,

„ Daar

„ Daar my mijn FREDERIJK en Vrome Afſtammelingen,
„ Daar my de Vaders van den Staat en Kerk omringen,
„ Die, om hun trouw, op aard' vervolgt zijn en beklad,
„ Maar nu, door 't Alziende Oog, zijn op hun prijs geſchat.
„ Ik ben de DE COLIGNY, die U en uwen Broeder
„ Op 't hartelijkst bemin, met teêrheid van een Moeder;
„ Die, uit den hemel, tot mijn Kinders nederdaal
„ Opdat de Waarheid van den Laster zegepraal',
„ En, door den Marteldood des Grooten Mans bewogen,
„ Zy hun belangen zien, uit opgehelderde oogen.
„ Beminde CAROLIJN, (ach! dat dit, uit mijn' mond',
„ Nu mijn Geliefde Zoon, mijn WILLEM, ook verſtond'!)
„ Die OLDENBARNEVELD, die op 't ſchavot moest ſneven,
„ Deed ons Geſlacht in Roem, en 't Land in Vryheid leven:
„ Hy was mijn trouwe Vriend, en, na mijn' WILLEMS dood,
„ De Vader van mijn' Zoon, de Redder in zijn' nood;
„ Die zynen God, zijn Land en zynen Prins bleef eeren,
„ En Spanjes trotschheid en Leicesters lagen keeren,
„ Vol wijsheid, moed en deugd: dus trad hy, ſteeds gerust,
„ Door lof en laster heen, in zich niets kwaads bewust.

„ Mochte

„ Mogte ik uw' Broeder doen 's Mans waarde recht beſeffen!
„ Mogte, op dat Voorbeeld, hy de Vorſten overtreffen!
„ Hy ergre zich aan 't zwaard, aan 't hofſchavot noch dood:
„ Zoo was ook Egmonds lot; 't geen toen mijn Man ontvlood.
„ Mijn Zoon laat' nimmer zich mijn' trouwen raad ontraden;
„ Het zijn zijn Vrienden niet die BARNEVELD verſmaden!
„ Hy achte alle eer, en magt, en hoogheid zich onnut,
„ Zoo haar geen Sterke Schoor van Deugden onderſtut'!
„ Dus moet' zijn goede Star het Vaderland beſtralen!
„ Dus zal mijn WILLEMS Roem als HENDRIKS Glory pralen!
„ Dus ſtreeft Hy recht op 't Spoor des Leidsmans van zijn Jeugd,
„ Des braven *Hartogs*, naar de hoogſte heldendeugd;
„ Dus zal Hy zijn omringd door recht Bataafſche Helden,
„ Door 't Vaderland en Hem Getrouwe *Barnevelden*:
„ En dus, dus ſtrekt mijn Prins, in Hollands Achtbren Raad,
„ De Sterkſte Hoofdkolom aan dezen Vryen Staat!
„ Heil zy het Land! Gods Gunst will' mynen Zoon verſterken,
„ En, tot dien Heldenroem, goedgunſtig medewerken! ...
„ Leef lang, mijn CAROLIJN! lang leve uw Echtgenoot!
„ Blijft beide in ware deugd volſtandig tot den dood!

„ De

„ De lieve Telgen, die uw heilige echt zal geven,
„ Volwasſen in hun plicht, om gloryrijk te leven!
„ En, heeft Voorzienigheid één 't leven vroeg bepaald,
„ Weest niet mistroostig dat uw Wichtje zegepraaſt,
„ Een Serafijntje werd, in 's Hemels hooge Koren:
„ Den zulken is 't geluk der Eeuwigheid beſchoren!...
„ ô Godheid! geef mijn Kroost hier wijsheid, heil en rust,
„ Tot myne Liefde, omhoog 't, volzalig, welkom kust!...
De wolk is weder op en uit ons oog gerezen!...
Waar ben ik?... is 't een droom?... of kan het waarheid wezen?...
Zou mijn verbeeldingskracht zoo werken op den geest?...
Of zijt Gy 't, ô LOUISE! of zijt Gy 't zelf geweest?...
ô Dochter, Moeder, Vrouw en Weduw van de Helden,
En zelf altoos Heldin! ik zal uw glory melden!
'k Zal uw Gedachtenis hier, jaarlijks, op dit Land,
Eerbieden dezen dag, met geurige offerhand;
En dus myne achting, daar de wierookwolken ryzen,
Voor OLDENBARNEVELD en COLIGNY bewyzen!
Hoe pronkt uw Hoog Geſlacht met zulk een Vrouw aan 't hoofd,
ô CAROLINA! nooit, nooit word' zijn glans verdoofd!

'T Moet altoos Eedle Vrucht, in zyne Telgen, geven,
In wie wy Vrouw LOUISE en hare deugd zien leven!
Wat zeg ik? dank zy God! in uwe uitmuntenheên
Vertoont zich COLIGNY; de Naam verſcheelt alleen!
Haar heilwensch ruste op U verzeld van 's Hemels Zegen;
Die worde door uw' Prins en Broeder ſteeds verkregen;
Terwijl haar zoete taal in aller harten vloëit,
Gelijk de hemeldaauw hier 't veldgewas beſproeit!
  Kan 't uw ontroerde Geest, kan 't uwe kracht gehengen,
Zoo laat ons nu, Princes, de wandeling volbrengen....
Groeit welig mijn Bosſchaadje en Hoef, door my geplant!
Eens pronke, in blaauw arduin, een byſchrift op uw Land,
'T Geen tot een Gloryzuil uws Ouden Heers zal ſtrekken,
En mogelijk de deugd van *Barneveld* verwekken!
  Hier treên wy door 't gezaai, daar ons het vruchtbaar Oord,
Daar ons het Schoon Gezicht, van allen kant, bekoort;
Daar wy een meenigte van boomen en gebouwen,
Van torenſpitſen, vlakte, en 't hooge duin aanſchouwen,
Vernist met eenen glans van 't helder zonnelicht:
Ginds ziet men, hoe de Boer het noodig werk verricht,

Hier

Hier drijſt, met fors geſpan, hy 't kouter door de voren;
Daar wiedt, door hoop genoopt, hy 't onkruid uit het koren;
Terwijl, by deze koe, de Melkmeid zit gebukt,
En, zingende, den room uit vollen uier drukt.
Gelukkig is de Man die hier, van zorg ontheven,
Kan wel te vreden, op zijn vruchtbare akkers, leven,
En, daar hy zynen plicht aan Gode en Mensch betracht,
Door 't vergezicht der hoop, den dood met vreugd verwacht.
Gaat zulk een Landman niet, hoe nedrig en verſchoven,
Den besten Burgerheer en Staatsman ver te boven?
Nooit wordt zijn handeling door wrok of nijd beſtreên,
Gelijk de trouwe Dienst des Voorſpraaks van 't Gemeen.
  Wy zijn nu tot aan 't Hek van ENDELDIJK gekomen....
Maar neen; men trede voort tot de oude lindeboomen,
Wier donkerlommrend groen mijn Nedrig Landhuis dekt,
En tot een koel prieël, in heeten daggloed, ſtrekt.
Daar zit myne Echtgenoote in ſchaduw van die blaren,
En kan, hier voor haar Stulp, een Baucis evenaren.
Geluk mijn Lief, geluk! de Goden dalen neêr
Tot ons Gering Verblijf! men geev' Hen lof en eer!

Geluk, mijn Lief, geluk! die groote gunst zal geven
Dat dit ons ENDELDIJK zichzelf zal overleven!
Men noode Hen dan in; Zy, Zy versmaden niet
't Geen 't Onvermogen Hen, met gulle harten, biedt.
Neen, toef: dees zitplaats, die zoo lieflijk ons kan streelen,
Zal, voor een korte poos, hun Hoogheên niet vervelen.
  Beschouwt Hoogwaardigen! beschouwt dit Landtafreel,
Zoo treffend schoon als ooit *Van Huisems* kunstpenseel
Op zijn paneelen kon, voor Kenners oogen, malen:
Natuur kan, boven 't schoon der Kunst, hier zegepralen!
Dees volle voorgrond, dat malsch klaverrijke groen,
Kan myne Runderen en grage Lammers voên;
Hoe tierig grazen zy en hupplen voor onze oogen,
Tot lieflijk kortswijl, door hun zoeten aart, bewogen!...
  Foei, foei; wat heesch geluid? wat stoort my, door gekrijs,
Daar ik het zoete Lam, 't onnoozel schaapje prijs?
't Is 't Nydig Dier dat zich by kerken, en in holen,
En holtens van dees' boom, voor 't daglicht houd verscholen;
't Zijn Uilen, gantsch onwaard te noemen in mijn' Zang;
Mijn Zangeres is voor hun bek en klaauwen bang,

En

En ziet dien Vogel nooit dan met inwendig yzen:
't Zy verr' dan dat ik hem uw Hoogheên aan zou pryzen,
Zeer verr'; maar kort geleên, my hinderend, geval,
Maakt dat mijn Zangeres hem echter noemen zal.
Hier ſtaan, benevens 't Huis, in eené vierkante orden,
Vier boomen die, door kunst geleid, geſchoren worden
Tot een verwulfſel, dat een drooge kom bedekt,
Waarin een kunstig beeld tot goed ſieraad verſtrekt;
(Mijn Zangſter zal U, na een oogenblik verbeiden,
Tot dat, in kleen beſtek genoeglijk plein, geleiden)
Daar zat het Nachtegaaltje, in 't jeugdig lindegroen,
En kwinkelerende en zijn eiertjes te broên;
Het deed ons op 't muzijk zijns zoeten gorgels rusten;
't Kon aan het lieve Diertje, om ons te wekken, lusten,
Zoo dra de Dageraad aan de Ooſterkim verſcheen,
Al zijn vermogen dan te zamelen byëen,
En, op 't verrukkend zoet des Zangs van Nachtegalen,
Tot eene morgengaaf, dus onzen geest te onthalen:
't Was dezen ochtend, in het krieken van den dag,
Toen ik, ontwakende, in een bed van rozen lag,

Ja al de tochten en veel denkende gepeinzen
Voelde ik, voor ſtille rust en zoete kalmte, deinzen,
Mijn lieve Zanger had mijn zinnen op zijn tong,
En leide die gelijk de toonen die hy zong,
Wanneer op 't onverwachtst die zoete ſtemmen zwegen;
Ik hoorde een naar gepiep als iet ter dood verlegen,
Geſcharrel in de blaân, en krasſend ſchor geluid;
Ik ſprong, hierdoor verzet, ter logge ſlaapſtede uit,
En zag mijn' Nachtegaal, mijn Zingertje, in de linden
Door 't Nachtgeſpook den Uil, met klaauw en bek, verſlinden;
De veertjes dreven op den aasſem van den wind.
Ik dacht: Onnoozel Dier, van 't Menschdom zoo bemind,
Dat aan geen ſchepſel kan het minste hinder geven
Dan aan den Uil alleen, ten koste van uw leven;
Uw droeve dood geeft ons een zinneſchildery
Der Momusüilen en der ſchoone Poëzy'!
Wie weet, ô mijn Princes! wie weet, ô Prins! de plagen
Waarmede zy terſtond mijn Zangeres belagen,
Zoodra mijn Hofgezang aan uw Oprecht Gemoed,
Aan uw Lieftallig hart, het allerminst voldoet.

My

My dunkt ik zie alreets die uilenöogen ſtaren...
Waar bergt zy zich?... wil haar, ô mijn Apol, bewaren!
ô Myne Zanggodin! behoe haar in den nood!
Omſchenen door uw Gunst vreest zy noch nijd noch dood.
  Men treê die poort nu in op 't plein door my beſchreven:
Een kundige aanleg kan het kleene kloekheit geven;
Hoe meer men dagelijks dit hofrooneekje ziet
Hoe meer men, door dat zien, een zoet vermaak geniet;
't Is met geen overvloed van beelden en ſieraden,
Of ſchreeuwende opſchik van verſierſels overladen,
Maar alles, welgeplaast in ſtille eenvoudigheid,
Geeft aan 't geringe een' zwier van ryke majesteit.
Die ſchoone Jongeling, dien we, in die nis, zien praken
Met druiventros en ſchaal, wil elk hier blyde onthalen,
Hy biedt den beker, met een gulle oprechtheid, aan;
Gy ziet den Vriendenplicht, in hem, van marmer ſtaan,
't Afbeeldſel van ons hart, dat de eedle vriendenplichten
Wil, met die zuiverheit, op ENDELDIJK, verrichten;
Ons ongeveinst Gemoed ſchat vriendſchap hier op aard,
Naast echt- en kindermin, altoos het meeſte waard:

De

De Beelden die, naast 't pad, aan wederzyde pronken,
Zijn, door den Fidias *Bouchet*, uit steen geklonken;
De Kunst bragt op 't gelaat de teêrheid van 't gemoed,
Die elk *Adoon* en zyne *Astarte* kennen doet:
Dit was een Edel Paar teêrlievende Eensgezinden,
Die in den heilgen Echt voorbeeldelijk beminden,
Geächt door gantsch Egipte, en, door het Nageslacht,
Een onverssterflyke eer, als Goden, toegebragt.
Lang moeten CAREL dus en CAROLINA minnen!
Lang hun Liefstalligheid ook alle harten winnen!
Steeds blyv' hun beider Naam, die nu gezegend is,
Tot in het Nageslacht in roemgedachtenis!
'k Zou nu het Vergezicht des Jongen Schilders pryzen,
En aan zijn Kunstpenseel rechtmatige eer bewyzen,
Dat hier, door verf en doek, 't opmerkend oog misleidt,
En reets een streek vertoont, een' zwier van eeuwigheid:
'k Zou U, ô Vorstlijk Paar! geleiden langs mijn paden
Met hagen rijk versierd van ype- en beukebladen;
Door 't slingerboschje en door een dichte gallery,
En wat op ENDELDIJK nog noemenswaardig zy,

Zoo

Zoo my niet was bewust uw hartelijk begeren
Om naar het Prachtig Slot terſtond te rug te keeren;
Waar, door 't minkweekend hart der ſchoone CAROLIJN,
Prins WILLEM dezen dag nog moet verwelkomd zijn.
Met welk een teêrheid zal die Broeder U ontmoeten;
Hoe zult, met open arm, Ge al juichende begroeten
Die Hoop der Vryheit en zijn' Braven Voedsterheer!
Nooit kan, Doorluchtig Paar! voor zooveel gunst en eer
Aan my, mijn Zangeres en ENDELDIJK bewezen,
Nooit kan uw minzaamheid, uw heuschheid zijn volprezen:
Mijn hart blijft voor uw heil ſteeds blakende in gebeên!
Mijn ENDELDIJK, dat nu pronkt ſchooner dan voorheen,
Zal zyne glory op uwe achtbre Namen dragen!
En myne Zangeres, die elk nu zal behagen
Door invloed uwer Gunste op 't lage Hofgedicht,
Zwaait U hare achting toe; blijft U altoos verplicht:
Zy zal uw Deugden en uw' hoogen Lof verbreiden,
En met een diep ontzag, met eerbied, van U ſcheiden,
Vol zielsverwondering, vol dankërkentenis! . . .
Doch zoo haar boerſche ſtem niet gantsch vervelende is,

ô Edelmoedigen! vergun haar, met gezangen,
U in mijn Landhuis, voor een oogenblik, te ontvangen;
Waarin de Eenvoudigheid van 't Buitenleven woont,
Door Vergenoegzaamheid, door Rust en Vreê gekroond:
Daar zal U mijn CELESTE, in pracht noch groote zalen,
Maar met een Gastvry hart, met Liefde en Vreugde onthalen,
In nedrigheid, met ernst, eerbiedigheid en vlijt,
Gelijk men Goôn ontving in ouden gouden tijd.

Al kan noch hooge Kunst van Rafelsche Penseelen
Noch grootsch Tapijtsery hier 't oog en zinnen streelen,
De wanden en 't verwulf bedekken, met hun pracht;
Al moet dit Huis zoo laag, verschoven en veracht,
't Gering Hondsholredijk, aan de Oosterzy bepalen,
Daar 't Westeind met den glans van 't Vorstlijk Slot mag pralen;
Al komt men hier niet in langs marmren trappen treên;
Al zyn al 't geen men ziet volstrekt noodwendigheên,
En yder deze Hut, met recht, mag nedrig noemen,
Ze is echter groot; zy kan op Achtbare Oudheid roemen,
Op Edele Afkomst, en op haar' Gewyden Grond,
Waarop een Heilig Huis des Grootsten Konings stond;

Waarvan

Waarvan de muren, die de zoldring onderſchagen,
En duurzaam perkament getuigeniſſen dragen:
Een eerbied, een ontzag doen my hier teffens aan;
'k Verbeeld my hier te zien het Oud Kapittel ſtaan,
En zijn Kanunniken en Godgewyde Choren,
Verootmoed in gebeên en lofgezang, te hooren:
('k Veracht geen godsdienst die, ô Kenner van het Hart!
Uit een Oprecht Gemoed, U opgedragen werd!)
Dan wil mijn Zangeres dien yver evenaren,
En haar eerbiedig hart en lofgezangen paren.
ô Godgewijd Muzijk! ô Dankbaarheid en Prijs!
Gy, gy verrukt me! 't is of ik nu opwaards rijs,
Opdat, op 't heilig ſpoor dier Hooge Kerkchoralen,
Ik den Alzegenaar mijn offer moog betalen!
Wy loven U, ô Oppermajesteit!
ô Groote Heer en Schepper aller dingen!
Wiens eer en lof, tot in alle eeuwigheid,
De Cherubims en Hemelchoren zingen:
Wie zou U, Bron des Heils! geen wierook biên,
Den wierook van dankplichtige gezangen,
Daar wy uw Magt en Wyze Goedheid zien,
En van uw hand de Zegening ontvangen!

Wie zou U, voor 't genot van zooveel goed,
Voor 't zoet genot zijns levenſtands niet loven!
Ontfang den dank van mijn Oprecht Gemoed,
Al gaat uw Gunst oneindig dien te boven!
De lof, de prijs, en de eer komt U alleen;
ô God! door Mensch noch Engelen volprezen!
Ach! mogt dit Huis een Tempel, als voorheen,
Geheel vervuld met uwe glory, wezen!
Mogt, mogt van hier 't gewijd haleluja,
Op ſnarenſpel en zang, weêr opwaards ryzen;
Wy, op den toon des Choorzangs, vroeg en ſpaê,
Hier uwen Naam godsdienstige eer bewyzen!
Mogt ons gebed, als waardige offerhand,
Behaaglijk voor uwe oogen zich vertoonen,
Zoo bleev' mijn Hof, zoo bleve ons Heil in ſtand,
Zoo zoude uw Gunst ons Nageſlacht bekroonen,
En 't, door Prins CAREL en zijn waarde CAROLIJN,
Verheerlijkt ENDELDIJK ons Kroost doen erflijk zijn!...
Vaartwel, Hoogwaardigen!... God wille U ſteeds omringen
Met Englen Lijfſtaffiers en Hemelzegeningen!

Op Endeldijk, den 13den van
Bloeimaand, 1763.

O P.

OPHELDERINGEN

VAN HET HOFDICHT,

ENDELDIJK.

Regel

ENDELDIJK.

Myne Buitenwoning, bestaande in zestien Fruithoeven die, meest alle, yder een Huisgezin voeden, en omtrent 44 à 45 morgen Lands beslaan; in drie Bosschen, te samen, omtrent acht morgen groot; Grachten en Vyvers; myn Landhuis, Lanen en verdere Plantaadje; en eenig Weiland.

6 CELESTE.

Myne Echtgenoote *Sara Bosch*.

24 ZYDEBALEN.

Lustplaats van den Hr. *D. van Mollem*.

64 UW TEGENWOORDIGHEID AAN ENDELDIJK WILT GEVEN.

De Prins en Prinses van *Weilburg* wandelen zeer dikwijls in de Lanen en op de Wandelingen van *Endeldijk*.

269 'K BRAGT ZOO VEEL HEERLIJKHEÊN EN STEDEN ALS GY ZIET.

Maasland, Maaslandsluis, de Lier, Kenenburg, Schiplui, Naaldwijk, enz. en de Steden Rotterdam, Schiedam, Vlaardinge, Delft en den Briel.

271 MOEDERSTAD.

Rotterdam, myne Geboorte- en Woonplaats.

Regel

276 HOOGVLIETS ZANG.
Zyne *Eerkroon voor Vlaardinge.*

289 WY KENNEN DE OUDERLIEFDE EN TEEDRE KINDERMIN.
Hier is, in 't vorige jaar, het Oudste Zoontje van de Prinses bygezet.

291 DAT ZOUDE IK VAN DEN BRIEL, ALS EEN GEDENKZUIL, ZINGEN.
Om den Briel eene Zuil te noemen, hadden wy aanleiding door de Vertooning welke deze Stad van verre voor het oog maakt, door hare hooge Vestingwerken, en daar uit oprijzenden hoogen Toren.

297 ALS WY DIE TWEEDRACHT ZIEN, ENZ.
Onder de Grafelyke Regering, de Hoeksche en Kabeljaauwsche en andere Twisten.

300 ALS WY GEWETENSDWANG ZIEN AAN 'T GEWELD VERBONDEN, ENZ.
Nederland onder de Regering van Philippus den IIden, en in de Grondlegging der Vryheid.

324 IK TEL EEN GANTSCHE RY VAN MANNEN, IN MIJN VAADREN, ENZ.
van der Pot en *van der Peel* hebben hunne Goederen, om de Vryheid en Godsdienst, verlaten, na het inleveren van 't Verzoekschrift aan *Margareta van Parma*, enz. *Herman de Ruiter*, Geldersch Edelman, heeft de Vryheid gediend, in den schyn van eenen Ossenkooper; en laatst, in den Jare 1570. met drie Mannen, het Slot Loevestein vermeesterd, ingehouden, en verdedigd tegen eene groote meenigte Spanjaarden, op hoop van hulpe, die hem, door den Graaf *van den Berg* 's Prinsen Zwager, beloofd was, maar door den vorst en 't opperwater verhinderd werd: hy, eindelijk overweldigd, staat alleen pal, met een slagzwaard in beide zyne vuisten, en doet eene vreeslyke slachting; doch, 't getal der Vyanden telkens aangroeiende, steekt hy het vuur in een deel buskruid, daar met voordacht gebracht, en verdelgt zich zelven

en

Regel

en de aanvechters met eene gemeene neêrlaag. Zie *HOOFT*, *Nederlandsche Histsorien*, Bladz. 219 en 220. en *A. v. SLICHTENHORST*, *Geldersche Geschiedenissen*, Bladz. 520. die zyne glory zeer hoog stellen. — *Dirk Hasselaar* (Broeder van *Kenau* en mede Stamvader van het Manhaftig en Braaf Geslacht der *Hasselaren*) een yverig Voorstander der Vryheid, werd, in het jaar 1568, in een gevecht met de Spaanschen, door een Speerruiter doorrend. — *Willem Suiderhoef*, Burgermeester van Haarlem, was Geheime Raad van Prins *Willem van Oranje*, den eersten; enz. — *Hendrik Hartman* stevende, met zeven Schepen onder zijn bevel, naar Africa en Brasiliën, van waar hy met buit en glory te rug kwam: Voerende, in 't jaar 1602, het Schip *de Leeuwin*, heeft hy mede *Spinolaas* Galeien overzeild en aan boord geklampt: zyn Wapen werd verrijkt, en met de Spreuk *Volbardt altijdt* versierd, en hy begiftigd met Gouden Ketenen, waar aan een goud geämaljeerd Schip was hangende; gelijk nog te zien is in zyne Afbeelding onder my berustende. — Verder *Willem Janse Blaauw*, *Pesser*, *Bisschop*, *Broekhuizen*, *van Wieringen*, en anderen; allen (geen uitgezonderd) Liefhebbers van 't Vaderland, en yverige handhavers der Vryheid in den Burgerstaat en Godsdienst.

335 OM, MET EEN' HOOGEN TOON, ZIJN BATO OP TE ZINGEN.
Bato, een Heldendicht, in twaalf Boeken; door my reeds afgeschetst, bestudeerd, en drie Boeken berijmd en voltooid: zijnde ik, door eene zware ziekte en bygeblevene lichtheid in 't hoofd, genoodzaakt geworden dat werk onvoltooid te laten.

385 EEN WAKKER MENTOR.
De Hertog *L. van Wolfenbuttel*.

437 VAN WAAR, VAN WAAR KOMT HIER DIE WITGEPLUIMDE ZWAAN?
Twee Zwanen, van des Prinsen Slot, onthouden zich en broeien meest jaarlijks, in eenen besloten Vyver van *Endeldijk*.

MIJN

Regel

529 MIJN KINDREN IN HUN JEUGD.

Drie Zoonen en eene Dochter.

624 DOOR ZULK EEN LENGTE EN SOMBERHEID.

Deze Laan is, van boven en wederzyden dicht bewasschen, en is twee honderd roeden lang.

677 HIER IS DIE GRACHT, SCHOON NAAR GEEN CORBULO GEHETEN.

De Gragt van Corbulo is, in deze Landstreek niet onbekend geweest in Oude tyden, zijnde een' Roomschen Steen of Mijlpaal uit den grond gehaald, by den Gantelstroom, tusschen Naaldwijk en Monster, op welken deze letters stonden:

I M P. C A E S.
M. A U R E L. A N T O.
N I N O A U G. P O N T.
M A X. T R. P O T. X V I.
C O S. X I I I. E T
I M P. C A E S.
L. A U R E L. V E R O. A U G.
T R. P O T. I I. C O S. I I.
A. M. A. F. C.
M. P. X I I.

De Namen en Titelen der Keizeren *Marcus* en *Verus* overslaande, meenen zommigen, dat de laatste letters zeggen: *A Mari Ad Fossam Corbulonis Millia Passuum XII.* dat is: *van de Zee tot aan de Gracht van Corbulo, twaalf duizend schreden.* De voetmaat komt uit, van de Zee, alwaar de Gantel, door 's Gravezande, in den mond van de Maze in Zee geloopen heeft, tot aan den Vliet, die uit den Ouden Rijn door Delft in de Maas loopt. Zie *CLUVERIUS*, *Bat. Oudh.*

Eer-

Regel

Eerste Deel, *Bladz.* 167 en verv. *SCRIV. Oud. Batav. Bladz.* 23 *en* 24. *S. VAN LEEUWEN Bat. Illustrata*, *Bladz.* 114. en verv. *J. OUDAAN Roomsche Mogenheit*, *Bladz.* 273 en anderen.

679 DOORDIEN ZY, LANGS ZIJN BUURT, HET VERSCHE WATER GEEFT.
Door het graven van deze Gracht, en het doorgraven van den Mariëndijk, waar over ik een brug gelegd heb (zijnde mijn vry eigen Weg, te zien in een brief in dato 19 Mei 1565) heb ik het Water, 't geen hier voorheen stuitede, en daar door, altoos stinkende langs Hondsholredijk staan bleef, eenen doortocht tot in den Gantelstroom gegeven; zoodat de ververscbing van water, die de Oranjesluis dagelijks aan het Westland, uit de Maze, geeft, dit Water nu altoos levendig en zuiver houdt.

681 HIER IS DIE LANGE GRACHT, DIE NIEMAND MAG BEVAREN enz.
Deze Grachten, uit mijn Land en ten mynen koste gegraven zijnde, zijn mijn Vry Eigendom, 't welk, door my, met veel ernst bewaard wordt; zijnde daaraan de veiligheid van Elf myner Hoeven en van Twee Bosschen verknocht; allen die dezelve bevaren, zonder schriftelyke Vergunning van my, (welke ik, uit behulpzaamheid, nu en dan eens, doch niet langer dan voor *één jaar* te gelijk, geef) doen zulks geweldig, of ter sluik, tegen billijkheid en recht aan; moetende de slagboomen, volgens Contract met myne Hoevenaren, aan de uitgangen dier Grachten, altoos met een slot gesloten zijn.

711 AL MYNE HOEVENAARS.
Zie de eerste dezer Ophelderingen.

774 DIT IS DE GANTELSTROOM; HY MOGT DEES STREEK BESPROEIEN enz.
Deze Oude Landstroom heeft, in oude tyden, door 's Gravezande, alwaar hy nu stuit, eene uitwatering gehad; hebbende 's Gravezande toen eene haven tot in den mond van de Maze, van welke nu niets meer te zien is. Zie *GOUTHOEVEN Chron. Bladz.* 93.

Regel

791 DIT LAND.

Dit Land heeft in eigendom toebehoord, sedert den 15 Maart 1582 aan den Heere *J. van Oldenbarneveld*. Van den inkoop van dit Land met andere Landen, en den gewichtigen dienst aan de Stad Rotterdam, door den Heer van Oldenbarneveld, toen Pensionaris dier Stad zijnde, daar door gedaan, meldt de *Waarachtige Historie van J. van Oldenbarnevelt*, *gedrukt te Rotterdam by Joannes Naeranus* 1670, *Bladz.* 17, 18 en 19. Dit Land, toebehoord hebbende aan de Abtdye van Loosduinen, is, door *Wilhelm*, *by der Gratien Goidts Prince van Orangien* enz. *als den zelven gedefereert zyn de Hooge Overicheyt binnen den Lande van Hollant mitzgaders die Ridderschappen Edelen ende gedeputeerden van den Steden van Hollt. Representeren den Staten van den selven Lande*, verkocht aan Burgemeesteren en Vroedschappen van Rotterdam, ten behoeve der zelver Stad, op den 13 Novemb. 1581; zyne Excellentie en de Staten dragen het zelve wettiglijk over, voor Schepenen van Monster, op den 15. Maart 1582; en op dien zelven 15 Maart 1582, wordt het voor dezelve Schepenen, door Burgemeesters en Regeerders van Rotterdam wederom overgedragen aan *J. van Oldenbarnevelt*. *J. de Sallengre* enz. (*als Procuratie hebbende van Maria van Utrecht Vrouwe van den Tempel weduwe wylen Jan van Oldenbarnevelt Ridder Heere van Berckel*, *Roderijs*, *Backum &c Anna van Brantwyck Vrouwe van Brantwyck en Gybeland*, *weduwe wylen Reynier van Oldenbarnevelt Ridder*, *Heere van Groenevelt &c Reinoult van Bredenroede Vry Heer van Wesenburch Heere tot Veenhuysen*, *Spanbrouck &c President van den Hogen Raede in Hollandt*, *Cornelis vander Myle*, *Heere van der Myle*, *Oostalblas*, *Dubbeldam &c ende Thiophilus van Cats*, *Heere van Cats*, *Heyloo*, *Oostdam*, *Coulster*, *&c*) draagt dit Land over, op den 23. December 1624, aan *Harman van Middelkoop*. Zie de Vijf eerste Bylagen hier achter. Verder, zo als uit myne overige papieren by dit Land, ten bewyze van eigendom, behoorende, blijkt, dragen *Mr. Johan Comans als last ende procuratie hebbende van Juffr magdalena cats*, *weduwe ende boelhouster van*

Regel

van harman van middelcoop salr, mitsgaders Johan van Middelcoop, en Jacob Lus, als getrouwt hebbende Jannetje van Middelcoop, t'samen Kindren ende Erffgenamen van den voorf. Harman Middelcoop salr, dit Land over, op den 20. Aug. 1654, aan Juffrou *Adriana Poes*, *wedue wylen den heer Gerrit Meerman*; by versterf gaat het zelve Land over, op haren Zoon *Willem Meerman*, wiens Dochter *Theodora Meerman* is gehuwelykt geweest aan *Jacob Ysbrands*, Burgemeester van Rotterdam, aan wien dit Land, door erfenis van zyne Huisvrouw, gekomen is, en van den Heere *Jacob Ysbrands* op *Hendrik Gevers*, Burgemeester van Rotterdam., zynen Zusters Zoon en eenigen Erfgenaam; en, na het overlyden van den Heer *Hendrik Gevers*, is dit Land, in openbare veilinge, op den 17. van Mei 1762, gekocht door *Willem van der Pot*.

805 DE VREDEGODSDIENST MOEST NAAR VREMDE LANDEN VLUCHTEN, ENZ.
De vervolgingen, den Remonstranten aangedaan.

807 JA ZELF DE COLIGNY, DE MOEDER VAN UW' STAM, ENZ.
LOUISE DE COLIGNY, Prinsesse Weduwe van *Oranje* en Moeder van zyne Hoogheid *FREDRIK HENDRIK*, uit wiens Dochter *ALBERTINA AGNES*, door huuwlijk van deze Prinses met Grave *WILLEM FREDRIK*, Stadhouder van Friesland en Groningen, de tegenwoordige Erf-Stadhouder *WILLEM* de vijfde is voortgesproten, gehoord hebbende het vonnis tegen den Advokaat van 't Land geuit, ging om haren Behuuwdzoon te spreken, op dat het vonnis niet mogte ter uitvoer gebracht worden, doch haar werd de toegang tot hem geweigerd. Zie *Vaderl. Hist. Deel* X. *Bladz.* 363. — Zie van den hoon, haat en haren Zone *Fredrik Hendrik* aangedaan, *Vaderl. Hist. Deel* X. *Bladz.* 407 en 295. en *BRANDT Hist. der Reform. Deel* IV. *Bladz.* 397.

815 WIE WEET, HAD TOEN HUN RANG HEN NIET VOOR LEET BEWAARD!...
„ *Het leven van Huig de Groot* door *CASPAR BRANDT*, *boek* „ VI, *bladz.* 256 en 257. Ten zelven dage vondt hy (*Huig de Groot*) „ geraden om het volgende schryven aan Prins Hendrik te laten afgaen:

Regel

„ HOOGHGEBOREN VORST, GENADIGHE HEER,

„ *Wetende, dat uwe Excellentie my van mijne jonge jaren af uit zijne groote „ goedigheit een zonderlinge genadige zucht heeft toegedragen, zoo heb ik niet „ konnen nalaten dezelve te verwittigen van de weldaedt, die my Godt Al- „ machtig gedaen heeft, my vergunnende mijne verlossinge. Ik hoop dat Godt „ Almachtig met er tijdt bekent zal maken de oprechte intentie van uwe Ex- „ cellentie tot behoudenis van de eer, vryheit en rust van het Landt, jegens „ alle lasteringen, en over het Landt, mitsgaders over het loffelijk Huis van „ Nassau, en namentlijk over uwe Excellentie zijnen Goddelijken zegen ver- „ lenen. Tot Antwerpen den 26 Maart* 1621.

Uwer Excellentie Ootmoedige Dienaar

H. DE GROOT.

„ 't Gewag *van lasteringen*, in dezen brief gemaekt, zag eigentlyk op „ de geruchten die men sedert eenigen tydt herwaerts door het Landt „ had gestrooit, als of sommige voorstanders der voorgaende Regering „ Prins Hendrik tot een hooft hadden willen opwerpen om de macht „ van Maurits te ondermynen. Hier was echter niets ter werelt aen, „ en had *de Groot* het tegendeel voor zyne Rechteren beleden, zendende „ ook, weinig tydts na dit schryven, den gemelden Prince een kort be- „ grip van het geen hem by de Heeren Rechters op dit tedre punt ge- „ vraegt en van hem geantwoort was." Zie ook de *Vad. Hist. Deel* X. *bladz.* 246 en *bladz.* 295. en 296.

823 TOEN GY VOOR KOSTEN VAN DAT VONNIS WERD VERKOCHT.

Dit Land is, door de Weduwe en Kinderen van den Heere *J. van Oldelbarneveld*, verkocht aan eenen Harman van Middelcoop, om, door dat geld, te betalen een gedeelte van de overeenkomst, met Gecommitteerde Raden van Holland en Westvriesland aangegaan, wegens den uitkoop van de verbeurdverklaarde goederen van den Advokaat. Ter voldoe-

Regel

doeninge van de Somme van dezen uitkoop gesteld op Twee en Negentig Duizend Een Honderd en Twee en Vijftig Guldens heeft voornamenlijk gediend de betaling, door de Erfgenamen van den Heer van *Oldenbarneveld* gedaan, van Twee en Zeventig Duizend Guldens, opgenomen den 17*den* van Mei en den 19*den* van July des jaars 1619, door den Ontvanger Generaal *Johan Doublet*, tot de onkosten van den Gevangen. Zie de Bylagen hier achter.

903 EN, HEEFT VOORZIENIGHEID EEN 'T LEVEN VROEG BEPAALD.
Het Oudste Zoontje van hunne Hoogheden is, in het vorige jaar, hier te Hondsholredijk overleden.

991 DAAR ZAT HET NACHTEGAALTJE enz.
Dit is waarheid, verschilt één jaar in den tijd.

1045 DIT WAS EEN EDEL PAAR TEÊRLIEVENDE EENSGEZINDEN.
Zie LE CLERC, *Bibl. Univ. Tom.* 3. *p* 7 *& suiv.*

1053 DES JONGEN SCHILDERS.
Gerard van Nymegen, Rotterdammer, een opkomend Jong Schilder van groote verwachting.

1094 DAAR 'T WESTËIND MET DEN GLANS VAN 'T VORSTLIJK SLOT MAG PRALEN.
Gebouwd door Prins *Fredrik Hendrik*, in 't jaar 1629, ter plaatse daar het Oude Slot *Honsel*, woning der Oude Heeren van Naaldwijk, gestaan heeft. Zie *van* LEEUWEN, *Bat. Illust. Bladz.* 1289. *VAN HEUSSEN Kerk. Hist. en Oudh. Deel III. Bladz.* 748. en *VAN RYN* in zyne Aanteekeninge op de zelfde *Bladz. num.* 3, die daar ook handelt over den naam *Hontselaardijk* en *Hontsholredijk*.

1100 WAAROP EEN HEILIG HUIS DES GROOTSTEN KONINGS STOND.
In den jaare 1307 stichtede Heer *Willem*, *Heer van Naaldwijk*, *Erfmaarschalk van Holland*, op St. Lucias dag, een Kapittel van *zes Kanun-*

niken welke oprechting en ſtichting door *Guido*, Bisſchop van Utrecht is goedgekeurd. In 't jaar 1369 heeft Heer *Willem*, de Neef (Kleinzoon) van den voornoemden *Willem*, en mede *Heer van Naaldwijk* enz. het gemelde Kapittel merkelijk vergroot, en 'er *zes Nieuwe Kanunniken* bygevoegd; welke vergrooting goedgekeurd en bevestigd is door Bisſchop *Johan van Viernenburch*. Zie den brief der eerſte ſtichtinge, en der goedkeuringe van Bisſchop *GUIDO* by *van HEUSSEN*, *Kerkelyke Hiſt. en Oudh. Deel* III. *bladz.* 745 en 746; en by *MIRAEUS Op. Diplom. Tom.* I. *pag.* 321 en 322: zie ook by den laatſten, op de laatstgemelde bladzyde, *Johan van Viernenburchs* beveſtiging der tweede ſtichtinge; en by *van HEUSSEN*, op de aangehaalde *Bladz.* 746, het teſtament van Vrouwe *Willemijn*, *Vrouwe van Montfoort*, *Naaldwijk enz.* Zy heeft in 't jaar 1506, by uiterſten wil, aan dit Kapittel nagelaten verſcheidene jaarlijkſche inkomſten, tot zielmiſſen en andre plechtige verrichtingen. Nog heeft Zy een Huis en Boomgaard, voor den Deken, en een Hofſtede, aan 't zelve beſproken enz. Dit Kapittel wordt overal genoemd, het Kapittel van *Naeltwijk*; dit wilde niet zeggen het Kapittel van het Dorp of *Parochie van Naeltwijk*; maar alleen, van *den Heer van Naeltwijk*; behoudende Hy, by de ſtichting, aan zich en zyne Nazaten, op de aller krachtigſte wyze, den eigendom van de begeving der prebenden, mogende zich niemand, wie hy ware, met het Kapittel bemoeien, dan de Heeren van Naaltwijk, Nazaten van den voornoemden *Willem*, eerſten Stichter van dit Kapittel; zoo behield ook Vrouw *Willemijn* aan zich en haare Nazaten de opperſte beſchikking over het huis van den Deken; hare uiterſte wil ſpreekt in dezer voege „ Item, beſpreect „ ende geeft die voerſz. Vrou &c, in rechter aelmiſſen, *den Ka-* „ *pittel van Naeltwijck*, één *Huis* mitten *Hofſtede* ende *Boemgaert*, ge- „ legen te (*of onder*) Naeltwijk achter der Kerken, dair die De- „ ken altehans in woont; tot behoeff van den Deken van Naelt- „ wijck in der tijt, en voirt alle navolgende Dekens; des ſullen die

„ De-

„ Dekens dit Huys onderhouden, maken ende repareren, na goetduncken des Patroens in der tijd, ende des Capittels, alzoo verre als die Deken en dat Capittel van goeden regiment zijn. Endo wairt sake dat die Deken en dat Capittel tot eniger tijden van kwaat regiment waren, so sal dat Huis ende Erf voersz. vervallen wesen ende komen an den Patroen in der tijd, zijnen wille daar mede te doen. Ende voirt so en sal die Deken of dat Capittel dat voersz. Huys in geenne wijs mogen belasten mit renten off anders, op die pene ende verbeernis voersz. enz.

Dat hier een Gebouw en Kapel van dit Kapittel gestaan heeft, bevestigen niet alleen een binnenmuur vier voeten dik zijnde; de Oude Muraadjen van zeer groote moppen gemetseld, zoo als in de veertiende eeuwe in gebruik was; het opgraven van bekkeneelen en beenderen, paternosters enz.; maar ook verscheidene *Overdragtsbrieven* van verkoop van Landen, my nu toebehoorende, leggende tusschen de Kleene Gantel en de Mariëndijk, en hebbende belend aan 't Kapittel van Naaldwijk. In den jare 1472. twaalf dagen in January verkoopen en dragen over, *Adriaan Gerritz* en zyne Kinderen „ aan Henric Heer tot Naeltwijk, enz. „ alle zulck eygen Lant, by de hoop zonder mate, als zy hadden leggen in den Ban van Monster in die Woninge dair Witte Claes hun Oudevader in plach te wone, en ons van hem anbestorven was, streckende zuytwaert an Höntsholredijck, en heeft gelegen an die Westzyde Heer Henric Heer van Naeldwijck selve, ant noorteynde Philips Nachtegael, ende *an die Oostzyde dat Capittel van Naeldwijck*, ende belyen ons van dezen coop wel voldaen en betaelt enz. — Ende desen coop hebben gemaeckt ende wtgesproken, als segsluyden dairt an gebleve was, meester Vranck de Brune Deken van Naeldwijck, en meester Aernt Seytgenszoen Canonick aldaar, dair mede by waren Gherijt Harpersz. en Wouter Gerijtsz, als Ghetuygen dair toe geroepen. enz. —

De Hofstede en Boomgaard die Vrouw Wilmyne aan 't Kapittel, in

in haar Testament, gemaakt heeft, zijn een gedeelte van dit getransporteerde; van welke Hofstede en Boomgaard, groot elf honderd vier en twintig Roeden, gewag gemaakt wordt *in een Brief van den* 19. *van Mey* 1565; en *in een Brief van den* 8. *van January* 1617; wordende deze elf honderd vier en twintig Roeden Lands genoemd, *één Oude Boomgaart*; zoo als dezelve (schoon het boven Menschen geheugen is dat die anders dan Teel- of Weiland geweest zijn, tot heden dat ik die weder beplant heb) noch ten huidigen dage, op het Protocol der Verpondinge, een *Ouden Boomgaart* genoemd worden: — wordende ook van *den Deken van Naeltwijk* gewag gemaakt *in een' Brief van den* 18. *January* 1542, by overdragt van de helft in vier Morgen Lands, *belendende de Kleene Gantel, en aan de Westzyde den Deken van Naaltwijk.* Van de Kerke of Kapel wordt gewag gemaakt *in een Brief van den jare* 1565; verbindende de Hr. en Vrouw van Naaltwijk, by overdragt van eenig Land, voor de vrywaring van 't zelve, de Erfpacht staande op *'t Land van Jutte Aemsdr. Weduwe wylen Adriaen Simonsz. op Hondsholredijk by de Capelle:* ook word *de Kapel te Hondsholredijk* noch genoemd *in een Brief van den jare* 1617. — Dit Kapittel de H. Maagd *Maria* toegewijd zijnde geweest, zoo is de weg, van Hondsholredijk langs mijn Huis loopende, een vry eigen weg, genoemd geworden, en wordt noch genoemd *de Mariendijk.* — Hier meer bewyzen by te brengen achte ik onnoodig te wezen.

B Y L A G E N

B Y H E T H O F D I C H T,

E N D E L D IJ K.

Wilhelm by der gratien Goidts Prince van Orangien Graue van Naſſau van Catzenelleboge van Vianden Dietz Bueren Leerdam Marcquis vander Veere ende Vliſſingen. Heere ende Baroen van Breda, Dieſt, Grimbergen Arlay nozeroy ets. Erſſburchgraue van Antwerpen ende Beſanchon ets. als den zelven gedefereert zyñ de hooge Ouericheyt binnen den Lande van Hollant mitzgaders die Ridderſchappen Edelen ende gedeputeerden vanden ſteden van Hollt. Repreſentereñ den Staten vanden ſeluen Lande. Doen te weeten dat wy tot dienſte ende oorbaer vañ voorſz. Lande, ende omme de meeſte ſchade- mitte minſte te verhoeden eñ namentl. omme de voors Landen tegens het gewelt ende bedochte ſlauernie vande gemeene vianden te beſcermen ende oock omme te Loſſen ende redimeren verſcheyden ptyen van Landen die gedurende den oorloge Inden noot ten vylen pryſe in pantſchappe vuyt geuen zyn geweeſt deur onſen Gecomitteerden Mr. Leonaert Caſenbroot Raidt ordinaris in den houē van Hollant Corñ van naerden Mr. vande Rekeninge in Hollant Corñ pieterſz vroeſen burgemr. der ſtede van Rotterdam, ende Mr. Dierick hogerbeetz Doctor inde medecine Raidt der ſtede van hooren, naer voorgaende affixie van billietten openbaerl. als meeſte biedende ende hoochſte myneñ inder audiencie vanden houe van Hollant voor vry eygen goeden ende mitte vrydōmen ende exemptien hier naer verclaert hebben vercoſt, De burgemrs ende Regierders der ſtede van Rotterdam, tot behouff der zeluer ſtede acht margen drie

K hont

hont lants in Monſter en gecöen vañ Abdie van Loosduynen belent ooſt de Cappelrie van oudt monſter tot Dordrecht weſt tconuent voorſz ſtrekkende vañ merriendyck tot die gantel, ende bruycte Adriaen Willemſz beleent by Geertgen adriaens dr. wede. van ysbrant gouertſz ende dit voorde ſomme van negen hondert eñ vyff ponden van XL groön vls tpondt waer van hy ons deur handen van onſe geeömitteerden voorñ ten vollen verneucht heeft, Ende alzoo wy belooft hebben vrye gifte vande voorſz Landen mitte naerverclaerde vrydommen te paſſeren; Soo vertyen wy van alle recht actie ende toeſeggen dat ons ofte den voorñ conuente aen de voorſz Landen is cöpetereñ Ouerdragende ende geuende tzelue recht de voorñ burgemrs ende Regierders der voorſz ſteede omme voor haer haeren eruen nacömelingen ofte actie van hen hebbende van nv voortaen ten ewigen daige de zelue Landen als haer vrie eygen goeden te mogen gebruycken ende daer mede zyn ofte haren vryen wille doen ende aenvaerden de zelue tegens Petri ad cathedram naeſtcömende, ſonder dat eenige nacoop Loſſingen ofte ander recht hoe tzelue ſoude mogen weſen daer aen wort gereſerueert, vry anders niet daer op ſtaeñ dan als op gelycke buierlant; Ende ſullen de voorſz Landen hebben exemptie ende vrydom dat de zelve Int geheel ofte deel by den voorſz burgemrs ende Regierders der voorſz ſtede ende haren nacömelingen noch by den geenen die recht ofte actie totte voorſz Landen namaels ſullen vercrygen deur eenige delicten oft meſvſen hoedanich die oock ſouden mogen weeſen niet verbeurt en ſullen mogen worden, ten ware de eygenaers vandien inder tyt (twelck Godt verhoeden wil) eenige verraderie tegens den gemeenen Vaderslanden aenrechten, In welck gevalle des zelffs gedeelte verbeurt zullen worden, Belovende voortz deſe vercoopinge ende ouergifte by alle tractaten van payſe te houden ſtaen ende doen approberen, ende dat wy deſelue Landen ten ewygen daige voor alle evictien zoo feytel. als Rechtel., mitzgaders voor alle Laſten Calanien ende becömeringe tzy generael ofte ſpeciael voor datum deſer daer op geſtelt zullen vryen ende waeren, ende den eygenaers vandien int

vrye

vrye gebruyck der feluer mainctenenen tegens eenen ygel. nemende tot onſen Laſte alle feytel. ende rechtel. beſwaerniſſen die ter oorzaicke vande voorſz eviđie ofte belaſtinge der voorſz Landen tot eenigen tyden ſouden mogen opcommen off te weeren ende den eygenaers vandyen daer van coſteloos ende ſchadeloos tegens eenen ygel. te houden. Verbindende voorde onderhoudeniſſe van alle ende een ygelyck der voorſz poincten alle de goeden ende Incompſten vant gemeene Lant eñ graefflicheyt van hollandt mitzgaders van alle die ſteden ende Dorpen vandien, ſtellende de zelue ende een ygelyck vandien tot bedwanck van allen rechteren. Belouende in princelycke Woorden ter goeder trouwen alle tgeene voorſz es getrouwel. te onderhouden ende tgewysde van allen rechteren inde voorſz ſaicke te voldoen Renunchierende tot Dien eynde oock van allen gratien priuilegien beneficien eñ Rechten, mitzgaders van alle tgeene eenichſins bedacht ſoude mogen worden tot wederlegginge ofte achterdeel vande voorſz poinđen ofte eenige vandien, ende ſonderlinge de rechten ſeggende dat generale Renunchiaẽ geen waerden en es ten zy Dat ſpeciale Renunchiaẽ voor gaet; Derogerende oock voor zoo veel tnoot zy alle rechten wetten ende ordonan̄, hoedanich die ſouden mogen weeſen die hier tegens ſouden mogen ſtryen ofte deſen behinderen In eeniger manieren; Ende gemerct dat naer vermogen voorgaende ordonnan̄ ende placcaten opte vervreemdinge vande onroerende goeden gemaict die voorſz Landen behooren getranſporteert ende ouergedragen te worden voorden competen̄ Rechter daar onder die gelegen zyn. Soo hebben wy onwederropel. machtich gemaict ende maicken machtich mitz deſen den voorſz onſen gecomitteerden omme te zamen ofte by twee van henluyden die beſt ſullen mogen vaceren die giften vande voorſz Landen mitte vrydommen exemptien verbanden Renunchiaẽ ende Derogatien hier vooren geſtelt de voorñ Burgemrs ende Regierders der voorſz ſtede te tranſporteren voorden gerechte vander plaetze daer onder die gelegen zyn. Belouende goet vaſt ende van waerden te houden tgeene by henluyden hier Inne gedaen zal worden onder alle verbanden daer

toe ſtaende. Belaſtende eñ ordonneereñ den Schout ende gerechte ouer de voorſz gifte te ſtaen ende daervan behoorl. brieuen te verlyen ende den voorſz Coopers ofte actie van hen hebbende als wettel. eygenaers ende poſſeſſeurs van dien te kennen ende doen erkennen by eenen ygel. Belaſtende voortz de Luyden vande Rekeniñ In hollant deſe onſe brieuen aldaer te viſiteren Interineren ende Regiſtreren ſonder coſto vande voorſz coopers Dees Toorconde hebben wy deſe onſe brieuen mit onſen ſegelen vuythangeñ beſegelt ende by onſen ſecretariſen Doen teyckenen op ten XIII^en^. Nouemb̄ XV^c^. eenentachtich

Op de Plycque ſtond ter rechter zyde

By beuele van ſynder Excellentie

en was geteekend

N. BRUNYNCK.

Hebbende onder uithangen het zegel van zyne Excellentie in rooden waſſe aan dubbelen franchynen ſtaarte.

Op de plycque ter linker zyde ſtond

Ter ordonnancie vanden Staten

Wat lager

By my

en was geteekent

C. DERECHTERE.

1582.

Hebbende onder uithangen een dubbelen franchynen ſtaarte.

Op den rug ſtond

MARIEN DYCK

Op huyden den XXV^en^. aprilis an^o^. XV^c^. tweentachtich zyn deſe tegen-

genwoordige opene brieuen Inder came. vañ rekeniñ geuisiteert eñ voorts achteruolgeñ tinhouden derseluer gedaen registreren Int IIe. Regre vañ ꝟcopiñ eñ ꝟpandiñ vañ geconfisqueerde Goeden beginneñ p^a. Maij XV^C. eenentachtich berusteñ ter voorsz. camere fol. CIII. ꝟs. actum ut sup^a.

In kennisse van my

is geteekend

J. DEBIE.

Zynde geschreven op één blad pergament.

Wy Gerrit Vranckensz van Dyck ende Gerrit Cornelisz Schepenen inden ābochte van monster Oirconden ende kennen dat op huyden voor ons ghecoomen eñ gecompeert zyn Cornelis van Naerden Mr. vande Reeckeninghe In Hollandt eñ Cornelis pietersz vroesse Burghemr der Steede van Rotterdam als ghemachticht van zyne Princelyke Ex^{tie}. eñ den Heeren Staten van Hollandt blyckende by hare E. brieue van procuraē van date den XIII^{en}. nouembris lestleden daer desen onssen brieff op deursteecken es, Ende hebben vuyt crachte der zelver ghetransporteert eñ ouergedragen Transporteren ende draeghen ouer mitsdesen den Burghemrn eñ Regierders der Steede van Rotterdam ten prouffyte der zeluer steede acht merghen drie hont Landts leggende In onssen ābochte vā Monster voorsz ghecoomen vande Abdye vā Loosdduyñ eñ dat mit alsulckē recht vā verbandt beloften vā vrydomme eñ exemptien Renūchiatien eñ Derogatien als Inde principale brieue voorsz verhaelt staen des Toirconde hebben wy schepeñ voorñ desen brief mit onsse gemeen zegele vuythangende bezegelt opden XV^{en}. Martij A°. XV^{c}. twee eñ Tachtentich.

Present

was geteekend

J. VERHAREN.

Zynde geschreven op pergament.

Wy

Wy Sybrant Jacobsz Schout, Gerrit vranckens van dyck eñ gerrits corns Schepenen Inden ambochte van monster Oirconden dat voor ons gecomen ende gecompareert is Cornelis pietersz vroesen Burgemr. der Stede van Rotterdamme ende heef vuyt crachte vande procuratie vande Burgemren Schepenen ende Raeden der voorsz stede in date den XIIIen deser maent ons verthoont, ouergedragen ende getransporteert draecht ouer ende transporteert mitsdesen Meester Johan van Oldenbarnevelt, voor hem synen erven ende nacomelingen alsulcke acht ende een halff margen lants gelegen Inden voorsz Ambochte als Inde brieven van syne Pre. Exe. ende den Heeren Staeten van Hollandt daer deur dese onse brieff is getransfixeert verhaelt staen ende bekennende van wegen der voorsz Stede vande coope ende ouerdrachte vande selue landen vernuecht ende betaelt te weesen den lesten penninck mitten eersten heeft voorde bevrydinge ende waringe vandyen verbonden ende verbinden by deesen alle de Incomsten ende goederen der voorsz stede, stellende de selue ten verbant van allen rechten ende rechteren Des ten oirconden hebben wy Schepenen voornt desen met onsen gemeen segel vuythangende besegelt opten XVen Martij XVc LXXXII.

Present

was geteekend

J. VERHAREN.

Hebbende onder uithangen een zegel van groenen wasse met het wapen van den Ambachte van Monster aan eenen dubbelen franchynen staarte; en zynde geschreven op pergament.

Wy

Wy Burgemeesteren Schepenen ende Raeden der Stede van Rotterdamme doen te weeten, Dat wy met goede Deliberatie ende by consent vande gemeene vroetschappen der seluer Stede omme die meeste schade mitte minste te beschutten, vercocht hebben ende vercopen by desen Mr. Johan van Oldenbarnevelt voor hem synen erven ende nacomelingen ofte actie van hem vercrygende alsulcke acht eñ een halff margen lants gelegen Inden ambochte van monster als Inde principale brieven van Syne Pre. Exe. ende den Heeren Staten van Hollant ende die brieven van opdrachte daer op gevolcht daer deur dese onse letteren syn getransfixeert verhaelt ende mitte belenden gespetieficeert staen byden hoop sonder maet ende mit gelycke recht beloften renunchiatien derogatien ende verbanden als ons de selue landen byde voorsz brieven vercocht syn belovende ouersulcx de selue landen van allen evictien soe feytelyck als rechtelyck eñ van allen lasten calaingien ende becommeringen voor datum van deesen daer op gestelt ten eeuwigen daghen te vryen ende te waren, ende den eygenaer daer van costeloos ende schadeloos te houden ende voorden seluen te Interuenieren ende die saecke voor allen rechteren te defenderen verbindende voorde onderhoudenisse van alle eñ een ygelyck poinct Inde voorsz brieven gestelt eñ tgeene vooren verhaelt is voor ons ende onsen nacomelingen alle deser Stede eñ der poorteren ende Inwoonderen vandyen goederen soe roerende als onroerende ende oock den persoonen vanden seluen stellende deselue eñ elcke vandyen Int geheel daer vooren ten verbant van allen hoven rechten ende rechteren, bekennen mede vande coope der voorsz landen wel ende deuchdelyck byden voorsz Mr. Johan van Oldenbarnevelt vernuecht ende voldaen te weesen den lesten penninck mitten eersten Des ten oirconden hebben wy Burgemrēn Schepenen ende Raden voorn̄t dese onse letteren mit het groote secreet segel van verbande deser Stede besegelt eñ byden Secretaris doen teyckenen laeten den twee ende twintichsten aprilis XVC. twee eñ tachtich.

was geteekend

Zynde geschreven op pergament.

A. W. VAN DER CHYS.

Wy

Wy Adriaen Maertensz vander Voort ende Jan Symonsz Cuyl Schepenen der Heerlicheyt ende Ambachte van Monster Oirconden dat voor ons gecomen ende verscheenen es Johan de Sallengre wonende tot Delff, als Procuratie hebbende van Maria van Vtrecht Vrouwe vanden Tempel weduwe wylen Jan van Oldenbarnevelt Ridder Heere van Berckel, Roderys, Backum etc: Anna van Brantwyck Vrouwe van Brantwyck eñ Gybelant, weduwe wylen Reynier van Oldenbarnevelt Ridder, Heere van Groenevelt etc, Reynoult van Bredenroede Vryheer van Wesenburch Heere tot Veenhuysen, Spanbrouck etc President vanden Hogen Raede in Hollandt, Cornelis vander Myle, Heere vander Myle, Oostalblas, Dubbeldam etc, ende Thiophilus van Cats, Heere van Cats, Heyloo, Oostdam, Coulster etc in dato Inde Maent Augusty A°. XVI^c. vierentwintich, ons Schepenen voorn̄t Verthoont, Ende bekende achtervolgende zeeckere bescreuen voorwaerden, ende billietten alomme aengeplect opten XXVIII^en octobris A°. XVI^c. Vierentwintich voorsz Int openbaer upgeveylt, doch naderhant (vermits de vercopinge ten voorsz daege, niet en heeft connen gedaen werden) vercoft, eñ alsnu upgedraegen te hebben, gelyck hy updraecht bydesen, Harman van Middelcoop wonende Inden Haege, zeeckere acht morgen drie honden Lants, gelegen in onsen Ambachte, eertyts gecomen vande Abdie van Loosduynen, begrepen Inde brieue van Hoochloff licker Memorie den Prince van Orangien, etc, ende de Ridderschap Edelen, ende Steden van Hollandt, ende Westvrieslant, Representerende den Staeten vanden zeluen Lande, in date den XIII^en. Nouembris A°. XV^c. eenentachtich, den Burgem̄ren ende Regierders der Stede van Rotterdam vercoft, ende den XV^en Marty A°. XV^c. Tweentachtich, deur Cornelis van Naerden Meester vande Reeckeninge, ende Cornelis Pietersz Vroesen, Burgem̄r der voorsz Stede Rotterdam updraegen, gelyck de zelue daer naer opten voorsz XV^en. Marty XV^c. LXXXII byde voorn̄ Cornelis pietersz Vroesen Burgem̄r voorsz, ende by de Burgem̄ren, Schepenen, eñ Raeden, der zeluer stede opten XXII^en. aprilis A°.

XVᶜ. Tweentachtich ten behouue vañ voorſz Mr. Johan van Oldenbarnevelt Insgelycx zyn upgedraegen, ende getransporteert, alles mit zyne belenden, Conditien, eñ Rechten, Inde zelue Reſpectiue brieuen wtgedruct ende begrepen, zonder van ouermaete yet te eyſſchen, ofte vande ondermaten yet te mogen corten, Omme byde voorñ Harman van Middelcoop van nu voorts aen gebruyckt, behouden ende bezeten te werden, als zyn vry eygen goet, ende volgende de Voorwaerden, daer naer de voorſz Landen te coope geboden zyn geweeſt, ende vorder met alle trecht, dat den voorñ Heere van Oldenbernevelt, volgens d' oude brieuen daer aen voor Waerborge heeft gehadt, Bekennende voorts Inde zelue qualite, ter ſaecke der voorſz Coope al wel voldaen ende betaelt te zyn, mit een Schult brieff byden voorñ Coper ende zynen borge op huyden daer van gepaſſeert, houdende de Coopſomme vandien byden ſeluen Coper gedaen te zyn, Jegens Drie hondert Tnegentich guldens van twintich ſtuuers tſtuck de Mergen, te betalen ſtaende mit een derdepaert vandien gereet, ende de reſte Meye XVIᶜ. Vyffentwintich ende XVIᶜ. zeſſentwintich telcken gelyck derdepaert, alles zonder bedroch, Des ten Oirconden hebben wy Schepenen voornomt, deſen brieff mit ons gemeen Schepenen Zegel wthangende bezegelt, ende beneffens den Heere Oliuier Schoutens onſen Schout, ende den Ambachts Secretaris onder de plycque, ende mede ten Regiſter geteyckent opten XXIIIᵉⁿ Decembris Aᵒ. XVIᶜ. Vierentwintich.

was geteekend

O. SCHOUTENS 1625. ADRYAEN MAERTS VAÑ VOORT 1625. JAN SYMONSZ CUYL 1625.

J: ANDRIESZ 1625.

la-

lager ftond noch

Inde waerbrieuen fo: 218.

Hebbende onderuit hangen een zegel van groenen waſſe met het wapen der heerlykheid en ambachte van Monſter aan eenen dubbelen franchynen ſtaarte, en zynde geſchreven op een met het klein zegel van den lande bezegeld pergament, geparapheerd. W. Kettingh.

Extract uytte Resol. van de Ed. Mo: heren Gecomm. Raden van de Ed. Gr: Mo: heren Staten van holland ende Westvriesland genomen op

Den XIII. July 1624.

Op huyden soo zyn de heren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland, ende Westvriesland als daar toe special. geautoriseert van de Groot Mogende Heren van denselven Lande naar genomen advis van die van de Camer van de Rekeninge van denselven Lande geaccordt. met Jonkheren Reynoult van Brederode Vryhere van Wesenbergh &a. President in den hogen Rade, Cornelis Here vander Myle, ende Theophilus Here van Cats Dat zy ten behouve van de Doghter & Kintskinderen van Za: Johan van Oldenbarnevelt in kope sullen hebben d'een helfft van alle de goederen by den voorsz. van Oldenbarnevelt naargelaten hier naar gespecificeert voor de somma van twee en tnegentig duysend honderd twee en vyfftigh ponden te XL groten 't pont sulx de voorsz. een helfft van de goederen by die van de Kamer van Rekeninge zyn getaxeert, ende by kavelinge van A. en B. van den anderen gestelt van welke voorsz. somme de voorsz. Heren van Wesenbergh, van der Myle, ende van Catz beloofft hebben, ende beloven by desen binnen den tyd van een maand, ofte ses weeken ten langsten in contante penningen te furneren aan haar Ed: Mo: ofte den genen die deselven daar toe sullen ordonneren de sa. van twintigh duysend gel. ponden, sullen daaren boven 't Land van Holland, ende Westvriesland affhouden, & tot hare laste beginnende loop te hebben van den XXIIII. Juny 1624. voorl. de somma van veertigh duysent gele. ponden staande tot laste van

van den Ontfanger generaal Doubleth & uytbrengen Acte van decharge van den voorn. Ontfr. dat hy het Land van Holland & Westvriesland zedert den voorsz. 24. Juny daar van ontlast, ende ingevalle de voorsz. Heren van Wesenbergh, van der Myle, ende van Cats metten voorn. Ontfanger dien conform niet en konnen handelen, hebben als dan aangenomen de voorsz. XLm. ℔ met den interesse van dien zedert den voorsz. XXIIIIe. Juny te betalen binnen den tyd van aght eerstkomende maanden sonder langer vtrek, ofte uytstel, & daar van obligatie te passeren & in allen gevalle sullen de voorsz. XLm. ponden moeten zyn gelost, ende gequeten binnen den tyd van twee Jaren naar datum van desen, ende wat aangaat de resterende twee en dertigh duysend honderd twee en vyfftigh ponden sullen deselve blyven lopen op interest tegens den penningh sestien innegaande den voorsz. 24e. Juny ten laste van den voorn. van Wesenbergh van der Myle, & van Cats tertyd toe de lasten op de voorsz. goederen zullen zyn geliquideert, Ende sullen uyt de voorsz. XXXIIm. CLII ℔ betaalt, & voldaan werden de eene helfft van de reele lasten, en de andere daar mede de voorsz. goederen zyn beswaart met d'interesse van d'eene helfft zedert den voorsz. 24e. Juny vervallen, gel. ook tot de voorsz. 24e. Juny geliquideert sullen werden de Vrughten, & lasten vande voorsz. goederen, die daar naar sullen komen ten profyte, & laste vande voorsz. Doghter, ende Kats Kinderen (*), Ende hebben de voorsz. Heren van Wesenbergh van der Mylen, ende van Cats t'samen, ende elx in solidum hen vbonden de voorsz. penningen te furneren, ende desen Contracte te voldoen op pœne dat zy paratel. daar voren sullen mogen werden geexecuteert, ofte dat desen Contracte nul, ende van geender waarden sal wezen tot keure van haar Ed: Mo:

Staat

(*) Dus staat 'er in de door den Sekretaris van Beaumont geteekende Resolutie; doch is gewislijk eene schrijffout, en moet zijn *Kintskinderen*.

Staat van de goederen van Barnevelt den XIII. *July* 1624.

Eerst de huysingen mette hoven, Erven, ende stallingen, ende wat daar van dependeert gestaan in t voorhout vanden Hage soo deselve lest by Johan van Oldenbarnevelt, ende zyn Zoon Reynier bewoont zyn. Daar aff getrocken de last van ses duysend ponden te XL groten 't pond, die Cornelis Here van der Myle daar op sprekende heefft ter sake van de koop van een Hoff gereserveert de Graafflykheyt haar vorder Regt opde huysinge by Groenevelt bewoont geestimeert boven deselve Lasten op - XXX^{m} ℒ.

Dese & de twee naarvolg. Partien zyn onbelast dat men weet.

De Ambachts Heerlykheyt van Berckel met de Schout, Secretaris, & Bode ampten, den Erffcyns van honderd Nobelen 's Jaars die betaalt worden met vyff ende veertigh stuvers 't stuk, de Landgifferye het lastgelt, de pacht van de molenwerf, de thyenden van Rodenrys alles totte voorsz. Heerlykheyt specterende geestimeert gesamentl. ter sommme van - - - - IX^{m} VIII^{c} VI ℒ. V ß

De korentienden vant zuytblok van Schieveen mettet lastgelt all daar op - - - - - - - VI^{c} ℒ.

De thienden in Ackersdyk off Vrouwen Recht, namentl. het Noorder, ende Zuyderblok aldaar op - - - - - - - - - - - - - - - III^{m} II^{c} ℒ.

De helfft van de Thienden van de made by Delff op - - - - - - - - - - - - - - XXXII^{m} ℒ.

Op

Opde helfft van dese thienden staan drie distincte Renten, bedragende gesamentl. XCI ℒ. *daar van Clementia Hannemants Ersgenamen komt* XLI ℒ. *de Kinderen van Ysbrant geriertsz.* XXV ℒ. *& Maritge Gerrits Doghter — —* XXV ℒ. *komt in kapitaal* XIIII^C LVI ℒ. te XL *groten.*

Dese & alle de volg. aangetogen partyen zyn onbelast.

De drie margen Lands leggende in de Oostbuirt vande Lier, bruycker Jan Cornelisz. in't Rietvelt op - - - - - - - - - - - - - XII^C LXXV. ℒ.

Twee morgen Hoylands gelegen in oost Elscamp in haagh ambaght, bruyker Aalbrecht Cornelisz. & geestimeert op - - - - - - IIII^C ℒ.

De Renten van VI^C XXV ℒ. te XL groten 't pond 's Jaars sprekende tot laste van de abdye van Reynsburgh special. gehypothequeert op XXXII margen soo binnen, als buyten landen gelegen in den ambaghte van Lier, ten zuyden de Loe wateringe, Ten noorden gabriel Vermat, & Pieter Cornelisz., ten westen den voorsz. Pieter Cornelisz., Ende ten oosten Joncker Johan van Orsmale, ende voorts general. op alle de voorsz. goederen van de voorsz. abdie daar van 't eerste Jaar ꝟschynen sal voorschoten, ende Valkenburger marckt 1624. Jegens den peñ 16. op - - - - - - - - X^m ℒ.

De Heerlykheyt van Baccom mette hoge middelen & lage Jurisdictie, ende eenigh recht van Zeevonden volgende de brieven daar van

zyn

zynde metten Baillieuw & Secretaris Ampte, ende thienden genomen jegens den penningh XXV. - - - - - - - - - - - IIIm ℒ.

Vier gemeten weylands in Geervliet daar bruykers aff zyn Jan Crynen, & Jan Willemsz. de kettingh geestimeert op - - - - - - - XIIC ℒ.

Nogh twee ende een halff gemet onder Geervliet bruycker Adriaan Rochusz. op - - - - VIC XXV. ℒ.

Uytslagh van Putten

Vyff ende dartigh gemeten, CLXVI Roeden VIII voeten Lands gelegen in den uytslagh van Putten inde Cavel L op - - - - - - - - IIIm IIIIC XIII ℒ. IIII ß

De Landen in den uytslagh van Putten zyn belast met ṽ*scheyde Renthen belopende te samen Jaarl. ter somme van* VIC LXIII ℒ. *te* XL *groten 't pont daar onder mede begrepen zyn de leste van de* XX *gemeten* CXLVI *Roeden aan vander mylen ten huwel. gegeven de Capitalen van welke Renthen naar advenant van ydere partye affgetrocken zyn inde estimatie soodat dese sommen hier suyver blyven.*

Nogh XLII gemeten CLXII Roeden XI Voeten in de Cavel K. op - - - - - - - IIIIm LXXXIII ℒ. II ß

Nogh L gemeten LXXX Roeden XI Voeten Lands in de Cavel S op - - - - - IIIIm VIIIC XXV ℒ. V ß

Nogh

Nogh twee Huysen, beyde staande op de voorsz. Landen, & werden bewoont 't eene by Lambert Jansz. & 't andere by Jan Jansz. geestimeert op - - - - - - - - - - IIm VIC ℒ.

de gorsinge genaamt den ael neffens de speuye aan de putse zyde groot elff gemeten op XVIC L ℒ.

niet belast dat men kan vinden.

Nogh XXXVI margen IIIIC LVI roeden Lands gelegen in zuytbeyerl. leggende in 'twe hoofft. Cavelen op - - - - - - - XXIIm LVI ℒ.

Plate.

Op dese Landen in de plate heefft den Ambagts Heer een Rente van LXXX ℒ 's Jaars & is de Rente van ydere partie afgetrocken soo dat de uytgetrocken sommen suyver blyven.

Drie en dertigh gemeten IIC Roeden hoofflands van de VIIe Cavel in den groten blok in overflacque, ofte plate op - - - - VIIm VIC LXVI ℒ.

Nogh ses gemeten XXXII Roede uytte XXIIe Cavel vant Nieuwe Land van den groten blok op - - - - - - - XIIC III ℒ. II ß

Nog ses gemeten honderd Roeden volgerland met aldaar op - - - - - - XIIIIC IIII ℒ.

Voorne.

Dese volg. partien bevind men niet belast te wesen.

Nogh drie gemeten IIC Roeden gelegen in den Lande van Voorne in de Oude & Nieuwe Struyt, Bruyker Adriaan Bouwensz. op - - CLXV ℒ.

Negen gemeten XXV Roeden bruyker als voren. - - - - - - - IIII^c VIII ℔. XV ß

Negen gemeten II^c XIX Roeden bruycker Pouwels Wittensz. - - - - - - IIII^c LXXXVI ℔.

Dertigh gemeten bruycker Jacob Arentsz. - XVIII^c XL ℔.

Seven ende twaalff gemeten bruyker Engel Lenaartsz. - - - - - - - - IX^c XII ℔.

Seven gemeten II^c XXXVI Roeden gelegen in ouweraart bruyker Cornelis Cornelisz. Michielen op - - - - - - X^c XC ℔.

Ses gemeten II^c LXXX Roeden bruyker Jan Pietersz. in dirxland. - - - - - IX^c LXX ℔.

Twee gemeten XLIII Roeden, bruyker Abraham Thonisz. in Sommersdyk. - - II^c LXVII ℔.

Twee gemeten XXX Roeden bruyker Cornelis Cornelisz. Michielen op - - - - II^c LXXII ℔. XV ß

Een gemeth LXXXI Roeden bruyker Gerrit Jansz. Schipper - - - - - C LXXI ℔.

Twee gemeten II^c XXV Roeden toelands, bruyker Cornelis Cornelisz. Mosterdyk leggende in de oude op - - - - - - II^c LXX ℔.

Een gemeth CX Roeden in de oude hellevoet in twee partyen bruyker Jan Jordensz. op - C XX ℔.

Een

Een Erffpacht op twee Lynen L Roeden Lands in de oude gote, & wort betaalt by Cornelis Jordensz. op - - - - - LX ℒ.

Een Huys met XXV margen contribuable Landen gelegen inde zype inde polder vande grote C. Bruycker Dirk Cornelisz., ende is de taxatie van dese, ende de naarvolgende Landen gedaan op drie termynen te betalen IIII^{m} III^{c} LXXXV ℒ. nogh aldaar achtien margen CXX Roeden egalementen in deselve zyp gelegen in de grote O. kleyne g. op VII^{c} XXVIII ℒ. nogh inde wieringerwaart opde taxatie alsvoren een stuk Hofflands, leggende in den houk van slykerdyk in de lettere K. geteyckent N°. 88. groot X margen op V^{m} ℒ. nogh een stuk in deselve letter K. groot III margen III^{c} XVIII Roeden II^{m} XVIII ℒ. nogh een parceel Hofflands gelegen in de Cavel N°. 88. groot XV margen op VII^{m} V^{c} ℒ. nogh een parceel volgerland groot XI margen III^{c} XIII Roeden in de Cavel N°. 89. letter J. op III^{m} II^{c} XXII ℒ. nogh een parceel volgerland inde lettere H. in de Cavel N°. 88. groot X margen op III^{m} ℒ. belop. 't samen de voorsz. partyen XXV^{m} VIII^{c} XXXVIII ℒ. dewelke gereduc^{t}. in gereden gelde komen ter somma van - - XXIIII^{m} II^{c} XXIII ℒ. III ß. VII ₰.

De thiende in Wimmenum als de grote thienden, als de middelthienden de Noortdycker Thienden & de Vlaschtienden gesamentl. op X^{m} ℒ.

Nogh alle de Renten in Noorthollt. op de stad Delff bedragende in 't geheel de se. van CXXXI ℒ. XVII ß. VI ₰. genomen jegens den peñ. XVI komt. - - - - II m CX ℒ.

Aldus gedaan & by den Secretaris van haar Ed. Mo. ende de voorsz. Heren onderteykent Den XIII July 1624.

Onderstont

Ter Ordoñ. van de Gecoitte. Raden,

ende was getekent,

C. VAN DER WOLFF.
R. VAN BREDERODE VAN WESENBERGH.
CORNELIS VAN DER MYLE.
THEOPHIL DE CATS.

(*lager stond*)

Accordt. mette voorsz. Resol.

(*is get.*)

HERBt. VAN BEAUMONT
1669.

Het bovenstaande aanmerkenswaardige stuk is my medegedeeld geworden door den naauwkeurigen onderzoeker van de geschiedenissen onzes Vaderlands, den Wel-Edelen Gestrengen Heer Mr. DANIEL VAN ALPHEN, *Heere van Achtienhoven* &c., *Griffier der Stad Leyden, wien ik myne dankbaarheid in het openbaar betuige. Het is de grondslag der volgende stukken, en stelt met deze gezamenlijk in het licht hoe het eindelijk met de teruitvoerbrenging van de verbeurtverklaring der goederen van den Heer van Oldenbarneveld is afgeloopen, eene zaak welke tot noch toe duister geweest is in 's lands geschie-*

de-

deuisfen: doch het kan in den eersten opslag vreemd voorkomen, dat op den staat der goederen niet gebracht worden de acht morgen en drie hond lands, onder den Ambachte van Monster; de reden blijkt uit de eerste der voorgaande bylagen, in welke aan deze landen deze aanmerkelyke vrydom verleend wordt, dat de zelve Int geheel ofte deel by den voorsz. burgemrs ende Regierders der voorsz. stede ende haren nacõmelingen noch by den geenen die recht ofte actie totte voorsz. Landen namaels sullen vercrygen deur eenige delicten oft mesuses hoedanich die ook souden mogen weesen niet verbeurt en sullen mogen worden, ten ware de eygenaers vandien inder tyt (twelck Godt verhoeden wil) eenige verraderie tegens den gemeenen Vaderslanden aanrechten, In welck gevalle des zelffs gedeelte verbeurt zullen worden. *De Heer van Oldenbarneveld is wel, ruim een jaar na het gestreken en aan zyne Ed. ter uitvoer gebrachte vonnis, toen zyne kinderen zich tegen de verbeurtverklaring der goederen beriepen op het privilegie der Edelen in Holland van 9 January 1593, by nadere verklaring van het vonnis, door een gedeelte van de overig zijnde Rechters, zoo velen als op de beschryving der Heeren Staten Generaal in 's Gravenhage verschenen waren, gegeven, schuldig verklaard geworden aan de misdaad van gekwetste majesteit (zie de waarachtige historie van den Heer J. van Oldenbarneveld by* NAERANUS 1670. *Bladz.* 480. *en verv) waar door de uitzondering, welke de kinderen maakten, voor vervallen gehouden werd, maar alle misdaad van gekwetste majesteit is noch geene verradery tegen het gemeene vaderland, en dus bleef de vrydom van dit land staand grypen, het geen uit dien hoofde op den staat der goederen niet moest gebracht worden.*

EXTRACT.

Overgebragt by den Rendant aen de Hr. Vander Myle, van Cats, Joncher Adriaen van Naeltwyck als Mannen en Voogden van hare respective huysvrouwen, mitsgaders Mr. Willem de Groot als gemagtigde van de Vrou van Brantwyck, van weegen haere twee sonen Joncheren Jan en Jacob van Oldenbarnevelt den 22. April XVI *aegt en twintigh, In s'Gravenhage.*

Reekeninge Bewys ende Reliqua van Jan de Sallengre, van zynen ontfanck ende administratie van de verkogte landen, zoo in de plaete, in Beyerlant, den Vuytslach van putten Dircxlant, ende voorts vande landen omtrent Delft, gelegen, als mede van 't Capitaal van een groote rente, ende mede van eenige Capitaele op obligatie gelicht breeder blykende by de Conditien vañ vercopinge ten overstaen vañ Ed. Heeren van Wezenbergh, van der Myle ende Cats gedaen, die hy Rendant by dezen aen de voorñ. Ed. Heeren als mede de Voochden vañ kinderen des heeren van Groenevelt by dezen is, doende mitsgaders van de Vuytgeven, daer tegens gedaen en dit alles in ponden van XL grooten vlaams 't stuk schellingen ende penningen naer advenant.

Eerst ontfanck van de vercochte landen gelegen in den grooten block &c.

Anderen Ontfanck van de landen gelegen tot wateringe, naeltwyck, monster, ontrent den hage, ende in Schieveen gelegen, die den XXVIII October XVI vier en twintig ten overstaen &c.

Item

Item hester adriaensz van der Made als overneemster van al sulcke zes mergen lants gelegen tot Naaldwyck als Pieter Coolen Baluy tot naeldwyck gekogt hadde &c.

Sy gelet op de meeting.

Item Harman Middelcop als coper van de acht mergen, ende een halff lants, gelegen onder monster, is schuldich volgens de Conditie van de vercopinge op drie termynen te betaelen tegens drie honderd t negentich guldens de mergen belopende over de voorsz landen de somma van drie duyzent drie hondert Vysthien guldens, maar alsoo den voornoemden middelcop, daer aen gekort heeft voor de mindermate, en dat hy de leste paeye, een jaar te vooren betaelt heeft de somme van ses hondert Vyff ende Veertich guldens, ende dat hem myn Ed. Heeren van Wesenberch, ende vander Myle, geaccordeert hebben, voor 't betaalen vande leste paeye tegens zeven ten hondert te corten, ende dat belangende de mindermate noch tusschen hem, ende voornoemde Ed. Heeren, aff te maeken is dwelcke hy altyts heeft belooft te doene, volgens de metinge by hem daer van door eenen lantmeter doen doen, soo comt hier maar voor ontfanck op reekeninge vañ voors. cooppenningen, de somma van twee duyzent, ses hondert 't seventich guldens, daerom hier deselve somma van IIm VIC LXX £.

Item Pancras Claesse, ende Pieter Jansse Groen als Copers van de acht mergen lants gelegen tot Wateringe zyn schuldich volgens de Conditien &c.

Aldus gedaan, gehoort ende gesloten onder alle behoorlicke protestatie naer styl van Reekeñ, geresumeert ende by de heeren in het hoofd

hoofd van dezen genoemt onderteykent op den 22ⁿ. April XVI acht ende twintich.

(was getekend)

CORNELIS VAN DER MYLE, THEOPHIL DE CATS, A: NAELDWYCK, W. DE GROOT, J. DE SALLENGRE,
1628. 1628.

Na gedane Collatie is deze zoo veel 't geëxtraheerde aengaet, bevonden te accordeeren met zyn principael zynde met liassen gebonden in een pergamente band, waer op geschreven staet

Reeckeninghe van Cooppenningen van de vercochte landen ende Renten als anders van de Vrouwe Maria van Vuytrecht weduwe Vrouwe van den Ed. Heere van Oldenbarnevelt in zyn leven Ridder, heere van Berckel, Bacum etc. eerste Raet ende Advocaet van Hollant ende Westvrieslant Stadhouder vande Leenen, ende bewaerder van 't groot Segel van den voors. Lande etc. Voor den Heere.

by my

in Rotterdam den 22. *November* 1762.

A. SCHADEE Nots.
1762. Pub.

Over-

E X T R A C T.

Overgebragt by den Rendant aen de h^r. Vander Myle, van Cats, Joncker Adriaen van Naeltwyck als Mannen en Voogden van hare respective huysvrouwen, mitsgaders Mr. Willem de Groot als gemagtichde van de Vrou van Brantwyck van weegen haere twee sonen Joncheren Jan en Jacob van Oldenbarnevelt den 22. April XVI *acht en twintich, In 's Gravengage.*

Reeckeninge Bewys ende Reliqua van Jan de Sallengre, van zynen ontfanck ende administratie van de verkochte landen, zoo in de plaette, in Beyerlant, den Vuytslach van putten Dircxlant, ende voorts vande landen ontrent Delft, gelegen, als mede van 't Capitael van een groote rente, ende mede van eenige capitaele op obligatie gelicht breeder blyckende by de conditien vañ vercopinge ten overstaen vañ Ed. Heeren van Wesenberch, van der myle ende Cats gedaen, die hy Rendant by dezen aen de voornoemde Ed. Heeren als mede de Voochden vañ kinderen des heeren van Groenevelt by dezen is, doende mitsgaders van den Vuytgeven daer tegens gedaen ende dit alles in ponden van XL grooten vlaems 't stuck schellingen ende penningen naer advenant.

Eerst ontfanck &c.

Vuytgeven tegens den voorsz. ontfanck door last ende ordre van myn Ed. Heeren van Wesenberch van der Myle, ende van Cats, aen den Commys van den heere Ontfanger Generael Mirop als mede tot betalinge van de Obligatie onderden heere Generael Doublet als anders, gedaen, in vougen en manieren als hiernaer in elck artikel verclaert, wort,

N Item

By quitantie van de heere Gecommitteerde Raden.

Item in den eersten door mondelinge last van de Ed. heeren van Wesenberch, van der Myle, ende van Cats betaelt aen den Commys van den heere ontfanger Generaal Mirop Sr. halling op den XIIII Augusti ende XV October XVI vier ende twintich alsulcke twintich duysent guldens als de voorñ. Ed. heeren aen de voorñ. Ontfanger Generael aengenomen hadden te betalen, breeder blyckende by de acte van de Ed. Heeren de Gecommiteerde Raden van de Ed. Mogende heeren de staten van hollant, ende Westvrieslant, aen den Rendant in plaetse vande quitancie, die hem vande voorsz. somme aen den voornoemden commys gegeven, in dato den XXXe. December Ao. voornoemt hier overgelevert, daerom hier dezelve somme van - - XXm ℒ

Item &c.

By quitancie.

Item alnoch betaelt door mondelinge last van de Ed. heeren van Wesenberch, ende van der Myle, aen den heere Ontfanger Generael Doublet, op reeckeninge van de obligatie van Veertich duyzent guldens, die de voorn. Ed. Heeren volgens haer Ed. obligatie in dato den Ie January XVI Vyff ende twintich, schuldich syn de somme van thien duyzent guldens, ende noch achthien hondert guldens over den interest ende maeckelaerdye 't sedert den XXIIII Juny XVIC vier ende twintich tot den XXIIII february XVIC Vyff ende twintich, t' samen bedragende de somme van elff duyzent, acht hondert guldens als blyckt by quitancie van den

voorñ.

voorñ. Ontfanger Generael Doublet, hier overgelevert daerom hier de voorschreven somme van XI^{m} VIII^{C} ℒ.

By quitancie. Item al noch betaelt door mondelinge last van myn Ed. Heeren van Wesenberch ende van der Myle aen den heere Ontfanger Generael Doublet in minderinge van de voorsz. Obligatie van Veertich duyzent guldens, in dato den I^{e} January XVI^{C} Vyff ende twintich, de somme van twaelf duysent guldens, ende noch voor den interest ende maeckelaerdye t sedert den XXIIII february lestleden tot den XXIIII Juny XVI Vyff ende twintich toe, de somme van ses hondert Vyff ende tseventich guldens, t' samen ter somme van twaelff duyzent, ses hondert, Vyff ende 't seventich guldens, volgens de quitañ hier overgelevert, daerom hier dezelve somme van - - - - - - - - - XII^{m} VI^{C} LXXV ℒ

By quitancie. Item al noch betaelt door mondelinge last van myn Ed. heeren van Wesenberch, van der Myle, ende van Cats, aen den heere Ontfanger Generael Doublet, op reeckeninge van de voors. Obligatie van de voorñ. Ed. Heeren in dato den 1 January XVI^{C} Vyff ende twintich, de somme van acht duyzent guldens, ende noch over den interest, ende maeckelaerdye 't sedert den XXIIII Juny XVI Vyff ende twintich tot den XXIIIIe november daer aen volgende de somme van Vyff honderd ses guldens Vyff stuyvers, t' samen belopende volgens quitancie de somme van - - - - - - VIII^{m} V^{C} VI ℒ V ß

Item &c.

N 2 Al-

Aldus gedaen, gehoort ende geslooten onder alle behoorlyke protestatie naer stil van reekening geresumeert ende by de heeren in het hooft van dezen genoemt onderteykent op den 22^{n}. April XVI^{C} acht ende twintich.

(*was geteekent*)

CORNELIS VAN DER MYLE, THEOPHIL DE CATS,
A: NAELDWYCK, W. DE GROOT 1628.,
J. DE SALLENGRE 1628.,

Na gedane Collatie is deze /: voor zoo veel 't geëxtraheerde aengaet :/ bevonden te accordeeren met een gelykluydende ondertekende Rekening ingenaayt in een pergamente band, waer op geschreeven staet

Reeckeninghe vañ cooppenningen van de vercochte landen ende Renten als anders van de Vrouwe Maria van Vuytrecht weduwe Vrouwe van den Ed. Heere van Oldenbarnevelt in syn leven Ridder, Heere van Berkel, Bacum etc. eerste Raet ende Advocaet van Hollant ende Westvriesland Stadhouder vande Leenen, ende bewaerder van 't groot segel van den voorsz. Lande etc.

Voor den Heere.

Rotterdam den 24. November 1762.

A. SCHADEE Nots.
1762. Pub.

C O P I E.

Memoriael ſtaet vañ intereſſen ende Capitaelen van ſekere twee ende 't ſeventich duyzent g^ns^. die by den heere Ontfanger Generael doublet, door ordre vañ heeren Staten G: nael by ſyn obligatie op Intreſt gelicht zyn, die daer naer, volgens drye contraćten anno XVI vyer en twintich, XVI acht ende twintich, eñ XVI dertich, by de heeren van Weſenberch, vañ Myle, eñ Cats, mette Grootmo: Heeren ſtaten van Hollandt ende Weſtvriesland aengegaen eñ gemaekt ſyn, tot laſte van de voorñ. heeren ſyn aengenomen omme aen den voorñ. heere Generael Doublet te betaelen tegens den penningh ſeſtyen, en die noch ſchuldich zyn, mitsg^s^ van de betalinge daer op gedaen in vougen als volcht.

In den eerſten ſynde voorñ. heeren aen den voorſ. Ontfanger ſchuldich den Intreſt mettet Capitaal, van alſulcke ſeſtich duyzent guls, als hy den XVII Mey XVI: negentien op obligatie genomen heeft, jaersl belopende tegens den penning ſeſtyen, de ſomma van drye duyzent zeven hondert Vyſtich gul:, comt over ſulck over de jaren ẏſchenen den XVII Mey XVI twintich, een en twintich twee en twintich, dry en twintich ende den XVII Mey XVI vyerentwintich, als mede totten XXIIII^en^ Juny anno voorn^t^. ſynde Vyff jaren en acht en dertich dagen de ſomma van - - - - - - - - - XVIII^m^ VII^C^ LX gul.

N 3 Item

Item noch zynde voorñ. heeren aen voorñ. Ontfanger schuldich de interessen eñ capitaal, van noch andere twaelff duyzent gul. verschenen den XIX July XVI twintich een en twintich twee en twintich, dry en twintich ende tot ten XXIIII Juny XVI vyer en twintich, synde vyer jaren elff maenden, ende Vyff dagen, belopen over de voorñ. jaren maenden, ende dagen tegens den pening sestyen seven hondert Vyfftich guls jaersl de somme van - - III^m VI^c XCVIII gl.

Ende alsoo de heeren van Wesenberch, vañ Myle en Cats, volgens het accort anno XVI^C vyer en twintich vañ voorñ. capitale somme van twee ende 't seventich duyzent gul^s. den XXIIIIe Juny XVI^C vyer en twintich aen den Ontfanger Doublet betaelt hebben, de somme van Veertich duyzent guls. soo rest maer in capitael de somme van tween dertich duyzent guls daer aff de renten voor eerst moeten betaelt werden, 't sedert den XXIIII^n Juny XVI^C vyer en twintich voorn^t. tot den XV^en Aprillis XVI dertich, synde Vyff jaren negen maenden twee en twintich dagen belopeñ des daechs ontrent Vyer guls zeven stuyvers twaelf peniñ. alles tegens den penning sestyen, belopende de somma van - - XI^m V^c XCVI gls X st.

Somma van allen de voren verhaelde Intresten beloopt de somma van

XXXIIII^m LIIII gl. X st.

Be-

Betalinge tegens de voorsch. intreffen gedaen in vougen als volgt.

In den eersten daer op by den Rentmeester Sallangre aen den voornoemden heer ontfanger generael den elfden december XVIC acht ende twintich, betaalt de somme van - - - - - VIm guls

Den IXen January XVIC negen eñ twintich als noch by den heere vañ Mylen, de somme van - - - - - - V Im guls

Den XXIIIIen february als noch by Louff van Aarlaer aen den voorne heere Ontfanger Doublet betaelt de somme van XVIIIm VIIIC XX gul.

Den XV Aprillis XVIC dertich by Mevrouwe van der Mylen, uyt tyen duysent guls over de volle betalinge van de voorsch. interesten aeñ voorñ Ontfanger betaelt de somme van - - - - - IIIm IIC XXXIIII Gl. X st.

Sa XXXIIIIm LIIII Gl. X st.

Sulck dat den voornoemden heere Ontfanger G-rael als noch soude comen van de gelichte tweentseventich duyzent & de somme van tweendertich duyzent guls, maar alsoo daer op, den XVen Apprillis XVIC dertich uyt een partye van tyen duyzent guls by de Vrouwe van der Myllen op de voorsc. reste aen den voorne. heere

Ge-

Generael betaelt is de somme van ses duysent seven hondert Vyff ende 't sestich guls. soo is men den XVen Aprillis XVI dertich maer in alles in Capitael schuldich gebleven de somme van - - - - - XXVm IIc XXXIIII Guls X st.

Daer van den interest beloopt 't sedert den XV Aprillis, totten XXIIe Mey XVI dertich, synde zeven en dertich dagen tot Vyer guls ses stuvers acht penin. daechs de somme van - - - - - - - Ic & IX gls XVI St.

Sa XXVm IIIc XCVIIII gls VI St.

Betalinge daer tegens gedaen in vougen als volcht.

In den eersten den XXIIen Mey XVIc dertich anno voornt aen den voorne heere Ontfanger G-rael by den heere van der Myllen betaelt de somme van Veerthyen duyzent Guls, soo dat noch reste de somma van, - - - - - - - XIm IIIc XCIIII Gl VI st.

Ende daer boven synde voorn. heeren noch schuldich de interesten van voorsc. reste van Vyff en twintich duyzent twee hondert vyer en dertich guld. tyen stuvers synde noch elff duyzent twee hondert vyer en dertich guls tyen stuvers daer van den intrest is verloopen, tegens den peningh sestyen over de Jaren tusschenen den XXIIe

Mey

Mey XVI^C een en dertich en den XXIIe
Mey XVI^C twee en dertich d' somma van I^m IIII^C IIII gl. V st.

S^a XII^m VII^C XCVIII gl. XI st.

Na gedane Collatie is deze met zyn principael bevonden te accordeeren.

Rotterdam den 22^en November 1762.

A. SCHADEE Nots.
1762. Pub.

COPYE

Liquidatie gemaekt met de heeren vañ Myle eñ van Cats, als Erffgenaemen van wylen Vrouwe van Oldenbarnevelt, nopende de LXXIIm ℒ Capitaels by den geweesſen Ontfgr. Gñael Johan Doublet genegotieert anno 1619 tot d oncoſten vañ gevangen mitsgaders vañ Intreſten daer op gevallen

Zy gelet, dat de heeren Staten van hollt den intereſt van 't geheele Capitael, tot den 24 Juny 1624 tot haeren laſte genomen hebben volgens appt. van VIII martij 1634.

Den 17 Mey 1619 genegotieert - - -		60000 -- : -- :
waer van den Intreſt tegens $6\frac{3}{4}$ vant hondert beloopt tot den 24e Juny 1624. - -		20671 -- : -- :
Den 19 July 1619 noch genegotieert - -		12000 -- : -- :
waer van den Intreſt uts beloopt tot den 24 Juny 1624 als vooren - - - - -		3993 -- 11 -- 11
		96665 -- 4 -- 9

van deſe XLm. ℒ wert ontfang gemaeckt in de Reeke. de Ao. 1624 eñ het capitael daermede verminderr,

hier op betaelt den 24e Juny 1624 voorſz door de voorſz erffgenaemen - - -	40000 -- : -- :	
noch by ordonnañ vañ hollt vañ 29e July 1636.	12825 -- 3 -- 4	
By gel. ordonnañ - -	11840 -- 1 -- 5	
	64665 -- 4 -- 9.	
afgetrocken de voorſz - - - -		64665 -- 4 -- 9
Reſt aen Capitael - - - - -		32000 -- : -- :

dit reſteeren capitael eñ alle de vervallen Intereſten totten 14 febry 1628 worden ten proufite van gñrelt verantwoort In de Reekeñ des jaers 1628.

Waer van den Intreſt tzedert den 24 Juny 1624 totten 14 febry 1628, zynde 3 Jaeren 7 maenden 21 daegen beloopt - - - - -		7864 -- 5 -- 5
ende van den 14 febry 1628 totten 11 decemb daeraenvolgende zynde 9 maenden 27 dagen - - - - - - -		1779 -- 15 -- 7
		41644 -- 1 -- :

deſe eñ volgeñ Recepe zyn my gereſtitueert.

Waer op den XI decemb 1628 door de voorſz erffgenaemen betaelt is - - - -		6000 -- : -- :
Reſteerde als doen - - -		35644 -- 1 -- :

Aan

Aan d ander zyde deses blyft - -	35644	1	8
Den Intrest van dien t sedert den 11 decemb 1628 totten 9en Jan^ry 1629 zynde 29 daegen - - - - - - - -	191	3	:
	35835	4	:
Den 9 Jan^ry 1629 betaelt - - - - -	6000	:	:
Resteerde alsdoen - - -	29835	4	2
Den Intrest van dien t sedert den 9 Jan^ry 1629 totten 24 feb^ry 1629 zynde 46 daegen beloopt - - - - - - -	253	16	:
	30089	:	2
Den 24en febru^ry 1629 betaelt - - -	18820	:	:
Resteerde alsdoen - - -	11269	:	2
Den Interest t sedert den 24 feb^ry 1629 totten 19 April 1630 zynde 13 maenden 26 daegen - - - - - - - -	878	1	5
	12147	1	7
Den 19 April 1630 betaelt - - -	10000	:	:
Resteerde als doen - - - - -	2147	1	7
Den Intrest vandien totten 22 mey 1630 zynde een maent 3 dagen beloopt - -	12	17	:
te zaemen - - -	2159	18	7

Waer tegens de voorss heeren Erffgenamen op den XXIIen Mey 1630 betaelt hebben XIIII^m ℒ, vandewelcke getrocken de voorsz II^m CLIX ℒ XVIII ß VII ₰, soo ist dat de selve als te-ver betaelt hebbende hier goets comt Elff duyssent acht hondert veertig ponden een schell ß vyff penss.

: dese werde haer } XIm VIIIC XL £ I ß V ₰
Eed: voldaen met eene }
ordinañ op den Ontfgr Mierop vañ 29 july 1636. tot gelycke some
dus hier - - - - - - - - - - - Quyte.

Aldus vereffent ende geliquideert op den IXe majo 1637. by ons des. onderteeckent hebbende

ende was onderteekent

J. DOUBLET.

by my onderschreven wtten naem vañ voorsz heeren Erffgenaemen

DE SALLENGRE.

(onder stond)

Accordeert naer coll. met zyn principaele gesch In t papier eñ onderteekent als boven eñ desen wt gegeven voor copie auctentick op den Xen mey XVIC XXXVII.

by my

(was geteekent)

A. V. BOGAERD Not.

(hier onder volgen eenige regulen geschrift die doorgehaelt zyn)

lager stond

Dese liquidatie met den Hr ontfanger Doublet heer van S. Annelant is met myn ordre door de Rentmr Sallengre wel gedaen sonder dat d ordonnantie van XIm VIIIC XL £ I ß V ₰ in syne handen is gecomen.

Ten oirconde dit geteykent den 12 Mey 1637.

(was geteekend)

CORNELIS VAN DER MYLE.

Na

Nae gedaene Collatie is deze (behalve het doorgehaelde hier boven gemelt) met zyn principael bevonden te accorderen

by my

in Rotterdam den 13e November 1762

A. SCHADEE Nots. Pub.
1762.

Deze vier voorgaande Notariaale Copyen zyn allen geschreven op geheele bladen papiers; en ieder van dezelve is bezegeld met het Klein Zegel van 6. st. van den Lande van Holland en Westfriesland, zynde de tweede geparapheerd VAN BERCKEL, en de drie overige MEERMAN, als Secretarissen van de Stad Rotterdam.

Hoe en van waar my deze Stukken zijn ter hand gekomen, zie in de volgende Ophelderinge van het Geslachte der Vrouwe van den Heer van Oldenbarneveld.

Met recht, oplettende Nafpoorders onzer Vaderlandfche Gefchiedenisfen, die deze onze vorenftaande Bylagen zult gelezen, en daar in veelmalen den naam van MARIA VAN UITRECHT, Weduwe van 's Lands Advokaat Mr. *Johan van Oldenbarneveld*, gezien hebben! met recht moogt gy uwe aandacht hier noch een weinig nader vestigen op de Perzoon *dier Vrouwe*, welker Geflacht en Afkomst, door 't verloop der tyden in vergetenheid geraakt, by zeer velen, als nog onder verdenking liggen van de zoo hatelyke aantyginge door den Schryver van het faamroovend Libel, *de Gulden Legende van den Nieuwen St. Jan*, wel eer ter bane gebragt; waarin zy met de allerhardfte koleuren worden afgemaald, wordende die Vrouwe bladz. 5. befchreven als *zijnde gheprocreert van een Suster ende een Broeder, by de welcke sy opghevoedt zijnde, ende woonende, heeft haer Moeder ghenaemt Moye, ende haer Vader Oom, segghende wel met waerheydt dat hy haer Oom was, maer weynich wetende dat sy hem oock Vader moste noemen. Tot dat sy haer Moeder fieck zijnde, vraechde wie haer Moeder was, voor antwoort ontfinck al schreyende, ick ben u Moeder, ende ghy sult mijn erfghenaem wesen, ghevende sulcks tot een troost, om met de belofte van de erffenisse, (die niet onbillick en was, alsoo de Moeders Broeder te vooren was ghestorven, ende al sijn goedt op sijn Suster ghemaeckt hadde) de droefheyt uit dese oneerlijcke gheboorte gheschept, ee weynich te versachte.* enz. komende vervolgens een verhaal van noch een Zoontje die, vermoedelijk van de zelfde ouders zijnde, was weg geloopen en vervolgens Kuiper werd; van een proces met de Moeders Vrienden over het Goed, en *een arm Manneken, Plasman ghenaemt, die by Eede swoer dat hy de Vader was*, enz. Niettegenftaande yder opmerkend Menfch kan zien dat, in dat Libel, de eere van de Vrouwe, en van het gantfche Geflacht van den Heer *Johan van Oldenbarneveld*, door logenen beklad zijn, en men vastftellen kan dat, toen zulks gefchreven is, zeer vele Menfchen leefden, die met waarheid zulke lasteringen konden en wilden wederfpreken; hebben echter zeer vele brave Mannen, in onze eeuw, zich verwonderd gehouden, dat de Heer *Johan van Oldenbarneveld* zelf zulk een teeder punt, 't welk hem en zyne Kinde-

deren zoo naby betrof, niet heeft aangeroerd gehad in zyne *Remonstrantie aan de Hooge en Mogende Heeren Staten van Holland en Westvriesland*; waar in hy anders zijn werk gemaakt heeft om ook van zyne Afkomste, van het uithuwelyken zyner Kinderen, en zelfs van het jaar van zijn trouwen te spreken. Met anderen heb ik my over dit stilzwygen bevreemd, tot dat, in den jare 1763, de verstandige en geleerde Heer Mr. *Frans van Limborch*, *zal*., in zijn Wel Ed. leven Advokaat Fiskaal der Domeinen van Holland, op het zien eeniger Bylagen van mijn *Endeldijk*, my heeft aangemoedigd om myne vlijt aan te wenden ter herstellinge van de verduisterde eere der Vrouwe van den Heer *J. van Oldenbarneveld*. En ik vertrouwe, dat ik thans, met den uitslag dier vlijt, mynen waarheidlievenden Landgenooten zal genoegen geven.

In de eerste plaatse zal ik doen opmerken, dat het den Heere *Johan van Oldenbarneveld* volstrekt onmogelijk is geweest, in zyne *Remonstrantie* te antwoorden op de lasteringen, in de *Gulden Legende van den Nieuwen St. Jan*, hem en zyne Huisvrouwe aangewreven.

In de tweede plaatse zal ik aantoonen, dat zyne Huisvrouw, MARIA VAN UITRECHT, gesproten is uit wettigen bedde van wederzijds aanzienlyke Ouderen.

Om deze waarheid in het licht te stellen is het Leenregister van Wassenaar my boven al van veel dienst geweest, terwijl ik eenige nadere ophelderingen, in dit stuk, dankelijk ben verschuldigd aan den Weledelen Gestrengen Heere Mr. *Willem van der Ley*, Veertigraad en Oudburgermeester der Stad Delft, thans Gecommitteerde Raad van hunne Ed. Grootmogende de Heeren Staten van Holland en Westfriesland, welke Heer my gulhartig eenige aanteekeningen heeft medegedeeld uit een oud Geslachtregister onder zijn Wel Ed. berustende, 't welk zijn Ed. van zyne Voorouderen is aangekomen.

Ik zoude de *Autentique* Copyen der onuitgegeven stukken, door my gebezigd, hier hebben kunnen byvoegen; doch doordien de bygebragte bewyzen, voor het grootste gedeelte uit vele Leenbrieven,

op

op de Leenkamer van Wasſenaar, zijn uitgeſchreven, zouden de Bylagen van alle die Stukken veel te groote plaats in mijn Werkje beſlaan; ook heb ik geacht volkomen voldoende te zijn, de woordelyke aanhalingen uit die ſtukken ter neder te ſtellen, en mynen Lezer, die de zaak nader wil onderzoeken, door myne aanhalingen ter Leenkamer enz. te wyzen.

I. Men verwondere zich geenszins dat de Heer *Johan van Oldenbarveld*, in zyne *Remonſtrantie*, niets heeft geantwoord op de beſchuldigingen en lasteringen tegen zyne Huisvrouwe, in *de Gulden Legende van den Nieuwen St. Jan* eerst voor den dag gekomen. „ De logens „ van dat Lasterſchrift kon hy niet voorweten, komende het zelve niet „ in het licht, dan na zyne *Remonſtrantie* en dadelyke gevangenneming. Hy ſchreef die *Remonſtrantie*, geheel te vinden in de *Waaracbtige Hiſtorie van den Heer J. van Oldenbarneveld*, gedrukt 1670, *bladz.* 146 en verv., den 20ſten van April 1618; en maakte daar in gewag van de libellen het *Noodwendig Diſcours*, *Practyquen van den Spaanſchen Raad*, met de *Nieuwe Voorreden* van dien, *Querela Patriæ*, en *Querela Eccleſiæ*. Weinige dagen na deze *Remonſtrantie* kwam tegen dezelve het Libel, *Proviſioneele Opening van verſcheidene zaken, geſtelt in de Remonſtrantie van den Advocaat van Holland*, waarin gedreigd wordt, dat men mogelijk zyne *Legende* zou in 't licht geven. Dit bewoog de Staten van Holland en Weſtfriesland om uit te brengen hun Plakkaat tegen die *proviſioneele Opening*, *enz.* gedagteekend *op den 22 Juny Anno* 1618; by 't welk zy den *Advokaat* in hunne *Sauvegarde* namen: (zie dit alles byeen in de *Waaracbtige Hiſt. bladz.* 209 en 210.) dan, des niet tegenſtaande, werd hy, op den 29ſten van Augustus 1618, in hechtenis genomen: na 't welk de bitterheid zyner Vyanden, zich nu alles vry rekenende, in de weereld zond het beruchte ſchotſchrift, *de Gulden Legende van den Nieuwen St. Jan*; zie het *Vrijmoedig Onderzoek van verſcheidene Placcaten*, *anno* 1620. geſchreven door J. Uitenboogaard, *bladz.* 175; en den *Legendeſchryver* zelven, die in het begin van zijn Libel op bladz. 1. ſprekende van

den

den grooten Pensionaris, ghenaemt Meester Jan van Barnevelt, zegt, *waer over hy oock door last vande Hog: Mog: Heeren Staten Generael in hechtenis is ghestelt.* Gelijk het uit deze aanmerkingen van zelfs spreekt, dat *'s Lands Advokaat*, op de aangetijgde belastering zyner Huisvrouwe, met mogelijkheid niet kost, in zyne *Remonstrantie*, antwoorden, of eenige bedenkelijkheid hebben, om van zyner Huisvrouwe wettige en eerlyke Afkomst te moeten spreken; zoo blijkt ook, dat niets van den kant der Waarheid ontbroken heeft, of nog ontbreekt, om den zoo schandelijk onteërden Naam van de *Vrouwe des Heeren van Oldenbarneveld* te verdedigen, en van die aangewrevene smette te zuiveren.

II. Immers zy, genaamd geweest MARIA VAN UTRECHT, was Dochter van MARIA STORM VAN WENA, in wettigen huwelyke verwekt by JAN JACOBSZ. VAN UTRECHT, in zijn leven Dijkgraaf van Delfland; Ten bewyze dezer waarheid geve ik mynen lezeren, het navolgend bericht, tot welks mededeeling ik ben in staat gesteld geworden door de te voren genoemde en andere stukken, alle door my aangewezen ter bevestiginge der byzonderheden, welke uit ieder derzelve getrokken zijn.

In den jare 1482 was Mr. JACOB VAN UTTRECHT, Veertigraad der Stad Delft, volgens *opgave van den bovengenoemden Heere van der Lely uit zyne geschreven registers der Regering van Delft en Delfland.* Zie ook *Beschryving van Delft, gedrukt te Delft by Reinier Boitet* 1729, *bladz.* 81: In de twee aangehaalde Stukken wordt hy ook *Heer van den Tempel* genaamd, doch dit schijnt, zekerlijk in het laatstgenoemde stuk, opgemaakt uit het Familiezegel der *van Utrechten*, by hem gebruikt. Zie de aangehaalde *Beschryving van Delft, bladz.* 80 *regel* 4 *van onderen.*

1512, *op St. Gallendag* 16*en* *in Octobri, wordt JAN JACOBSE VAN UTRECHT verleid met de heerlijkheid van den Tempel en* 12 *mergen Lands, in plaatse van Daniel van Cralingen.* Zie *Leenregister van Wassenaar:* hier mede stemt overeen de Schryver van den *Tegenwoordigen Staat der Vereenig. Nederlanden, zesde Deel, bladz.* 597. hy trouwde *MARIA STORM*

VAN WENA, *Dochter van Jan Roo Storm van Wena Gerritsz*; volgens het *Geslagtregister van den Heere van der Lely*: en was vele jaren *Dykgraaf van Delfland tot* 1536. volgens *opgave van gemelden Heere*, *uit zyne geschreven registers*; en S. VAN LEEUWEN, *Bat. Ill. bladz.* 1506.

Uit de oude lijsten van de Regering van Delft, welke de *Beschryving van Delft by Boitet* 1729. *bladz.* 81 en vervolgens opgeeft, blijkt ook, dat de *Stormen* en *Wenaas* wel bekend zijn onder de oude Regenten der Stad Delft. Zie *bladz.* 81, 82, 84, 108, 119, 130 *enz.* en volgens *opgave van den Heer van der Lely uit zyne geschreven registers was Jan Roo Gerritsz Storm van Wena Schepen van Delft A°.* 1504, waar mede de *Beschryving van Delft bladz.* 118 overeenkomt, daar hy Jan Roo Gerritsz *Storm* genaamd wordt.

1562, *den* 20*sten* *van Mey*, *wordt JACOB JANSZE VAN UTRECHT verleid met de Heerlijkheden Groenevelt en den Tempel*, *in de plaats van zynen Vader Jan Jacobse van Utrecht*: Zie *Leenregister van Wassenaar*: hy wordt vermeld als Veertigraad der Stad Delft, in den jare 1567; als Schepen 1568, 1570, 1571, 1572, 1573; en als Weesmeester 1574, toen hy den 19en van September stierf; volgens *opgave van den Heer van der Lely uit zyne geschreven registers.* Zie ook de *Beschryving van Delft by Boitet* 1729, *bladz.* 83, 130 en 131, alwaar hy *bladz.* 83 gezegd wordt 19 Sept. 1575 gestorven te zijn, doch in die zelfde *Beschryving* wordt, van hem, na den jare 1574, geen gewag gemaakt. Zie *bladz.* 131 en 132.

MAERTJE JANSDR VAN UTRECHT, *trouwde Engelbrecht van Maesland Cornelisz. Rekenmeester van Holland: die stierf den* 16 *Aug.* 1574; volgens *het Geslachtreg. van de Familie van Graswinkel*, en *'t Geslachtreg. van den Heere van der Lely. Zy hebben gehad zeven Kinderen, waarvan eene Dochter, genoemt geweest Bartha, was gehuwt aan Gerrit Jansz. Graswinkel*; volgens het *Geslachtreg. van de Familie van Graswinkel.* Van dezer Lieden Nakomelingen zijn nog op heden in levenden lyve, onder welken eenige kisten met Papieren berust hebben, en eene geschilderde Afbeelding eenes Ouden Mans,

tot

tot in den jare 1740. Doch door het verloop der tyden de Bezitters niets van die Kisten wetende dan dat dezelve met Oude Papieren gevuld waren, hebben zy die Kisten, behalven ééne, die, by toeval, onverkocht gebleven is, verkocht, om door een Papiermolen vernietigd te worden, en de daarby zijnde Afbeelding (zeer vuil begroeid) gegeven aan eenen Timmerman, die de Kisten had helpen verwerken: de Timmerman de waardye van den hem gegeven Schat even weinig kennende, verkocht het Schildery op den zelfden dag: de Kooper gaf hem gereedelijk vier Dukaten: naderhand heeft men nooit kunnen te weten komen, in welke handen het zelve geraakt zy. De eenige Kist, welke nog onverkocht gebleven was, in vervolg van tijd toevallig geopend zijnde, bevond men daarin de echte *Afrekeningen en Verantwoordingen van den Boedel van Vrouwe Maria van Vuytrecht, Vrouwe weduwe van den Ed. Heere van Oldenbarnevelt* enz., de echte *Afrekening met den Ontfanger Doublet*, en andere *Papieren*; en men bemerkte toen, welke papieren men ter vernietiging verkocht, en wiens Afbeelding het Schildery, het welk men had weggegeven, naar veel waarschijnlijkheid, ware, daar het te laat was om iets wederom te krygen. Het bericht van dit gezegde ben ik dankelijk verschuldigd, gelijk mede het gebruik der vorenstaande *Verantwoordingen van den Boedel der Vrouwe van Oldenbarnevelt*, en der *Afrekeninge met den Ontfanger Doublet*, aan de gulle gedienstige goedheid der brave *Familie van Graswinkel*, afstammende van *Maertje van Utrecht Jansd*r voornoemd, onder welke de overgeblevene Kist met Papieren nog is berustende. Men moet intusschen het verloren gaan van zoo veele ondoorzochte Schriften beklagen, doordien die, mogelijk, wel meer tot nog toe duistere of onbekende zaken, waardig om geweten te worden, zullen vervat hebben; en veellicht, uit aanmerking van de omstandigheden der tyden, ter bewaring in die Zylinie der Familie gegeven zijn.

1575, *den laesten van October*, *wordt* JAN ROO VAN UTRECHT *verleid met drie Leenen; eerstelijk met de Hofstad Groenevelt en ruim 40 mergen Lands; ten tweede, met 4 mergen Lands; ten derde, met de Hofstad den*

Tempel en 12 *mergen Lands. alle by doode van deszelfs Broeder Jacob Jansze van Utrecht.* Zie *Leenregister van Wassenaar.*

1576, *den* 29sten *van October, wordt* PAUWELS JANSZE VAN UTRECHT *verleid met de twee eerste voorschrevene Leenen, in plaatse van deszelfs Broeder Jacob Jansze van Utrecht.* Zie *Leenregister van Wassenaar.*

1583, . . . *Februarij, wordt, met de laastgemelde twee Leenen, verleid Mr.* JOHAN VAN OUDTBARNEVELT, *Pensionaris van Rotterdam,* (hy is getrouwd geweest met MARIA VAN UTRECHT, zie *voorgaande Bylagen Bladz.* 81, 96, 100; en *Tegenwoordige Staat der Vereenigde Nederlanden, Deel* VI., *bladz.* 598.) *by overgifte van Pauwels Jansze van Utrecht.* Zie *Leenregister van Wassenaar.*

1583, *den* 22sten *van April, wordt, met die twee Leenen, weder verleid* JAN ROO VAN UTRECHT, *by overgifte van Mr. Johan van Oudtbarnevelt, Pensionaris van Rotterdam.* Zie *Leenregister van Wassenaar.*

1592, *den* 21sten *van Aug., wordt, met alle drie de Leenen, verleid,* RENIER VAN OUDTBARNEVELT (*en, om deszelfs minderjaerigheit, de hulde gedaen door deszelfs Vader Mr. Johan van Oudtbarnevelt*) *by overgifte van Jan Roo van Utrecht.* Zie *Leenregister van Wassenaar.*

Op den 23sten van December 1608, werd door *Reinier van Oldenbarneveld*, nu meerderjarig geworden, de Eed vernieuwd, volgens den Schryver van *den Tegenwoordigen Staat der Vereenigde Nederlanden, Deel* VI., *bladz.* 598. 't welk niet wordt aangeteekend gevonden in het voorn. *Leenregister.* Dezelve Schryver geeft, ter aangehaalde plaatse, op, dat *Jan Roo van Utrecht*, van *den Tempel* overgifte deed aan *Reinier van Oldenbarneveld, Zoone van zijns Broeders Dochter, Maria van Utrecht, Vrouwe van Mr. Johan van Oldenbarneveld*; hy moest gezegd hebben, ZOONE VAN ZYNE ZUSTER *Maria van Utrecht*; volgens uitwyzinge van het *Leenregister van Wassenaar*, hier onder volgende.

1624, *Ultimo January, wordt, met dezelve drie Leenen, verleid Johan Schilling, in qualiteit als Rentmeester van de Exploicten van den Hove van Hol-*

Holland, ten behoeve van de Graeflijkheid, by confiscatie. Zie *Leenregister van Wassenaar.*

1624, *den* 4*den* *van February, wordt, met dezelve drie Leenen, verleid Jan de Salengre, Thresorier van den Grave van Hohenloo, voor* JAN VAN OLDENBARNEVELT (Reiniersz.) *minderjarig; uit krachte van gifte of maeking, van den* 21*ften* *en* 26*ften* *Augustus* 1617, *van Johan Roo van Utrecht,* ZYNEN OUDOOM. Zie *Leenregister van Wassenaar.*

1633, *den* 18*en* *van Mey, wordt* FRANCOISA VAN OLDENBARNEVELT, *met de Heerlijkheden verleid, by overlyden van haren Broeder Jr. Jan van Oldenbarnevelt.* Zie *Leenregister van Wassenaar.* Zy is gehuuwd geweest aan *Jr. Adriaan van Naaltwijk,* uitwyzende een *authentiek uittrekfel uit eene rekening van administratie van eenige penningen enz. uit den boedel van Mevrouwe van Oldenbarneveld, gedaan door Jan de Sallengre op den* 20*ften* *Juny* 1637, onder my berustende.

Uit deze befcheiden blijkt duidelijk, dat de Huisvrouw van den Heer Johan van Oldenbarneveld is geweest, MARIA VAN UTRECHT, Zuster van JAN ROO VAN UTRECHT, die in het *Leenregister van Wassenaar* woordelijk OUDOOM van haren Zoonszoon genaamd wordt, en, nevens hem en noch twee Broeders en eene Zuster, Dochter van JAN JACOBSZ. VAN UTRECHT, Dijkgraaf van Delfland, die tot zyne wettige Vrouwe had MARIA STORM VAN WENA; de onbeftaanbaarheid van welke dingen met het te voren bygebrachte verhaal van den Legendefchryver een iegelijk in het oog moet loopen.

De wettige afkomft van Mevrouwe van *Oldenbarneveld* uit deze eerlyke en aanzienlyke Ouderen wordt bevestigd door de acht kwartieren, welke in de *Geflachtlijst van den Heer van der Lely*, neffens den naam van MARIA VAN OLDENBARNEVELT JANSDR, Vrouwe van *Kornelis van der Myle*, befchreven geweest in de Ridderfchap van Holland, ftaan aangeteekend, namenlijk:

BARNEVELT. UTTRECHT.
LOCKHORST. FOREEST.

WEDE. WENA.
VAN DEN BERGE. VAN DER BURG.

Ziet daar, myne Land- en Tijdgenooten, de Afkomst en 't Geslacht der Vrouwe van den Heere *Johan van Oldenbarneveld*, juist éène en eene halve Eeuw na dat dezelve, door de vuilste Lasteringen, beklad zijn, wederom met luister te voorschijn gebracht! Het verschaft my veel genoegen, de gelegenheid gehad te hebben, om de eere van mynen Evenmensch te verdedigen, wien de dood het vermogen benomen heeft om dat zelf te kunnen doen. God beware alle Menschen voor Nijd en Lasteringen, en geve het Vaderland en allen mynen Landgenooten zynen zegen!

GE-

VERBETERING EN BYVOEGSEL

OP HET

HOFDICHT ENDELDIJK.

Op bladz. 114 en 115 staat: „ onder welken eenige kisten met Pa-„ pieren berust hebben, en eene geschilderde Afbeelding eenes Ouden „ Mans, tot in den jare 1740." *lees* 1759.

Na de uitgave van dit Werk, is my, met zekerheid, gebleken, dat de Wel-Ed. Gestr. Heer, M^r. *Rutger Paludanus*, Raad en Hoofdöfficier der Stad Alkmaar bezitter is van de Afbeelding des Ouden Mans, van welke wy, op bladz. 114 en 115, spreken; dat die Schildery waarlyk de Afbeelding is van 's Lands Advokaat, M^r. *Johan van Oldenbarneveld*, en dat zy, bovenaan, is getekent met het jaartal 1611. De Heer *Cornelis van de Capelle*, Secretaris te Nieuwerkerk op den IJsfel, heeft deze Afbeelding, voor den Heere *R. Paludanus*, gekocht van *Mees van Dijk*, Timmerman te Capelle aan den IJsfel, die dezelve gekregen had van de Huisvrouw van den Heere *Jacobus Kogel*, Koopman te Rotterdam, Juffrouw *Sara Kornelia Graswinkel*, eene rechte Afstammeling van *Gerrit Jansz. Graswinkel* en *Bartha Engelbrechts van Maasland*, dochter van

Engel-

Engelbrecht van Maasland Cornelisz. Rekenmeester van Holland, en van MAERTJE JANSDR. VAN UTRECHT, in ons Werk gemeld op bladz. 114; het welk blijkt uit het oud en echt Geslachtregister der Familie van Graswinkel, onder haar berustende. Ook getuigt de voornoemde Timmerman: dat hy, de Oude Lijst van de Schildery afgenomen hebbende, een Kistje voor die Schildery heeft gemaakt, met hetwelk dezelve, door den Heer Secretaris, aan den Heere *Paludanus*, te Alkmaar, is toegezonden.

Nog berichten wy; dat op bladz. 91, regel 11, in de plaatse van *de grote O*, moet gelezen worden *de grote T*.

Hopende aan de goedgunstige Lezers van mijn Werkje, met dit *Byvoegsel op mijn Hofdicht*, te zullen genoegen geven, wensch ik Hun alles Goeds.

TWEEDE BYVOEGSEL

OP HET

HOFDICHT ENDELDIJK.

Door een schijnbaar bewijs bedrogen te zijn geworden, is zeer dikwijls den oplettendsten Onderzoekeren der Oudheid en Historien wedervaren: Ik dacht, de Afkomst der Vrouwe van den Heer *van Oldenbarneveld* zeer wel te hebben ontdekt, en daar door verplicht te zijn om, tot voorstand der Waarheid, mynen Landgenooten die ontdekking mede te deelen; doch ik bevinde thans de Waarheid misgetast te hebben; het welk veröorzaakt is door de teboekstelling van het woord OUDÖOM, in het Leenregister van Wassenaar, in stede van het woord OVERÖUDÖOM.

Thans (ruim vijf maanden na de uitgave van mijn werkje) is door my gezien eene Acte van den Notaris *Erasmus van Brederode*, wegens de bezitneming van de Heerlijkheid den Tempel, door Mr. *Joan van Oldenbarneveld*, voor zynen toen onmondigen Zoon, op den 26sten van Augustus 1592, waar in Mr. *Joan van Oldenbarneveld* verklaart, dat *Jan Roo van Utrecht, zyner Huisvrouwe* OOM *belieft had, de voorsch. Heerlijkheid aan zyn voorgem. onmondigen Zoon te donateren*, *enz.*

Ook

Ook heb ik heden zelf gelezen, eene Acte van den 14^{den} van November 1575, geregistreerd in het *Eerste Witte Nieuwe Register* ter Graaflijkheids-Rekenkamer van Holland, waar by MARITGEN VAN VUYTRECHT, op haar verzoek, door de Hooge Ovrigheid, is gelegitimeert geworden.

Zy had volgens de woordelyke melding dier acte te kennen gegeven, dat zy was *de natuurlyke Dogter van* ADRIAEN W^{MS}ZOON PLAS *en* MAGDALENA JANSDOGTER VAN VUYTRECHT, *alle beyde vry ende ongebondene personen; en voorts, dat zy Suppl^{e}. haer van jonxs af tot dien dage toe deugdelijk ende eerbaerlijk gedragen had, in voege dat zy Suppl^{e}. uyt dien hoofde by hare Oomen*, M^{r}. JACOB VAN VUYTRECHT *ende* PAUWELS VAN VUYTRECHT, *gehele Broeders van de voorn.* MAGDALENA VAN VUYTRECHT, *haar Suppl^{tes} Moeder, in haar huys opgevoed, onderhouden ende getracteert is, ende nader by den voorn.* PAUWELS VAN VUYTRECHT *gehouden was als haar Zusters Dochter, in allen schijn, of zy uit wettelijk huwelijk geboren ware, enz.*

De Liefde der waarheid, welke my tot de eerste ontdekking, en 't mededeelen derzelve, heeft aangespoord, heeft my ook doen goedvinden deze nadere ontdekking den bezitteren van mijn Werkje mede te deelen.

Dezen 29sten van December
MDCCLXVIII.

DERDE BYVOEGSEL

OP HET

HOFDICHT ENDELDIJK.

Even nadat ik mijn Hofdicht ENDELDIJK en *Bylagen*, en vervolgens *Twee* verscheidene *Byvoegsels* op dat Hofdicht, in den jare 1768, mynen Vaderlanderen had medegedeeld, heeft my de Kunstryke Heer *J. Stolker*, eene Teekening der Afbeeldinge van de ECHTGENOOTE van JOAN VAN OLDENBARNEVELD verëerd; door den Heer *J. Stolker* zelf geteekend, naar eene Echte Schildery van den beroemden *M. Mierevel*d, op deze zelve grootte, geschilderd in den jare 1617, neffens eene Wedergade tot dezelve, zijnde de Afbeelding van haren Echtgenoot; op welke Afbeelding des Mans, op de rugzyde, geschreven staat, JOAN VAN OLDENBARNEVELD; en op die der Vrouwe, DE HUISVROUW VAN JOAN VAN OLDENBARNEVELD. Toen de Afteekening geschiedde, waren die Schilderyen in de bezitting van Juffrouw *Sara Mens*, op dien tijd Weduwe van *Casparus van Schoonen*, Leeraar der Remonstranten. Zy was Kleendochter van *Michiel Comans*, wien de

Schil-

Schilderyen hebben toebehoord. Na den dood van Juffrouw *Sara Mens* zijn dezelve door onkunde, onder eenig ongeächt Huisraad, verkogt geworden en verloren geraakt, zonder dat mijn Yver en Naarstigheid die hebben kunnen opsporen. De Afbeelding van JOAN VAN OLDENBARNEVELD is reeds, in den jare 1617, in plaat gebragt door den uitvoerigen Plaatsnyder *W. Delf*; maar de Afbeelding der VROUWE is tot heden toe onbekend gebleven. Ook is my, in de maand December van den jare 1769, onder het oog gekomen eene uitmuntende Lijst van het Geslacht van *Oldenbarneveld*, met alle de Wapenschilden en Echte bewyzen van Waardigheid en Edelheid versierd, van den jare 1400 af tot op de Kinderen van JOAN VAN OLDENBARNEVELD en MARIA VAN UTRECHT toe, en een, daarby behoorend, Zilveren Ovaal Plaatje, zijnde iet meer dan drie duimen hoog, waarop, aan de eene zyde JOAN VAN OLDENBARNEVELD, en aan de andre zyde MARIA VAN UTRECHT, met Olyverw, kunstig geschilderd zijn; vertoonende 's Mans Afbeeldsel Hem een weinig meer dan Vijftig, en dat der Vrouwe Haar als tusschen de Veertig en Vijftig jaren oud. Dit alles is, na den dood dier Echtgenooten, van hun overgegaan, by erfenis, op hunne Dochter *Maria van Oldenbarneveld*, Echtgenoote van *Kornelis van der Myle*; en berust thans onder de bewaring van Één hunner Edele Afkomelingen. Deze uitmuntende bewyzen, en de overëenkomst dezer Afbeeldin-

dinge van MARIA VAN UTRECHT met de Schilderye van *M. Miereveld*, schoon in eenen verschillenden Ouderdom gemaald, bewaarheden, ontegenzeggelijk, dat het de Afbeeldingen eener zelfde Vrouwe, en van MARIA VAN UTRECHT, zijn: ook wordt zulks niet minder sterk bevestigd, door de Byteekening des Ouderdoms van 64. jaren, die *M. Miereveld*, in den jare 1617, by zyne Afbeelding gesteld heeft; zijnde die jaren toen de juiste jaren des Ouderdoms van MARIA VAN UTRECHT, volgens de Aanteekening in de bovengemelde Geslachtlijst, waarin geschreven staat: MARIA VAN UTRECHT *is gestorven den* 19[en] *van Maart* 1629, *oud zijnde* 76. *jaren.*

Verzekerd zijnde, dat ik der Vaderlandsche Historie geene onëer aandoe met de Afbeelding van MARIA VAN UTRECHT, Echtgenoote van JOAN VAN OLDENBARNEVELD, mynen Landgenooten mede te deelen, zoo hang ik dezelve, gevolgd naar de Schildery van *M. Miereveld*, by de Beeldenis van MARIA VAN REIGERSBERG, Echtgenoote van HUGO DE GROOT, in hare Gedenkzaal eerbiedig op. Dus pronken daar nu deze Twee Bataassche Manninnen, Naam- Tyd- en Lotgenooten, die, nessens hare Groote Mannen, zulk een droevig aandeel gehad hebben in die allerysselijkste Schokking hares Vaderlands; Twee Vriendinnen, Edel en Grootmoedig van Inborst, en, by uitstek, onver-

schrok-

ſchrokken om den glans van Eere, Onſchuld en Deugd harer wyze Echtgenooten, te doen doorſchynen.

Ontfangt dan, myne Landgenooten, deze Afbeelding van MARIA VAN UTRECHT in gunst; hoort hare Aanſpraak zonder vooröordeel; ſchat Deugd en Verdiensten op hare waarde; en plaatst dit Bericht, deze Afbeelding en mijn Gedicht, tot *een derde Byvoegſel*, achter mijn *Hofdicht* ENDELDIJK.

Vaart wel.

BY

P: VAN DER EYK & D: VYGH excudit.

BY DE

AFBEELDING

VAN

MARIA VAN UTRECHT,

ECHTGENOOTE

VAN

JOAN VAN OLDENBARNEVELD.

ZY SPREEKT:

Ik, zonder Plechtigheid van Huwelijk geboren,
Doe u, ô Nederland! mijn' Naam en Inborst hooren,
Opdat de Laster, die met Gal zijn Schennis schreef,
Van mijn Geboorte en Deugd geén' valschen indruk geev'.
't Zy Kerkgeschil, 't zy Rang, der Magen strikt Begeren,
Of myner Oudren Dood hunne Echte Trouw kon weren;
Wie noemt hun zwak in my, met reden, een Gebrek?
Waar pronkt, in uwen Kreits, een Stamhuis zonder vlek?

Ik

Ik schaam my myner niet! ... Wil des geene Aanspraak wraken;
Die my, lang onbekend, aan u bekend zal maken;
My van wier Stoflijk Deel gy hier de Beeldnis ziet.
Der Zedigheid misstaat die Schets mijns Levens niet!

Ik ben MARYE: al vroeg heeft my mijn Deugdlijk Leven
Elks Achting, Vriendengunst, VAN UTRECHTS Naam gegeven,
Den Ouden Stamnaam van mijn Moederlijk Geslacht:
's Lands Overheid sloeg op mijn Lot en Zeden acht;
Haar Hoog Bevel deed mijn Geboorte als Wettig eeren:
De Hemel liet my geen Bevalligheid ontberen:
Mijn Zachte Geest verspreidde een' liefelyken Glans:
Dus trof ik 't edel hart des Allergrootsten Mans;
Die my toen waardig keurde om met Hem, by de altaren,
Voor 't Oog van 't Vaderland, als Echtgenoot te paren:
'k Bescheen dus, lang, zijn Huis als eene heldre Zon,
Wier invloed zyne Ziel altoos verkwikken kon:
'k Verzuimde nimmer in zijn Hartenleet te deelen;
Zijn' Geest, vermoeid door Zorg voor 's Lands Belang, te streelen:

Deel.

Deelde immer Romeinin in 't Lot van haren Heer,
Van zulken Batavier de Vrouw te zijn zegt meer!
'k Was niet één' dag Heldin, maar vijftig jaren levens
Heb ik mijn' Plicht betracht in Voor- en Onſpoed tevens,
En volgde 't Richtſnoer van mijns Helds onwrikbre Deugd;
'k Vond in mijn Rein Gewisſe eene allergrootſte Vreugd:
'k Stond pal, gelijk een rots, in 't midden der Gevaren:
'k Bleef, tegen Nijd en Smaad, den Glans mijns Roems bewaren:
Toen ik die Dondervlaag, dien woênden Staatsörkaan
De Zuilen van mijn Huis zag, plotsling, nederſlaan,
Toen kon my Schrik, noch Angst, noch Huwlijksmin bewegen,
Zelfs tot mijns Mans behoud, één Laffe Daad te plegen;
Mijn Hart, zoo Edel, Teêr, Grootmoedig, en Getrouw,
Bragt al zijn Deugden t' ſaam als Moeder en als Vrouw:
't Moest zyne Vroomheid, zijn' Bataaſchen Moed doen blyken;
Ik, daar 't Heelal my dreigt, niet wanklen noch bezwyken.
Dus was ik, in 't Beloop zijns Levens en zijn' Dood,
Mijn' OLDENBARNEVELD een Waardige Echtgenoot!

Dus

Dus moet' deze Inborst nog, by zulke Wezenstrekken,
Voor my, ô Nederland! een Gunstig Denkbeeld wekken! ...
Of blijft de Wangunst? ... Heeft die Snoode nooit gehoord
Dat eene Oprechte Ziel den Hemel zelf bekoort! ...
ô Ja! ... Vertrouw gerust, dat God my, na dit Leven,
Ten Hoogſten Eereſtand heeft, door zijn Gunst, verheven
In 't Vaderland van Vreê, met mynen lieven Man;
Waar ons geen Staatsgeſchok, geen Laster deeren kan:
Zoo zult Gy onzer Deugd, met eerbied, ſteeds gedenken.
Niets moete, ô Nederland! voortaan uw Glory krenken!

WILLEM VANDER POT.

1770.

GEDICHTEN.

LUISTER DER DICHT- EN SCHILDERKUNSTE:

AAN MYNEN NEVE,

DIONIJS VAN NYMEGEN;

HEBBENDE DE TWEE KUNSTEN AFGEMAALD, DIE DOOR 'T VERSTAND OMHOOGGEVOERD EN DOOR DE DEUGD GEKROOND WORDEN, TERWIJL EEN HEMELSTRAAL DE ZELVEN VERLICHT.

Vindingryke DIONIJS,
Die, door uw Penſeel en Verven,
Gunst en glory kunt verwerven,
Op een ſchoone en grootſche wijs;
Daar gy aller kenren oogen
Vestigt op uw Kunstvermogen.

'tLust my, by uw Schildery,
In uw Kunstvertrek te ſpelen,
Nu uw treffende Penſeelen
SCHILDERKUNST en POEZY
Opwaarts voeren, naar heur waarde . . . .
Gy verrukt me: ik raak geene aarde!

Weg verdorrende eikeblaân,
Rasverſletene Eerekroonen,
Die den dappren Veldheer loonen;
Al uw luister moet vergaan,
By de groene Kunstlaurieren,
Die mijn twee Gezusters ſieren!

Doopt mijn Dichtpen, door uw gunst,
In den gloed van uwe ſtralen;
Zoo zal ik uw' luister malen,
Schoone DICHT- en SCHILDERKUNST!
Strooit uw bloempjes voor ons neder,
Blyde ſchenken we U die weder!

Boven

Boven is uw vaderland,
Zegt men, en het fteunt op gronden:
Hemelsch zijn uw fchrandre Vonden:
Godlijk is uw eêl Verftand:
Gy doet fchooner bloemen groeiën
Dan in Kunstwaranden bloeiën.

Gronden, daar men vast op bouwt,
Legt Gy, naar het fnoer der Reden:
Wen Gy fchildert voor de zeden,
Schenkt Ge ons lesfen, hemelsch zout:
Door uw ftreelen en ontroeren,
Kunt Ge ons aan ons zelf ontvoeren!

Gy leert Regelen van Staat,
Burgerplichten, Amptsbetrachting;
Vroomheid geeft Ge lof en achting;
Wanbedrijf gevoelt uw fmaat.
Waar de Wijsheid ooit moog' pralen,
Gy verbreidt op 't fchoonst heur ftralen.

Wijsheid ſpreekt door uwen mond,
Eedle DICHTKUNST! hemelwijsheid,
Spreuken der geleerdſte Grijsheid:
Vliegende, als een Bye, in 't rond,
Aaſt ge op haar gebloemte en lover;
Geeft den honig aan ons over.

Wijsheid ſtiert, uit loutre gunst,
Uw vernuft en kunstpenſeelen;
Stort haar' geest op uw tafreelen,
Hoogverlichte SCHILDERKUNST!
En verheldert, door heur klaarheid,
Uw verſtand met geest en waarheid.

Godvrucht treedt, met vaster voet,
Schoone DICHTKUNST! voor elks oogen,
Daar uw onbepaald vermogen,
't Hart op haar verlieven doet,
Wen gy door uw' zang haar reiën,
Poogt ten Hemel in te leiën.

Godvrucht

Godvrucht ziet in uw tafreel,
Eedle SCHILDERKUNST! niet zelden
't Heilig yvervuur vergelden;
Elke ſtreek van 't kunstpenſeel,
Kan de ziel dan lieflijk roeren,
Hare drift naar boven voeren!

DICHTKUNST! 'k hoorde meenigmaal
Uwe wonderdaden roemen;
'k Zag het ſchoon van uwe bloemen;
'k Hoorde U goddelyke taal
En gewyde Orakels ſpreken,
Door een heilig vuur ontſteken!

Gy geniet des Hemels gunst,
Edle Kunsten, en niet duister . . . .
Maar wat goddelyke luister
Dekt mijn DICHT- en SCHILDERKUNST!
Och! hoe ſchemeren myne oogen!
Och! waar worde ik heen getogen! . . .

DIONIJS, mijn ziel, gantsch vlot,
Werd daar boven 't zwerk verheven,
Daar onze eedle Kunsten zweven:
Ach! mijn geest, door zulk genot
Als verëngeld in den hemel,
Dacht niet meer om 't aardsch gewemel.

Wel met recht dan, DIONIJS,
Voert Gy, boven aarde en volken,
Hier de Kunsten op de wolken;
Daar haar, op een grootsche wijs,
Door 't VERSTAND zoo hoog verheven,
Wordt door DEUGD de prijs gegeven.

Dus vertoont Gy, hoe dit Paar,
Wen 't Verstand en Deugd verzellen,
Nimmer is terneêr te vellen,
Nimmer bloot staat voor gevaar;
Hoe des Hemels Liefdestralen
Op die Hemeltelgen dalen.

Lof-

Loflyk hebt Gy van uw' plicht,
Voor die Kunſten, u gekweten.
Dat ze, ô Halsvriend! hoog gezeten
In dien glans van hemellicht,
Uw Penſeel en mijn Gezangen
Eens by 't hoog geſtarnte hangen!

MDCCXXXIV.

OP DE AFBEELDINGEN VAN MYNEN VRIEND, DIONIJS VAN NYMEGEN, EN ZYNE ECHTGENOOTE, MEJUFFROUWE, SARA STIERMANS; DOOR HEM GESCHILDERD.

De Schilderkunst nam Verw, Palet en Kunstpenſeel,
Heeft die, met dezen Doek, aan DIONIJS gegeven,
Toen hy het Wezen van zijn SARA, op 't paneel,
Met al de trekken van haar ſtille Ziel, deed leven:
„ NYMEGEN (ſprak ze) maal U by uwe Echtgenoot,
„ Zoo tarten Kunst en Trouw en Godvrucht hier den Dood!

MDCCXXXVI.

INWYDING
VAN DEN
TEMPEL DER DICHTKUNSTE:
AAN DEN HEERE
MICHIEL DE ROODE;
OP HET VOLMAKEN VAN ZIJN
PAN POËTICON,
EN VERZAMELEN VAN DE WERKEN
DER
NEDERDUITSCHE DICHTEREN.

Reik my de plechtige offerſchalen,
Met wijn en melk en honig, toe;
Dat ik op 't klinken der ſimbalen;
Der DICHTKUNST myne hulde doe!
Verſier, verſier mijn blonde hairen
Met lauwerier en klimöpblaren,
DE ROODE, Aartspriester dier Godin!
Zoo wyde ik, op 't gejuich der volken,
En 't ryzen van de wierookwolken,
Haar' nieuwgebouwden Tempel in.

R Hoe

Hoe ſchittren hier gewelf en wanden
  Van hemelgloed en 't zuiverst licht!
Hoe houdt de Kunst, met ſterke banden,
  Hier alles in zijn evenwicht!
De ſchoonſte Deugden, de cêlſte Spreuken,
Door nijd, noch ramp, noch tijd, te kreuken,
  Treên, naar de Zangkunst, op de maat:
Hier vloeiën ſtroomen van Welſpreken:
Bevalligheid kent geen gebreken,
  Maar rijst hier als een dageraad.

Wie is Zy die, zoo ſchoon van leden,
  Met een ontzachbre majeſteit,
Aanminnig ons komt nadertreden,
  In 't byzijn der Welvoeglijkheid?
Wie is Zy, in wier wezenstrekken
Men zooveel ſchoonheid kan ontdekken?
  Zijt Gy 't, zijt Gy 't *Denkbeeldig Schoon*?
ô Ja, ik ken u aan uw gangen;
U, die de DICHTKUNST, door haar zangen,
  Doet pralen met een glorykroon.

Gy

Gy wenkt: wy volgen uwe fchreden,
  Welwyze Maagd! en zijn bereid,
Met u, onze offers en gebeden
  Te paren aan de Ootmoedigheid,
In ernst en aandacht opgetogen! ....
Maar, wat vertoont zich aan onze oogen?
  Wat heiligdom wordt door de hand
Der eedle *Schilderkunst* ontfloten? ...
't Is 't Heiligdom der Lettergrooten,
  Der Dichtren van ons Vaderland!

't Onfeilbaar *Oordeel* weegt de Gaven,
  Weegt, in haar juiste fchaal, de Kunst;
Zy roept: „ Hier kent men Heer noch Slaven!
  „ Noch Jeugd noch Ouderdom noch Gunst!
„ De onfterflijkheid wordt maar gefchonken
„ Aan hun wier Gaven heerlijk pronken!
  „ Hier is de groene kunstlauwrier
„ Voor 't zengend blikfemvuur geveiligd;
„ Der Wijsheid deze Grond geheiligd!
  „ Wijkt lage Geesten, wijkt van hier!

Aartspriester! onderſtut mijn gangen;
Beſtier mijn' ſtruikelenden voet!
Mijn hart, met diep ontzag bevangen,
Verliest hier teffens kracht en moed!
't Zijn waarlijk geen vermetelheden
Die my doen voor uwe outaars treden,
ô Hemelwyze POËZY!
Mijn geest is rein, doch zwak van krachten;
Verhoog mijn lage dichtgedachten,
En ſta my met uw Wijsheid by!

't Gaat wel: ik voel mijn lippen roeren
Door heilig vuur! uw ſterke gloed,
ô DICHTKUNST! kan mijn' geest vervoeren:
Uw Godſpraak werkt op mijn gemoed!
Zwijg Delphos, uwe orakels zwygen;
Uw drievoet zag men nederzygen,
Hoe ſtevig door de Kunst bereid!
Hier laat zich de eedle Wijsheid hooren!
Hier klinkt muzijk van hemelchoren!
Hier is 't al enkle Godlijkheid!

Ik tree

Ik tree, gesterkt, eerbiedig nader.
  Hier groeien palm- en lauwerblaân:
Hier steekt uw beeld, ô *dichtren Vader!*
  In ons nog 't heilig dichtvuur aan!
Hier leven *Baarlen*, *Hoofden*, *Grooten*,
En *Huigens*, wyze Kunstgenooten,
  De Roem en Glory van hunn' tijd;
Met grooten *Vondels* brave *Zonen*,
De wakkre *Branden*, *Dekkers*, *Monen*:
  Al Helden de eeuwigheid gewijd!

Hier .... Maar wat onbekend genoegen
  Verrukt my? welk een zoet geluid!
Wat stemmen of zich zamenvoegen
  Met orgelkelen, lier en fluit,
En zang der blyde Kerkchoralen:
Van waar zijn hier die schoone stralen,
  Die luister en dat hemelsch licht?
ô Majesteit! gewyde zangen,
In 't Koor der DICHTKUNSTE aangevangen!
  Gy noodt, gy roept my tot mijn' plicht!

ô Gy die, op *VAN HALENS* gronden,
Der KUNST volbouwde deze Kerk,
DE ROODE, aan haren dienst verbonden;
Ai onderſteun mijn loflijk werk:
Wil 't reukwerkofferyuur ontſteken,
Mijn geest zal dichtörakels ſpreken,
Verkondigen Haar' roem en eer;
En, gansch verhelderd, onder 't zingen
In 't diepst der dichtgeheimen dringen.
Men kniel' des voor hare outaars heêr.

Dat nu dees blyde wierookgeuren
Ons wenſchen en genegenheên,
Op haren damp, ten hemel beuren!
Daar we U een' rijkstroon zien bekleên,
Daar we U, ô DICHTKUNST! met de ſtralen
Der waxe *Zuiverheid* zien pralen!
Daar elke ſtar van 't blaauw gewaad
Een' glans verſpreidt van edle Zeden,
Van Godvrucht, Deftigheid en Reden,
Van Oordeel, Wijsheid, Magt en Raad!

De

De, in 't hart beſchaamde, Batavieren
Erkennen, eedle DICHTKUNST! hier
De uitmuntendheden die U ſieren;
Zy zweren hulde aan uw' Lauwrier.
't Berouwt Hun dat ze uw brave Zonen
Met ſchimp en ſchennis dorsten honen,
Bezwalken uwen heldren glans:
Dat ze U een kleed vol lastervlekken
Aan 't zuiver Lighaam dorsten trekken.
't Berouw wekke uwe ontferming thans.

Behoed me, ô DICHTKUNST! al uw luister
Verbaast me! welk een majeſteit
Verheft mijn' geest, uit 's werelds duister,
In 't glansrijk licht der eeuwigheid?
Gy knikt my toe, ô Nooitvolprezen'!
Gy noodt my, met een lagchend wezen,
En ſtort my uw geheimen in.
ô Rijkdom, Schoonheid en Vermogen!
Ai, dat die gloed mijn ſcheemrende oogen
Niet krenke, grootſte Kunstgodin!

„ ô Nederland! uit deze Koren
(Zoo is de taal der POËZY)
„ Zult gy de Dichtörakels hooren,
„ En 't heil van Staat en Burgery:
„ Gy zult de Afbeeldzels myner *Zonen*
„ Hier met een' krans van achting kroonen;
„ En eeren dus mijn Majesteit.
„ *Aartspriester*, stut van myne altaren,
„ Ontfang mijn lauwers op uw hairen;
„ En, met die kroon, de onsterflijkheid.

Reikt my de plechtige offerschalen;
Plengt wijn tot dankbare offerspijs;
Verheft de stemmem en simbalen;
Dat elk der DICHTKUNSTE eer bewijs'!
Versiert, vol vreugd, de blonde hairen
Met lauwerier en klimöpblaren;
Verbreidt den roem der Zanggodin!
Zoo wijdt uw dankbaarheid ô Volken,
Op 't ryzen van de wierookwolken,
In Nederland haar' Tempel in!

MDCCXXXIV.

TER UITVAARTE

VAN DEN HEERE,

CHARLES SEBILLE.

Ween, ſchoone Dichtkunst! ween, met uw gewyde Reien!
ô Nyvre Koopmanſchap! help Kunst en Dichters ſchreien!
Ween, ziltige Yſtroom! roep, ô Amstel, droef te moê!
Roep aan gantsch Nederland uw bange droefheid toe!
Ween, magtig Amsteldam! en vul uw ruime ſtraten
Met bittre klagten, nu SEBILLE ons heeft verlaten!
SEBILLE, elks vreugd en lust! SEBILLE, op 't hoogst bemind!
SEBILLE, elks hulp en troost! mijn ongeveinsde Vrind!
Dat groot Orakel van de Dichtkunst zal, na dezen,
ô Hollandsch Dichterdom! voor altijd ſpraakloos wezen!

S Ge-

Gewyde Zangberg van ons Neêrland! treur, en ſcheer
Uw groene kruinen; want SEBILLE leeft niet meer!
SEBILLE, uw Ariſtarch, bekroond met lauwerbladen,
Die 't hoog geheim der Kunst, gepaste kunstſieraden,
En 't recht Denkbeeldig Schoon met heldere oogen zag,
En u voor oogen ſtelde in luisterryken dag;
SEBILLE, een toetsſteen voor uw woorden en gedachten,
Die u 't verheven toonde, en 't lage u deed verachten;
Die u leerde aartig, zacht, en vol vermogen zijn;
Die 't wezen zelf der Kunst, by velen ſlechts in ſchijn
Gekend, u zoo vertoonde in zijn hoedanigheden,
Dat ge, in 't verwonderd hart, zijn vlijt hebt aangebeden.
Gewyde Zangberg van ons Neêrland! treur, en ſcheer
Uw lauwerkruinen; want SEBILLE leeft niet meer!
Die Kunstheld, die, nog korts, tot ſtaving van uw wetten,
Dorst moedig zynen voet in hooge laarzen zetten,
En ſtappen ieder op uw' ſteilen top voorby.
Dat zag, tot tweemaal toe, de Duitſche Poëzy;
Eens toen Pompejus Weeuw verſcheen op haar tooneelen,
Eens toen zy Cezar daar zijn laatsten rol zag ſpelen:

Zy nam, hier door verrukt, haer glinstrende Eerkroon af,
Die ze, uit erkentenis, aan uw' SEBILLE gaf;
Waar op de Nijd, die 't licht zijns roems nooit kon verdragen,
(Dus blijkt ons 's Mans verdienste) aan 't Werk begon te knagen.

Gewyde Zangberg van ons Neêrland! treur, en ſcheer
Uw lauwerkruinen, want SEBILLE leeft niet meer!
ô Schoone Vriendſchap! treur, en laat uw hoofd nu hangen,
Bedek uw blanke borst; bekrab uw maagdewangen;
Ruk 't eêl ſieraad van 't hoofd, en werp het op den grond;
Breng uwen wijnkelk nu niet nader aan den mond,
Noch zie naar Vrienden om; ſchoei, ſchoei uw bloote voeten:
Gy zult veel distels, waar ge uw treden richt, ontmoeten,
Voor rozen, op den weg; maar ſchaars zoo waard een' Vriend,
Als uw' SEBILLE, die u teder heeft bemind,
Zich u had toegewijd in 't bloeiendst zyner dagen;
Doch nu uw teêr gezicht voor eeuwig is ontdragen!
Nooit werd hy moede van u loflijk na te treên;
Nooit trad men hem voorby in openhartigheên;
Nooit heeft hy 't zelfbelang voor vriendenplicht gedreven,
Nooit uw ſneeuwit gewaad de minste ſmet gegeven.

Scheur, ſchoone Vriendſchap! ſcheur uw rein gewaad, en ſcheer
Uw blonde hairen af; SEBILLE leeft niet meer!
SEBILLE leeft niet meer, die, zoo oprecht, voordezen
Ons de eêlste plichten van de Vriendſchap heeft bewezen!
Ai my! hoe treft, hoe pijnt dit mijn' ontſtelden geest!
ô Vriendſchap, die altoos my dierbaar zijt geweest,
Maar nu tot rouw verſtrekt! ruk los die teedre banden!
Ruk los! ruk los! de rouw verſcheurt mijn ingewanden.
Ruk los den band die ons zoo vast verëenigd hield!
Neem weg dat liefdevuur dat lang ons heeft bezield;
Of zijn ontſtelde gloed zal bloed en merg verteren,
Dewijl 't het voedſel van zijn vlammen moet ontberen!
Treur des, ô Vriendſchap! treur! ſcheur uw gewaad, en ſcheer
Met my uw hairen af; SEBILLE leeft niet meer!
Gy hebt, ô waarde Vriend! ons voor altijd, begeven,
En laat ons niets dan ſlechts 't herdenken aan uw leven.
Ach! waarom word men hier, als bloem, en boom, en veld,
Niet in een levenslente, in nieuwe jeugd, herſteld!
Ach! waarom kan de Deugd geen' woênden dood verjagen?
Waarom kan Vriendentrouw het ſterfuur nooit vertragen?

En

En 't lauwerloof, dat door geen' bliksem is te schaân,
Geen enkel oogenblik 't geweld des doods weêrstaan?
Dan zouden Deugd en Kunst en Nyverheid ons baten:
Dan mogt men op de kracht der Vriendschap zich verlaten:
Dan werd de Wijsheid, met veel zorg en zweet behaald,
Eerst recht naar waarde met een glorykroon betaald,
En met dat eeuwig groen verkreeg men 't eeuwig leven;
Daar nu geen lauwer ons beveiligt voor het sneven!

Treur, eedle Wetenschap! treur, schoone Deugd! en scheer
Uw blonde hairen af; SEBILLE leeft niet meer!
Waar dwaal ik?.. Neen, mijn Vriend! gy leeft; en zult nooit sterven!
Uw Wijsheid, uwe Deugd doet u een kroon verwerven,
Zoo weinig door den dood als 't bliksemvuur te schaân;
Een heldre starrekroon, die op uw hoofd zal staan
Zoo lang Gods Majesteit den hemel zal bestralen:
Uw Vriendschap doet de liefde uws Heilands op u dalen;
En uw Oprechtheid won 't volmaakt genadeloon:
Uw Dichtkunst houdt, by God, der Englen hoogen toon,
En zingt het heilgezang dat Cherubynen zingen;
En klapwiekt vrolijk door de wyde hemelkringen;

Terwijl 't gedenken aan het heil dat gy geniet,
Wat balsems in de wond van onze droefheid giet!
Gy leeft: ô ja, gy leeft een veel volmaakter leven
Dan de onvolmaaktheid van de wereld u kon geven:
Maar echter perst uw dood ons klagt en tranen af;
Hy doet uw Vriendenrei nu treuren by uw graf;
Hy doet uw Magen zich met aaklig floers omhangen;
En myne Zangeres zich kwyten in gezangen,
In treurgezangen, met meer hartlijkheid dan kunst;
Een lage erkentenis voor uw verheven' gunst.
Gewis, uw zuivre Ziel, waar aan ze eer kon bekoren,
Zal zich verneedren, om dien treurtoon aan te hooren!

Treur, myne Zangster! treur, en fcheer uw hairen af;
Het misfen van SEBILLE eischt tranen op zijn graf.
Treur, myne Zangster! treur, om zijn te vroeg verfcheien.
U volgt een gantfche ftoet van kunstgeleerde Reien,
En teffens ieder die oprechtheid hoog waardeert.
Zoo wordt mijn Vriend, op aard, naar zijn waardy geëert;
Zijn lijk gewasfchen door de tranen onzer oogen;
En 's Mans geheugenis dus aan 't verderf onttogen,

Door

Door zijn Verdienste, die de zalving overtreft,
En, voor altijd, SEBILLE in 't Heldental verheft!
Rust, rust dan ongestoord, ô Lijkäsch! onder de aarde,
Terwijl uw hooge Geest, verheven naar zijn waarde,
In 't allerwenschlijkst oord, naar eedler kennis streeft,
Dan ooit een ziel op aard, hoe wijs, bezeten heeft!
Rust zagt, tot gy eens weêr zult met dien Geest verëenen,
Terwijl de Vriendschap, Deugd, en Kunstliefde u beweenen!

Overleden, te Amsteldam, den
6den *der Hooimaand*
MDCCXXXVIII.

OP DE

AFBEELDING

VAN MYNEN VRIEND,

DIRK SMITS;

DOOR

DIONIJS VAN NYMEGEN;

GESCHILDERD.

'T Penſeel van DIONIJS wilde eer iets groots betrachten,
Des maalde 't SMITS, met all' de trekken der Natuur:
't Vernuft van mynen Vriend, grofzwanger van Gedachten,
Blinkt uit in de oogen by zijn hemelsch Yvervuur:
De ſchoone Dichtkunst zag haar' grooten Zoon geſchilderd,
En riep, verwonderd, uit: „ De Kunst ontfang haar' loon;
„ Dees Dichter ſtreelt en roert de Zielen, hoe verwilderd;
„ De Schilder tart Natuur; men vlecht' hun elk een kroon!

MDCCXXXIIII.

OP

OP DE UITVOERIGE SCHILDERKUNST, VAN JUFFROUWE RACHEL RUISCH; ECHTGENOOTE VAN DEN KUNSTRYKEN HEERE JURIAAN POOL.

Komt de Lente en haar gespelen,
  Daar ze in groene staatsiekleên,
  Door bebloemde velden treên,
Myne Dichtkunst minlijk streelen?
  Nodigt my de Zomer uit
  Op zijn hartverkwikkend Fruit?

 Neen

Neen: hier telen RACHELS verven,
In een vruchtbaar kunstſaizoen,
Bloemen, eeuwig fris en groen,
Ooft, dat nimmer kan bederven:
RACHEL zet mijn Poëzy
Hier een' fieren zanglust by.

JURIAAN, in kunst bedreven,
By den Paltsvorst hoog gezet,
En, door de eerbre huwlijkswet,
RACHELS tweede Ziel en Leven;
Ai, misgun mijn Zangster niet
Dat ze u dezen Lierzang biedt.

'k Sla dan, op uw heusch geleide,
Zingende de Kunstzaal in
Van uw ſchrandre Hartvriendin;
Daar ik de oogen vrolijk weide,
In de bloemgaard, die haar hand
Kunstig heeft op doek geplant.

Even

Even als de nyvre byën
Zweven myne geesten hier,
Op Narcis en Angelier,
Om de zoetste lekkernyen;
En vergaâren, uit haar ſap
Honig voor de Wetenſchap.

Hoe, hoe worde ik opgetogen,
Door het zien van plant en bloem,
RACHELS Schilderkunst en roem!
Waarlijk wordt dat blad bewogen;
En de lentedaauw verſpreidt
Hier altoos haar lieflijkheid!

Schoone Bloemen, groene Blaren,
Wilde Ranken, zeldzaam Kruid,
Munten elk op 't aartigst uit;
De een blijft 's anders Schoon bewaren;
Elk heeft zijn' bezondren rang,
Als de noten in 't gezang!

Vruchten, vruchten der Penſeelen
Van een Vrouw'! wat lucht, wat oord
Bragt u zoo volkomen voort,
Zoo volmaakt in alle deelen?
Waar hield ooit Natuur die wijs,
Dan in 't zalig Paradijs?

Ach! dat zulk een zeldzaam wonder
Noch door vlieg, noch rusp, noch pier
Word' beſchadigd! . . . Zie, de mier
Knaagt die Perzik reeds van onder.
Stuit, ô RACHEL! 't onbeſcheid . . . .
Neen; 't heeft zijn bekoorlijkheid.

Zingertje, dat, met uw toonen,
Beemd, en bosch, en hof verheugt!
Zing en ſpring hier met geneucht,
Daar de Lente en Sefirs wonen;
Daal, en rijs, met zoet geklank:
Hier past blyde voglezank.

Vlecht

Vlecht op deze milde gronden
'T Aartig nestje; broei met vlijt
De eyertjes . . . . Och! welk een ſpijt!
'k Zie 'er reets een van verſlonden . . . .
Ai, getroost u zulk een kruis:
'T Strekt tot glory van vrouw RUISCH.

Wat verſcheidenheên der deelen
Treden hier in zoet *akkoort?*
'T Stille brengt hier 't werkend voort!
Welk een kracht der Kunstpenſeelen!
'T Nedrige is vol majeſteit,
'T Grootſche vol eenvoudigheid!

Kleur en kleuren, licht en duister,
Maken hier, op 't ſchoonst, party!
Alles ſtaat hier even blij!
Alles geeft hier nieuwen luister!
Alles, tot een mier en ſpin,
Brengt hier zyne werking in!

Schilderkunst, wat grootſche ſtappen
Ter volmaaktheid doet gy hier!
Wie gaf u dat hemelsch vier?
Die verborgen eigenſchappen?
Wie leerde u, met wisſe ſchreên,
Zelf Natuur te boven treên?

Ja, men zegt, dat meenigwerven
De allerjuiste Oplettendheid,
Hier kwam zien naar 't wijs beleid,
Schikking, houding, keur van verven,
Teekening en grootsch beſtaan;
En verwonderd heen moest gaan.

Kust, o Kenners! dees tafreelen;
Dat heet ſchildren met verſtand:
Kust de kunstgeleerde Hand
Die hier zweeft op haar penſeelen:
Bid den Hemel om zijn gunst
Voor dit Licht der Schilderkunst.

R. A.

RACHEL! 'k vlecht geen lauwerieren
Om uw Kunst en kunstrijk Hoofd;
Neen, de lauwer word verdooft
Door de bloempjes die u ſieren;
Bloempjes, die, door kunst en vlijt,
Zijn aan de eeuwigheid gewijd.

In Zomermaand
's jaars
MDCCXXXIV.

TER

TER DRIEËNDERTIGSTE VERJARINGE VAN *MYNE GELIEFDE* CELESTE.

Leef, mijn CELESTE! leef in 's Hemels milden zegen!
Leef lang, uw' DORILAS en zyne min ten troost!
Leef lang! de Hemel blyve ons echtverbond genegen!
Leef lang, CELESTE! leef voor ons gezegend Kroost!
Wie uw' geboortedag niet vieren moog, of vieren,
Ik rijs nu met het licht,
Gelijk het pluimgediert, met vrolijk tierelieren,
En welkome U, mijn Zon, door mijn verjaargedicht!
'k Verwelkome U, mijn Zon! die, met de ſchoone ſtralen
Van huwlijksliefde en deugd,
Vaagt nevels van 't gemoed, den zegen neêr doet dalen,
Uw' DORILAS verkwikt, en 't gantsch Gezin verheugt!

'k Verwelkome U, mijn Zon! die vier en zeven jaren
Mijn heilrijk huis befcheên,
En, door den lieven gloed van gulle aanminnigheên,
Altoos den zwarten nacht van droefheid op deed klaren!
'k Begroet u, ô mijn Lief, mijn dierbare Echtgenoot!
Die my vijf Spruiten hebt gefchonken uit uw' fchoot:
Vijf Spruiten, waarvan één, in 's hemels zalige orden,
Al vroeg een Serafijntje is voor Gods troon geworden;
Waarvan der Zonen overfchot,
Het drietal Broeders, nog in 't leven,
(Zoo mild begunstigd door den zegenryken God!)
Ons, in hun kindschheid, reeds iet groots te kennen geven;
Waarvan uw Dochtertje, uw geliefde KATHARIJN,
Reeds als een roosje ontluikt, en door den zonnefchijn
Van uwe zorg en liefde, en Gods Genadeftralen,
Als een geächte Bloem in Neêrlands Tuin moet' pralen!
Ik groet U, ô mijn Lief! die, in uw rein gemoed,
De fchoonste liefde kweekt, de zachtste zeden voedt,
Die ons, en yder, aan uw zuivre deugd verplichten;
Die uw bevallig Kroost,

Ter zedetucht en troost,
Als zooveel ftarren, op het ware heilpad lichten!
  Uw DORILAS begroet U, zyne Zielsvriendin,
CELESTE, hem zoo waard, ja waarder dan het leven!
Hy groet U, en betuigt nog die ftandvaste min,
Die min die u altoos kon vergenoeging geven;
Dien huuwlijksliefdegloed, zoo fterk en zoo oprecht,
Die geenen mindren gloed kon in uw ziel verwekken,
Die nimmer, hoe het ga, zijn vlammen in zal trekken,
Maar groeien, met den tijd, tot heil van onzen echt!
  U groet uw DORILAS, en doet zijn toonen ryzen,
Zijn dankbre toonen, als een plechtige offerand
Aan God, wien we onze erkentenis bewyzen,
Aan God, den Stichter van dien fchoonsten huuwlijksbrand,
Aan God, van wien we elkaâr, en heil op heil, verkregen;
Aan God, die zynen Zegen,
In onbekrompen maat,
Stortte op ons minzaam Kroost, op 't viertal Telgjes, neder,
Die, nu nog jong en teder,
Hy ons te buigen geeft; met wijsheid, zorg en raad

Te

Te leiden in die orden
Dat zy, tot 's Hemels roem, eens vruchtbre boomen worden!
Wy danken God die ons zoo mild gezegend heeft!
Wy danken God, die ons geſchikte harten geeft
Om, ſteeds eerbiedig, al dien zegen op te merken;
Dien zegen, die in ons, 't genoegen uit kon werken;
Dat vergenoegen, 't welk gewillig eer en ſtaat,
Voor 't waardiger bezit der zielerust, verſmaadt!
CELESTE wees gegroet, terwijl de wierookgeuren,
Die onze dankbaarheid ontſteekt,
Wier onvervalschte damp door lucht en wolken breekt,
Ook onzen hartenwensch met zich ten hemel beuren.
Gewis, mijn lieve Ziel! de groote Godheid let
Op 't nederig gebed,
Zoo 't, uit een rein gemoed met aandacht voortgeſproten,
Geen averechts belang in zich houdt opgeſloten.
Leef dan in eere en deugd!
Leef dan in vrede en vreugd,
ô Mijn CELESTE! door des Hemels milden zegen!
Leef dan uw' DORILAS, leef zyne min, ten troost!

Leef lang! de Hemel blyve ons echtverbond genegen!
Leef, mijn CELESTE! leef voor ons gezegend Kroost!
Lang moet uw DORILAS om uwen wille ook leven!
Lang moeten ziekte en rouw zijn uit ons huis verdreven;
En die Juweelen aan de kroon van onzen echt,
Die Wichtjes aan wier heil ons heil is vastgehecht,
Ook lang, ja altoos met de ſchitterende ſtralen
Van wijsheid, eer en deugd en zuivre godvrucht pralen!
Zoo moeten wy vernoegd in 's levens avondſtond,
Met 's Hemels lof en prijs in onzen veegen mond,
Te ſamen op één tijd dit lage leven derven,
En winnen 't hoogste heil, en leven door dat ſterven!

Den 18 *van November*
MDCCXL.

OP.

OP HET HUWELIJK VAN MYNEN NEEF, *DEN HEER* JACOB COORNHART, *EN JONGVROUWE* ANNA DE GAEY.

Ik zing nu wederom de blyde bruiloftstoonen:
'k Zal met een' mirtekrans een heilrijk Paar bekroonen:
De gulle Vrolijkheid met wijngaardblaân om 't hoofd,
Die, door haar zoet gelonk, de smert der zorg verdooft,
Ontfronst mijn voorhoofd thans, en doet mijn zinnen spelen,
Daar my de Liefde noodt in hare lustpriëelen.
  Misduid, ô Vaderland! misduid mijn blydschap niet;
Noch 't belge u dat ge my, in staatsykleeden, ziet
Met eenen bloemenkrans gevlochten in de hairen;
Dat myne hand nu roert de zachte bruiloftsnaren,
Daar ik, in mijn gelofte aan u, my heb verplicht
Te zingen van uw' roem in Neêrduitsch Heldendicht:

Die zangdrift voel ik nog geſtaag mijn' geest bewegen;
Ja, blijft des Hemels gunst mijn Zangeres genegen,
Zoo hoop ik wederom, met ingeſpannen geest,
Gelijk een boog, die wat ontſpannen is geweest,
Den pijl met feller kracht kan van zijn peze dringen,
Met een' vernieuwden moed van Bato op te zingen!

Ontfangt nu, Bruidegom! beminnelyke Bruid!
Ontfangt mijn Zangeres, ontfangt haar feestgeluid:
Zoo gunstig als Zy, u en uw geluk genegen,
Wenscht over uwen Echt den Goddelyken Zegen!
Ja zy voorſpelt dien reeds: op welk een' vaster grond
Word immer heil verwacht op eenig echtverbond,
Dan waar de Liefde en Trouw de huuwlijksſnoeren binden,
Dan waar zich de edle Deugd en Godvrucht laten vinden;
Dan waar altoos het roer der harten door de hand
Der Reden wordt beſtuurd; waar Oordeel en Verſtand,
Hoe zeer op 's huuwlijkszee de hartstochtſtormen waaien,
't Gelukkompas altoos doen naar zijn heilſtar draaien!
Daar, daar zal zekerlijk de zachte Vreê de paân
Des Echts bedekken met haar groene olyveblaân,

En de Eendragt allen ramp en tegenſpoed verzachten!
Daar zal de Godvrucht haar' verheven plicht betrachten,
Haar heilige Ootmoed zal daar 't lieflijk outervuur,
Het vuur van haar gebeên, vernieuwen op den duur,
Om 't reeds verkregen heil der waardige Echtgenooten,
Door 's Hemels zegening altoos te doen vergrooten!
ô Huuwlijksliefde! die, op ware deugd gegrond,
Myne Echtgenooten ſtreelt in uw gewijd verbond,
Die 't zielvernoegen kweckt, en lust en rust doet groeien,
Lang moete, ô Huuwlijksliefde! uw heilbron hen beſproeien;
Lang ſmelte uw zuivre gloed hun zielen in elkaâr;
Die blyven onverdeeld in voorſpoed en gevaar:
Maar nooit moet uwe kracht het vuur der Vriendſchap dooven,
Nooit van het eêlste zout des levens ons berooven;
Verdubbel eer dat vuur door uwen zuivren gloed!
'k Bezweer, ô JACOB! en ô ANNA! u by 't bloed
Van onze maagſchap; dat ons eeuwig zal verbinden;
By al wat dierbaar is aan ware boezemvrinden:
'k Bezweer, ô Bruidegom! u by uw Moeders asch;
By uwen Vader, die mijn Voedstervader was;

By

By al den liefdegloed waarmede ze ons beschenen:
'k Bezweer u zelfs by 't heil van uw gewijd vereënen,
Dat nooit uw echtvermaak den vriendeplicht verdoof',
Of dat zijn heldre glans ons van zijn licht beroof';
Maar dat het als de Zon, de gulden Zon, moog' pralen,
Die steeds de zilvren Maan verlicht door hare stralen:
Zoo als weleer de Zon en Maan, ter eener dragt,
Door 's Hemels Voorzorg zijn met luister voortgebracht,
Op dat haar koestrend licht de wereld mogt beschynen,
De vruchtbaarheid mogt voên en dampen doen verdwynen,
Zoo zijn de Huuwlijksliefde en Vriendschap, te eener uur,
Als eene Zon en Maan, door 't Godlijk Albestuur,
Der kleene Wereld, den verheven Mensch, gegeven,
Tot vruchtbaarheid, tot heul, tot blijdschap van dit leven!

De oprechte Vriendschap, die met myne Zangheldin,
ô Echtgenooten! treedt uw blyde feestzaal in,
Juicht haare Zuster toe; durft u nu zalig noemen,
Durft op uw beider keuze, op beider inborst roemen:
Zy schenkt haar reine schaal ten boorde vol met wijn,
En drinkt u rustig toe: dat zal op 't heillot zijn

Waar-

Waarmeê de Vriendſchap ons wil onderling bejegenen,
En onze Maagſchap met haar vrede en blijdſchap zegenen;
Ze ontbloot haar' boezem, ruim zoo blank als haar gewaad,
Die alle oprechtheid mint, de veinzeryen haat;
Betuigt der ſchoone Bruid hoe wy haar blyde ontfangen,
Met opene armen, en met harten vol verlangen;
Hoe ſteeds de Vriendenplicht, als waardste Hartvriendin,
Zig aan de zyde voegt van onze Huuwlijksmin.
Schud, norſche Winter! ſchud vry 't yzel van uw hairen,
Dek vry, door ſneeuw en ys, de landen en de baren,
Uw koude is krachteloos by de eedle liefdevlam,
Die uit een rein gemoed haar' zuivren oorſprong nam:
De heilzon van dees' Echt kan veler harten ſtreelen,
En al de lieflijkheên der blyde Lente telen;
Zy kweekt de vrolijkheid, de reine weelde en lust;
Zy kweekt vernoegzaamheid en aangename rust;
Zy doet hier leliën en roode roozen bloeien
Op 't aanzicht van de Bruid, en 's Bruigoms boezem gloeien;
Ja, zy verwarmt de borst en 't half bevrozen bloed
Des achtbren Gryzaarts, die, door haren zachten gloed,

Gekoesterd en gestreeld, den winter van zijn jaren
Ontdooien voelt, en zich vernieuwde krachten baren;
Hy wenscht nu nog te zien, als paarlen aan zijn kroon,
De vruchten van dees' Echt, de Zoons van zynen Zoon!
ô Gryze Vader! wien we als onzen Vader eeren,
De Hemel zegene u, en geve u uw begeren!
De Hemel zegene u in roemrijk Nageslacht,
Dat, op uw loflijk spoor, Godsdienstigheid betracht',
De Oprechtheid oeffen'; Recht en Waarheid durf' belyden;
Verdrukte Trouw bekroone in goede en kwade tyden;
Het lieve Vaderland, de Vryheid van 't Gemoed,
Der Burgren heilig Recht meer acht' dan goed en bloed;
En altoos door de Deugd zijn gangen laat bestieren!
Zoo teelt een Batavier veel trouwe Batavieren!
Almagtig Opperheer! Aartsgoedheid! die alleen,
Om zegen, echtgeluk en heil, moet zijn gebeên,
Laat uw genadelicht dit Paar altoos verblyën!
Hervorm nu onzen wensch in Dichtkunstprofesyën,
En meng door zooveel zoets zoo weinig smert en rouw,
Als ooit den heilstaat trof der schoonste Huuwlijkstrouw!

Getrouwt den 21sten der Louwmaand des jaars
MDCCXLIIII.

TROOST-

TROOSTZANG
VOOR DEN EERWAARDIGEN HEERE
PIETER FONTEIN,
LEERAAR DER DOOPSGEZINDEN TE AMSTELDAM;
OVER HET AFSTERVEN ZYNER ECHTGENOOTE,
JUFFROUWE
JOZINA STOL.

De Vriendenplicht, door zucht tot uw geluk gedreven,
Zag daaglijks, ô FONTEIN! naar blyde maar' van 't Y;
Bad daaglijks voor JOZYNE, op 't uiterst van haar leven,
Den grooten Heilärts om zijn hemelärtſeny:
De Alzegenaar ſcheen 't oor te leenen aan mijn ſmeeken;
'k Zag, door de wolk van ramp die om uwe echtkoets hing,
Dacht my, de ſtralen van Gods Mededogen breken,
Allengs uw Huuwlijkszon weêr flikkren in haar' kring:

Mijn Lierdichtzangeres bekranste reeds heur hairen,
Om, by 't herleven van JOZYNE, uw Echtgenoot',
Op galmen van triumf naar de Amstelſtad te varen,
Als my een donderſlag verwittigt van haar' dood.
Een donderſlag die ons en al ons huis doet beven!
Mijn zuivre Vriendſchap ſmilt in tranen om uw pijn:
Wy weten wat het zy naar wensch in echt te leven,
En kunnen des bevroên hoe bang uw ziel moet zijn.
ô Teedre Huuwlijksmin! ach! ſmeed ge dan de harten
Zoo hecht te ſamen, door volſtrekte heerſchappy,
Opdat uw heilgenot ons breng' te zwaarder ſmarten;
Opdat het ſterven ons te doodelyker zy!
Ach! kon volmaakte trouw 't geweld des doods niet breken?
Kon uw Godvruchtigheid, met tranen noch gezucht,
Haar' Heilgod tot uw hulp bewegen door haar ſmeeken,
Toen ge, ô mijn Halsvriend! Hem als toevloogt door de lucht,
En zoo deemoedig bad om lichting uwer pyne,
Om 't dierbaar leven van uw trouwe Zielsvrindin,
Uw deugdryke Echtgenoot', zieltogende JOZYNE,
Den zegen van uw huis en ſchoone huuwlijksmin?

Kon

Kon, kon...? Ach! neen; niets kon uw hartewond verzachten;
  Welwyze Zegenmond! gy zwerft nu, buiten hoop,
In eenen duistren nacht, vol bittre jammerklagten:
  Uw lieflyke Echtzon zwijmde in 't midden van haar' loop.
Helaas! hoe droef, hoe bang, hoe aaklig was dat fcheien!
  Hoe teêr de laatste kus die uw JOZYNE u gaf!
Hoe bitter zat uw Liefde, uw Huuwlijkstrouw te fchreien!
  Hoe noô wilde uwe ziel van hare weêrhelft af!
Toen, toen verftijfde uw tong in de affcheidgroet te geven;
  Uw droevig hart was om te fpreken veel te teêr:
Geen wonder dat gy, wars om hier op aard' te leven,
  Toen, by uw kranke Vrouw, vielt op het fterfbed neêr.
JOZYNE, die alleen haar fmert voelt in uw fmarte,
  Wiens halfvergode ziel, van de aard' nu hemelvlug,
Niets dan haar' trouwen Man, al ftervend neemt ter harte,
  Riep dus, met flaauwe ftem, gewis uw' geest te rug:
„ FONTEIN, die hier alleen mijn Liefde kost verkwikken!
  „ Mijn Weêrhelft! ach! waar toe, waar toe die bange ftrijd!
„ Getroost u, daar gy weet dat, na wat oogenblikken,
  „ Wy weêr vereenen voor een' eindeloozen tijd.

„ Trouwhartige! zoud gy my kunnen hier doen blyven,
„ Al was 't dat God die gunst aan uwe liefde bood?
„ Wenscht gy uwe Egaê weêr der weereld in te lyven,
„ Wiens rampen en gevaar ze ontworstelt door den dood?
„ Hoe dikwils leerde gy my leven om te ſterven!
„ Hoe dikwils toonde gy my 's weerelds broosheid aan!
„ Hoe dikwils weest ge my de heilkroon, die 'k ga erven!
„ Ach! waarom zijt ge nu zoo met mijn' dood begaan?
„ Vaarwel, mijn lieve Vriend! bedroef my door geen klagten:
„ Ik weet wien 'k heb gelooft: ik vlieg ten hemel in;
„ Waar ik mijn' lieven Man, al juichende, zal wachten.
„ Vaar wel, vaar eeuwig wel! leef... leef in 's Hemels min...
Wie weet, terwijl ge uw Gade in 't uiterst' noch omärmde,
Wie weet hoe ge, ô FONTEIN! bleeft onbeweeglijk ſtaan,
En zaagt den hemel, of die uwer zich erbarmde,
Met doodsch verſchrikt gelaat en roerlooze oogen aan!
Wie weet, toen uwe tong eens losborste op dat zwygen,
Of niet uw droeve ſtem, uw bitter zielsgeklag,
JOZINAAS zaalgen geest deed trager opwaards ſtygen,
Of die meêdogend niet naar u ſteeds ommezag!

Toen

Toen was uw Godvrucht ſtom, uw Wijsheid zonder oordeel;
  Uw Liefde, in volle kracht, tot allen ramp gereed,
Schonk niets dan naren rouw en tranen tot uw voordeel:
  De troost is krachteloos terwijl men peinst op 't leed.
Wie zou zijn Toeverlaat naast God ooit kunnen derven;
  Wie zou, geſtreelt door hoop op langgewenſchte Vrucht,
Zijn hoop verydeld, zelf zijn Huuwlijksboom zien ſterven,
  En niet mistroostig, met een akelig gezucht,
Het al doen dreunen door zyn bittre jammerklagten?
  Na overmaat van vreugd baart ramp de felste pijn:
Niets, dan uw tranen kan die zielewond verzachten;
  Zy heeft veel tijds van doen wil zy genezen zijn.
Klaag vry dan; zulk een ſchok kan 't menschlijk hart niet lyden,
  Ten zy het zich ontlast' door teekens van verdriet.
Klaag vry dan; alles klaagt meêdogende om uw ſtryden;
  't Misſtaat geenszins uw Ampt, 't misſtaat uw Vroomheid niet....
Neen, klaag niet, ô FONTEIN! JOZYNE is niet geſtorven;
  JOZYNE leeft voor u, in onverſtoorde vreugd,
JOZYNE leeft, en heeft des Hemels gunst verworven,
  De hoogste glorykroon voor haar beproefde deugd!

Hoe

Hoe deed zy u haar hoop, haar groot vertrouwen hooren,
  Haar ſterk vertrouwen op haars Heilands offerand!
Hoe vrolijk vloog zy, op 't gejuich der Englenchoren,
  Uit dit ellendig, naar het zalig vaderland!
Ai, treur dan niet, mijn Vriend! zy heeft u niet begeven,
  Dan om u ongeſtoord, in volle vrede en rust,
Weêrom te vinden in het eeuwig zalig leven,
  Daar pijn, noch ſmert, noch dood volmaakte liefde blust!
Leef, leef, FONTEIN! leef hier in 's Hemels ryken zegen,
  Tot nut van uw Gemeente, en aller Braven vreugd!
Gods Wijsheid blyve uw Ampt en Wetenſchap genegen!
  Gods Goedheid kroone in 't eind uw' arbeid en uw deugd!
JOZYNE, intusſchen door de hemelmin ontſteken,
  Gedenkt met blijdſchap nog aan 't blakend huuwlijksvuur,
Waarmeê haar wedermin uw liefde plagt te kweeken,
  En wacht u in 't geluk van eindeloozen duur.
Hoe vrolijk zal zy dan haar' Echtgenoot ontfangen!
  Hoe zalig zult gy dan in haar genieting zijn!...
Maar waartoe bied ik u, mijn Vriend! dees troostgezangen?
  Uw Godvrucht en Verſtand verlichten best uw pijn.

Rotterdam den 22ſten der Lentemaand 's jaars
MDCCXLVI.

VERGENOEGEN EN RUST, IN ONS ZOMERLANDVERBLYF; VELDZANG: AAN DEN HEERE ARNOLD HOOGVLIET.

Op den klank van 't herderriet,
Komt de Vriendschap u begroeten;
Zy legt U een juichend Lied,
Roemryke ARNOLD! aan de voeten.
Ai, misduid haar gulheid niet!

't Is 't Vernoegen, 't is de Rust,
Bosch en Veld, ter eer' gezongen,
Daar ons, op hun zoet belust,
En door zorg noch leed besprongen,
's Hemels Zegen minlijk kust.

Y Brag:

Bragten, daar Ge, in mirteblaân,
Met uwe IDA zijt gezeten,
Bragten ze U ooit wellust aan
In het Zilverblank Geweten;
Zoo wil 't offer niet versmaân.

DORILAS, CELESTE.

DORILAS.

ô Schoone Morgenzon! hoe lieflijk doet ge uw stralen
Op bosschen, akkers en begraasde velden dalen;
Daar zy de drupjes van gesmolten kristalijn,
Die 's Hemels vruchtbre hand zoo mild ontvallen zijn,
Op lely, anjelier en frissche rozenblaren,
Op lieflijk groen en kruid, met naarstigheid vergaren!
Geen wonder! niets wordt ooit zoo rein en eêl geschat.
Als versche hemeldaauw op roze- of lelyblad!
ô Schoone Morgenzon! hoe doet ge, in bosschen, dreven
En velden, bloem en plant, en dier en mensch, herleven,

Ter-

Terwijl 't gevederd Choor uw' schoonen opgang viert!
  Waar voert ge my? waar heen? genoeglijk pluimgediert!
Hoe kunt gy *Dorilas* door uw gezang bekoren!
ô Zoete Vogeltjes! gy vangt mijn ziel door de ooren;
Uw wildzang voert mijn' geest tot boven zon en maan,
Ēn spoort in my de drift, de blyde zangdrift aan,
Om, 't Landvermaak ter eer', van Veld en Bosch te zingen,
Van 't Vergenoegen en de Rust, die ons omringen:
Wy klimmen, in den geest, tot daar heur Oorsprong leeft;
't Is GOD die ons de Rust en 't Vergenoegen geeft!

CELESTE.

  ô Vergenoegen, Rust en Vreugd die wy erlangen!
Het lust me uw zaligheid, in blyde beurtgezangen,
Gezeten in het groen, te roemen met mijn' Gaê;
Uw zaligheid die ons genoegen, vroeg en spaê,
Vermeerdert door een reeks van haar bekoorlijkheden,
En zachte bloempjes strooit waar onze voeten treden;
Uw zaligheid, die bron van aangenamer goed
Dan wellust, schat of eer den Mensch genieten doet!

Welaan, mijn Echtgenoot! laat ons, hier neêrgezeten,
Aan 't omgelegen veld ons zoet vermaak doen weten;
Dat beek, en boom, en bloem, en plant, en loof, en kruid,
De blyde vogels en het grazend vee, 't geluid
Des beurtzangs hooren, en zich nevens ons verblyen:
Zoo moog die, hun en ons, tot vreugde en heil gedyen!

D O R I L A S.

Zielstreelend diertje, roem der lente en 's menschen lust,
Bly Nachtegaaltje! zing ter eere van de Rust,
Die mijn CELESTE en my kan door haar zoet bekoren;
Of zwijg, ô vrolijk dier! om onzen zang te hooren!

C E L E S T E.

Neen, zwijg niet, Vogeltje! vergun ons uw geluid;
Ik noode, zingende, u tot eenen zangstrijd uit,
Daar ik de Rust verheffe, en klimme in mijn gezangen
Tot GOD, van wien we alleen dees zoete Rust erlangen!

D O R I L A S.

Gelukkig Schaapje! zoek hier vreedzaam 't eêlste kruid,

De

De tijm, de rosmarijn en vette klaver uit,
Nu 't u gebeuren mag met ons in Rust te leven;
God heeft aan ons de Rust, uit milde gunst, gegeven!

CELESTE.

Speelt, lieve Schaapjes! speelt en dartelt naar uw' lust;
Uw kommerlooze staat wordt door geen zorg ontrust,
Noch uwe Herderin verschrikt door ramp en plagen;
GOD, de Opperherder, heeft in onze Rust behagen!

DORILAS.

Gelijk ge, ô Lammertjes! op dezen vetten grond
Voorspoedig word gekweekt, met zegen in den mond;
Zoo doet de zoete Rust mijn lieve Kinders groeien;
Zoo doet Vernoegen steeds mijn heilrijk Huuwlijk bloeien!

CELESTE.

Springt, lieve Lammers! springt uw moeder achter aan,
Haar uiër is voor u, met vette melk gelaân;
Gelijk mijn volle borst mijn Zuigling komt te stade,
En 's Hemels Voorzorg voor mijn' Echt is vol genade!

DORILAS.

Lieftalig Voorbeeld van de reine huuwlijksmin,
ô Ringelduif! ik leef, met myne Herderin,
Ik leef, als gy, vernoegd!... Neen; 'k overtref, in lusjes,
In huuwlijksliefde en trouw, en malfche minnekusjes,
Uw zoete teederheid en onvervalschte vreugd:
Ja, Duifje, ja zoo ver wijkt al uw mingeneugt,
Voor 't zoet van mynen echt, als 't minder is, te beven,
Voor Gier en Havik dan Vernoegd in Rust te leven!

CELESTE.

Verkwik door liefde en trouw uw' Doffer allen tijd,
Teêrminnend Duifje! 'k heb myne achting u gewijd:
In liefde tot haar' Gaê zal nooit CELESTE u wyken.
Gy zaagt, ô grazig veld! en ziet nog de eedle blyken
Van myne Huuwlijksliefde en zuivre teederheen:
Hier fmolt ik myne ziel met zyne ziel in een;
Hier fmaak ik, Vergenoegd, de vrucht van 't ware leven;
Waarby de Hemel ons de Rust nog heeft gegeven.

DO-

DORILAS.

Hier rust ik in den ſchoot van myne Herderin.

CELESTE.

Hier nam ons wenschlijk lot een wenſchelijk begin.

DORILAS.

Hier ſtrooit de Zaligheid haar onverwelkbre bloemen.

CELESTE.

Hier mag ik op 't genot van vrede en welvaart roemen.

DORILAS.

Prijk vry, ô ſchoone Roos! op uwen doornen ſteel;
Mijn ſchoone Huuwlijksbloem, zoo aangenaam, zoo eêl,
Heeft niets dat kwetſen kan, geen windjes zijn Haar tegen,
Des Hemels milde Gunst is myne Bloem genegen.

CELESTE.

Ja oog, ô Zonnebloem! uw waarde Zon ſteeds na;
Ik vest ook zoo mijn oog op mijn' beminden Gaê,

Mijn

Mijn Echtzon DORILAS, door wien, en Gods Genade,
De Rust, Vernoegde Rust, CELESTE komt te ſtade.

DORILAS.

Gelijk een hemeldaauw uw' vruchtbren grond beſproeit,
En langs gebloemte en blaân als vette balſem vloeit,
Gezegend Veld! en u ſteeds ſchooner doet herleven;
Zoo kan de daauw der Rust ons zuiver voedſel geven.

CELESTE.

Gelijk, door hemeldaauw, op u, ô vruchtbaar Veld!
De rijkdom der Natuur den lof des Hemels meldt;
Zoo doe 't Genoegen en de Rust, die ons beſproeien,
Tot 's Hemels lof, een lente, in ons, van deugden bloeien!

DORILAS.

Noô ruilen we onze hut voor 't hof van marmerſteen:
Daar ſlaat het onweêr op, hier rolt het overheen.

CELESTE.

Een Vergenoegde Ziel kiest zachte tooi en zeden;
Naturelijk ſieraad, voor dwaze kostlijkheden.

DO-

DORILAS.

Hier beeldt ge, ô beemden! ons de deugd, door 't groeiend kruid,
En, door 't verwelkt gebloemt, den ſchijn der weereld uit.

CELESTE.

Hier leert ge ons, welig Veld! door uw veranderingen,
De GODHEID elken dag een' nieuwen lofzang zingen.

DORILAS.

Hoe vaak, ô zalig Veld! teelde uw aanminnig zoet
Hier eenen wellust in 't rustlievende gemoed!
Hoe vaak, ô klare bron! ô zilverſtroomend water!
Wekt gy onze aandacht op; of ſust, met uw geklater,
Hier DORILAS in ſlaap, wanneer hem 't ſluimren lust,
Terwijl hy in den ſchoot van zijn CELESTE rust!
Hoe vaak, ô friſch geboomte! ô groene lustprieëlen!
Aanminnige boschaadje! ô dreven! hooge abelen
En lindelanen! eik en bevend populier!
Hoe vaak ('t is u bekend) zijn wy ons zelven hier

Ontrukt, door 't zoet genot van uw bekoorlijkheden:
't Zy we, in befpiegeling, in uwe fchaduw treden,
Om 's Hemels Majefteit ons reukwerk, op de kniên,
Met lof en dankbaarheid, des morgens aan te biên;
Of om, zoover 't begrip eens Veldelings kan ftrekken,
Des Hemels Almagt in haar Schepfelen te ontdekken!
Hoe vaak, ô oud geboomt! fteeg, langs uw' hoogen top,
Uit dit bekoorlijk dal mijn ziel ten hemel op,
Zichzelf verliezende in al de onbegrijplijkheden
Die 't Godlijk Wezen en het eeuwige bekleeden!
Hoe vaak, ô Vooglenzang, hebt gy mijn ziel verlust!
Hoe vaak fmaakte ik het zoet van de aangename Rust
In 't lommergevend groen, geftreeld door uw vermogen!
Hoe kweekt ge, ô ritslend blad, door zachten wind bewogen,
Het Vergenoegen, en de kalmte in mynen geest!
Dan gaat, op zulk muzijk, de ftille ziel te feest
Op de eêlste lekkerny die 't rein gemoed kan fmaken:
Dan drukt de vreugd zich uit, en dartelt op de kaken
Van myne Herderin, die dan heur Gaê belonkt,
En met een' eedlen blos op 't minzaam wezen pronkt,

Daar

Daar 't Vergenoegen van haar ziel uit is te lezen;
Daar ſtille Wellust is ten hoogsten top gerezen;
Die reine Wellust die met hemelſche afkomst praalt,
En op een volle beek van honig ons onthaalt!
Wy zongen dikwijls hier gewyde lofgezangen;
Wy hebben dikwijls hier een Veldlied aangevangen;
Hier meenigmaal, ten nutt' van onzer beider jeugd,
De ziel verlustigt in 't beſpieglen van de Deugd:
Op riekende kamil, thans in uw ſchaduw gelegen,
Verheffen wy de Rust en Lust, door ons verkregen
Van Hem die hier zoo mild den boom de bladers geeft,
En met Vernoegen ons zoo rijk gezegend heeft!

CELESTE.

Hoe vaak, ô Landvermaak! verheugde gy mijn zinnen!
Hoe zal ik uwen lof, ô zalig veld! beginnen!
Hoe zing ik nu de kracht van uwe aanminnigheên!
Hoe zal ik, beekjes! uw bevalligheid ontleên!
Hoe zal ik, bloem en kruid, en plant, die my bekoren,
En akkervelden, hun' verheven roem doen hooren!

Hoe kan ik, ô plantaadje! ô lieflijk lustpriëel!
ô Bladenrijk geboomte! ô ſchatrende orgelkeel
Der zoete Vogeltjes, geboren in de bladen!
ô Ritslende eenzaamheid! ô ſomberheid der paden!
ô Koele ſchaduw! hoe iet melden tot uwe eer!
Mijn voeten raken thans, ô vreugd! geene aarde meer!
Ik word door 't zielvermaak my zelven gantsch onttogen!
Hoe wordt mijn ziel van hier langs 't bloemrijk veld bewogen,
Hoe nooden klare beek en akkers mynen geest
Op edel zielbanket en zoet vermaak te feest;
Hoe trekt het woud my weêr door zijn bekoorlijkheden!
Wie, wie zou zijn, ô GOD, in zoo veel heils, te onvreden;
Wie uw Weldadigheid niet pryzen; daar 't U lust,
Dat heil te kroonen met Vernoegen en met Rust!

DORILAS.

Rechtvaardigheid heeft hier een zoet verblijf gevonden,
En met Godsdienstigheid zich in den echt verbonden!

CELESTE.

De lieve Oprechtheid en Guläartige Inborst zijn

Haar ſpruiten, hier geteeld in beemden, daar jasmijn-
En roos- en lelygeur, en häaſintlucht zweven:
Waar van de zoete reuk Haar nog is bygebleven!

DORILAS.

Het Vergenoegen, dat hier dartelt in het veld,
Heeft, door de Matigheid, begeerte een perk geſteld,
Het ſpreidt hier zynen disch op kruid en groene zoden,
Daar gulle Gastvryheid en Heuschheid Vrienden nooden
Om aan te zitten, en gezonden drank en ſpijs
Te nuttigen, met ſmaak, tot 's Hemels lof en prijs.

CELESTE.

Uitheemſche dwaasheid is hier nimmer ingedrongen.

DORILAS.

Hier wordt de Onnoozelheid door list noch arg beſprongen.

CELESTE.

Gelijk in zachte lucht de plant hier groeit met vreugd,
Zoo kweekt Oplettendheid hier vroomheid in de Jeugd.

DORILAS.

Wat zorglijk koopgewoel kan, op vernoegde zinnen,
Door blinkend ſchijngeluk of goudorst, iet verwinnen,
Om rustloos dag en nacht te ploegen op zijn veld!
Het Vergenoegen en de Rust zijn meer dan geld.

CELESTE.

ô Vergenoegdheid! wat, wat kan uw roem verdooven!
Wat onrust meêr geluk dan ſtille Rust beloven!

DORILAS.

Zou Nijd en Twistzucht met haar heimelijk venijn,
Die we onder 't beukenloof hier ſtil ontdoken zijn,
ô Ronde Eenvoudigheid! zich boven U verheffen,
En Vergenoegen, Rust en Godvrucht overtreffen!

CELESTE.

Is wulpſe Dartelheid, door Overdaad geteeld,
ô Stille Zedigheid! met eedler aart bedeeld
Dan gy? is haar ſieraad, zijn haar belachlijkheden
Verheven boven 't ſchoon van aangeboren zeden!

DO-

DORILAS.

Wat ſtaatzucht heeft ooit klem op 't hagelwit Gemoed
Welks Vergenoegdheid al zijn' wensch op aard voldoet!

CELESTE.

Wat trotſche Hoogmoed zou ooit eenig mensch verblinden
Die, door een' zachten geest, kan Vergenoegen vinden,
Daar alles rein en ſtil hem vreugde baart en lust,
En 't zoet Vertrouwen in den ſchoot der Vriendſchap rust!

DORILAS.

Daar hulp, en raad, en daad, en troost, en medelyden,
Al ſchoone Vruchten van de Vriendſchap, elk verblyden;
Van Vriendſchap die de haat en alle gramſchap ſtikt,
En, in haar' liefdegloed, de ſchaadlyke onmin ſmilt!

CELESTE.

De Hemel, deze ſtreek en 't menschdom ſteeds genegen,
Stort gantſche ſtroomen neêr van onwaardeerbren zegen,
Waar door zich 't lichaam ſpijst met vrolijkheid en lust,
En 't edele gemoed met Vergenoegde Rust.

DO-

DORILAS.

Dit roept het woud ons toe, door 't ruischen van de boomen;
Dit, dit getuigt de beemd, het klateren der ftroomen;
Dit wordt op 't klaarst verbreid door 't weligwasfend graan;
Ja ieder bloemtje toont GODS goedheid op zijn blaân.

CELESTE.

Wy zien, ô Vogeltjes! u, vrolijk ons omringen,
Wy hooren u, voor ons, in bosch en velden zingen,
Daar ge, in uw lieve Rust, het Vergenoegen prijst,
En, met uw fchaatrend keeltje, uw' SCHEPPER dank bewijst.

DORILAS.

'k Zie ook, ô wollig Vee! u in de weiden dansfen;
Mijn Kinders, uit vermaak, een witte geit bekransfen
Met loof en fris gebloemt, van leed noch ramp bewust,
Zoo meldt de Onnoozelheid de zoetheid van de Rust!

CELESTE.

Zoo leert de Onnoozelheid, door geen gebrek beftreden,
Hoe ons 't Vernoegen doet op zachte roosjes treden;

Hoe

Hoe ons de Hemel weêr in 't zalig *Eden* leidt,
Indien wy 't ooft versmaân van kwaê begeerlijkheid.

DORILAS.

Kon *Eden* meer geneugte aan vader *Adam* geven!

CELESTE.

Kon *Eva* meer vernoegd by haren Zielsvriend leven!

DORILAS.

Hun was geen' ramp bekend, noch droevig hartverdriet.

CELESTE.

Die kent ook DORILAS en zijn CELESTE niet!

DORILAS.

De Nydigheid heeft ons hier nimmer leed gezworen!

CELESTE.

Niets dan Vernoegde Rust kan ons, op aard, bekoren!

DORILAS.

Die heerschen hier op 't land; die heerschen in ons hart!

CELESTE.

Die weren van ons af alle eigenbaat en smert!

DORILAS.

Zoo is GODS milde Gunst den menschen bygebleven!

CELESTE.

Die ziet men klaar in ons en onze Kindren leven!

DORILAS.

Die ziet men hier op 't land; die ziet men in ons vee!

CELESTE.

De felste plagen zijn op hare stem gedwee!

DORILAS.

Geen hartstogtstorm steekt op daar zy ons begenadigt!

CELESTE.

Zy heeft ons uit de Bron der Zaligheid verzadigt!

DO-

DORILAS.

Dit Vergenoegen dat ons ſtil gemoed verheugt;
Die Rust; zijn deelen van hare eindelooze vreugd!
Zy, zy volharden met een' heldren glans te ſchynen;
En zullen in ons hart de nevels doen verdwynen
Van rustelooze zorg, van onvernoegzaamheid;
Van pracht, van hoogmoed, die het hart des ſteêlings vleit,
Doch teffens deerlijk wondt met onverzaadbre tochten.
Zoo, zoo trekt ook de Zon de nevels en de vochten,
Die 't aardrijk waſemt, door haar ſtralen van den grond,
En baart een' blyden dag met rozen in den mond!

CELESTE.

Zoo, zoo ontfangen we u, als blijk van GODS Genade
En onverdiende gunst; en zullen, vroeg en ſpade,
Uw hoofd bekroonen, u ſteeds pryzen in den geest!
Vaak zijn wy vergenoegd, op 't plechtig offerfeest,
Den HEILAND dus ontmoet, met dankbaar hart en tongen;
Thans hebben wy voor u een Veldlied opgezongen,

Genoegen, Landvermaak en Rust! uw lof alleen,
Uw lof, GODS lof, klink' ſteeds door boſch en beemden heen!

D O R I L A S.

Uw lof, die 's Hemels Gunst kan lof en glory geven,
Zal ſteeds in Dankbaarheid op onze tongen leven!

Op Endeldijk,
M D C C X L I I.

O P

OP DE UITMUNTENDE BLOEM-FRUIT- EN LANDSCHAP-SCHILDERKUNST,

VAN DEN HEER

JAN VAN HUISUM:

AAN DEN HEERE

SYBRAND FEITAMA.

Wat Schoonheid houdt mijn zinnen opgetogen?
Waar klom de Schilderkunst zoo hoog,
Als in dees Kunstzaal voor ons oog?
Waar hadden doek en verven dat vermogen?
Waar mogt een edle Schilderhand,
Met zulk een' zwier, als door uw Puikpenfeelen,
Met zulk een vindingrijk verftand,
VAN HUISUM, ooit zoo veele wonders telen;
En ftygen in haar Schildery
Dus ver de Kunstenaars voorby!

Wie zal, wie zal mijn Dichtkunst onderſteunen,
Op dat zy, met verheven taal,
De ſchoonheid van haar Zuster maal?
Ai laat zy op uw ſterke ſchouder leunen,
Mijn FEITAMA; zoo ſta zy vast:
Zoo zal haar Luit, met toonverwisſelingen,
Gelijk 't aan 't edel Voorwerp past,
Met goeden zwier, den Naneef wonders zingen;
En dit doorwrochte Schilderwerk
Ophangen in der Kunsten Kerk.

ô Schilderkunst! volmaakt in alle uw deelen;
Mijn Dichtkunst buigt zich voor u neêr,
Daar ze u, zoo aartig, juist en teêr,
Ziet met penſeel en ſchoone verven ſpelen! ....
Of ſtrooit Natuur hier Ooft en Kruid,
En Bloempjes, dus onächtſaam, voor onze oogen,
Opdat die Bloempjes, Loof en Fruit,
Door wisſe blijk, heur waardigheid verhoogen;
En Zy, door onberisplijk ſchoon,
Des Hemels milden zegen toon!

Zet

Zet eeuwig dus uw liefelyke fchreden
  Hier neder, zoete Lente! in vreugd!
  Volmaakt tafreel van 's weerelds jeugd!
Ach! ach! mijn ziel fmelt in uw lieflijkheden!
  'k Verlies myzelf in bloeme en fpruit,
In kleure, in geur, in orde en in fieraadje,
  In bladen, rankjes, loof en kruid,
In 't edel fchoon van beemden en plantaadje;
  Zoo mild, door 's Hemelsch vruchtbre hand,
  Bedaauwd met vloeibaar diamant!

Geen wonder is 't nu langer in onze oogen,
  ô Vruchtbre Herfst! dat onverwacht
  Een *Noäch*, door de tooverkracht
Van 't geurig fap der Druiven werd bedrogen;
  Zoo gy ze, met uw fchoone hand,
Hem zoo volmaakt hebt toegereikt voordezen!
  Of zouden Vroomheid en Verftand,
Dit ziende, hier nog weigrig kunnen wezen,
  En deze uitmuntendheên verfmaân?
  Dat waar' Natuur te kort gedaan.

Ja,

Ja, *Eva* zelf, hoe wrang 't haar zy bekomen,
Mogt nog eens aarslen in 't begin,
Maar volgde voort haar' ſnoeplust in,
Daar zy zulk Ooft mogt ſchudden van de boomen:
Zy nam dees Perzik in de hand
En ging gewis heur' waarden *Adam* vinden:
„ Eet (zou Zy ſpreken) van dit land;
„ 'k Schenk Englenſpijs aan u, mijn Zielsbeminden;
„ In dit, bekoorlijk Ooft, kan pijn
„ Noch naberouw verborgen zijn!

't Is zeker dat des Hemels milde Zegen
Hier, zonder mate, nedervloeit!
Dat Vruchtbaarheid deze aard beſproeit!
Volkomenheid dees ſtreken is genegen!
Waar ſchroomde 't Onweêr ooit, dan hier,
De teêre Vrucht en Bloempjes aan te randen?
Waar, waar ontzag haar rusp en mier?
Waar lag 't Verderf niet zijn beſmette handen,
Dan hier, op 't eêlst van beemd en hof,
Daar zich Natuur verre overtrof?

Wie,

Wie, wie zag ooit . . . . Waar worde ik heen getogen!
  Wat zalig Tempe of Paradijs
  Teelt de aarde, op eene wondre wijs',
Of daalt hier uit den hemel voor onze oogen?
  ô Beemden! zoo vol lieflijkheid;
ô welig Hout en Bergen en Valeien!
  ô Beekje! dat hier spelemeit
Door bosch en dal en bloemenryke weien;
  En, zielverlustigend Verschiet!
  Wien treft gy door uw schoonheid niet!

Hier zijn de Liefde en Vrolijkheid geboren,
  De zuivre Wellust en de Vreê!
  De Welvaart heeft dees schoone steê,
Dit Landschap tot haar zoet verblijf verkoren!
  Het zalig Vergenoegen danst
Langs 't vruchtbaar Veld en lommerryke Dreven!
  De Onnoozelheid, om 't hoofd bekranst,
Mag veilig hier, in gulle blijdschap, leven,
  Daar niets dan enkle zaligheid
  Wordt in de zuivre lucht verspreid!

Welään, laat ons hier Veldgezangen zingen,
En met Natuur ten reië gaan,
Mijn waarde FEITAMA! hef aan:
Hoor, hoe ons reets de Vogels blyde omringen!
Zy trachten met hun zoet geluid
De Veldfluit ook tot haaren plicht te wekken.
Het Schaapje ſpringt op 't lagchent kruid;
Het Windje ſpeelt; de Duifjes trekkebekken;
Het Beekje ruischt; zou zy alleen,
Zy, ſtom zijn by dees zaligheên! ....

Och! onderſteun my door uw ſterk vermogen,
Mijn FEITAMA, ik dwaal, ik dwaal!
De Schilderkunst, ontbloot van taal,
Heeft, door paneel en verf, mijn oog bedrogen.
Zy, zy alleen, wrocht, door 't penſeel
Des Schildergeests, VAN HUISUM, zulk een wonder:
Natuur neemt in haar glory deel,
En doet hier, zeer gewillig, voor haar onder.
Wat woorden vlecht' mijn Dichtkunst thans
Dier ſtomme Zuster tot een' krans?

Maar

Maar, ach! wat baat dit offer harer ſnaren!
  Dees zangſtof is haar veel te hoog;
  En Gy zijt haar beſpieglend-oog,
ô Schilderkunst! hier veel te ver ontvaren!
  Och! moest zy voor de kracht en zwier
Niet wyken van uw hemelſche Penſeelen,
  Zoo rees uw waarde op haar papier
Zoo hoog als op uwe eeuwige paneelen:
  Zoo zaagt Ge uw' grooten Schilderheld,
  VAN HUISUM, in 't geſtarnt geſteld!

In Louwmaand,
MDCCXXXVI.

TROOSTGROETE

AAN DEN HOOGGELEERDEN HEERE,

Mr. PIETER BURMAN,

HOOGLEERAAR DER GESCHIEDENISSEN, WELSPREKENHEID, TALEN, EN DICHTKUNDE, IN DE DOORLUGTIGE SCHOOLE TE AMSTELDAM, ENZ.

OP HET OVERLYDEN

ZYNER ECHTGENOOTE,

VROUWE

ANNA KNUYSE.

In 't bulderen der Krijgsorkanen,
En 't wagglen van ons Staatgebouw,
In zooveel schrik, bekommering en rouw,
Beweegt ge, ô BURMAN, door uw tranen,
Ons nog tot deerenis, om 't sterven van uw Vrouw!

Met

Met recht, want met uw KNUYSE, uw leven,
Uw dierbare Echtgenoote, uw lust,
Terwijl uw deugd haar reine zeden kust,
Heeft u uw vrede en vreugd begeven.
Maar och! geen echtgloed wordt door tranen uitgebluscht!

Wil nu, Hoogleeraar der Geschichten!
Op uwe Katoos de oogen slaan,
Op Helden, die als vaste zuilen staan,
En voor geen drukkend onheil zwichten:
Ligt noopt hun voorbeeld u om in hun spoor te gaan.

Neen; toef. Schoon, in een' drang van plagen,
Geen fel geschok van tegenspoed
Een Heldenziel beroofde van haar' moed,
't Kan echter haar door schrik vertsagen,
Als 't op haar' dierbren Echt en lieve Weêrhelft woedt.

Schrei vry; wy moeten met u schreien,
Als we ons verbeelden in wat stand
Zich uwe ziel bevond voor 't Ledekant,
Daar ge u ten afscheid moest bereien:
Gewis, de rouw had toen uw Wijsheid overmand!

Och! kwam, tot redding uwer Gade,
Uw gouden Lier, zoo fiks gesnaard,
Uw Zang, by al wat kunsten eert, vermaard,
Hunn' grooten Meester niet te stade!
ô Neen; de dood heeft zelf geen' Orfeus ooit gespaard.

Men zegt, dat uwe KNUYSE, uw kermen
Toen, door haar' zoeten troost, bedwong;
Al kussende uw bedroefde zuchten vong,
En, teêr u drukkende in haar armen,
Nog, als een veege zwaan, uw min ter eere zong.

Toen

Toen uw MARYE u had begeven,
Treurde alles op uw rouwgeluid;
Dan, nu de dood uw ANNAAS leefkring fluit,
Geloof ik, zijt gy wars van 't leven:
Geen wonder; ftaag gedrop holt wel een fteenrots uit.

Zoo tobt uw Echthulk op de baren
Van 's Levens ongetrouwe zee,
Waar zy de kust, de liefelyke reê
Der duurfaamheid, nooit mag bevaren!
Het kraambed blijft haar klip, al de oorzaak van haar wee!

Och! baart dees dag, die zynen luister
Ontfing van uw geboortefeest,
Voor u een' rouw dien troost noch tijd geneest!
Maar zacht... Wat heilzon breekt door 't duister!...
Triumf!... uwe ANNA word herboren naar den geest.

Hoe

Hoe blonk nog korts haar ſterk begeren,
In 't vaſtgegrond vertrouwen, uit,
Om, op een wolk van deugden, met haar Spruit
In de armen, tot den Heer der Heeren
Te naadren, die haar nu omhelst als zyne bruid!

MARYE, omſtuuwd van Englenſchâren,
Verwelkomt ANNA in dien glans:
Elk kust uw liefde in de Echtgenoot' haars Mans,
Tot Hy, ter ſtarren ingevaren,
Met beide onſterflijk prale in hooger glorietrans.

Zoo ſchenke ook God u hier zijn' zegen,
Tot ſtilling uwer boezempijn,
Op dat uw rouw, ô BURMAN, haast verdwijn'.
Als de aardſche Wijsheid ſtaat verlegen,
Dan kunnen Deugd, Geloof en Hoop, Vertroosters zijn!

Overleden den 23 van Oćtober, 's jaars
MDCCXLVII.

VRIEND-

AAN DEN HEERE

SYBRAND FEITAMA.

Teedre VRIENDSCHAP, lust van 't leven,
 Kom, verzel mijn Dichtkunst thans;
 Licht haar toe met uwen glans;
Zy wil blijk van vriendſchap geven:
 Yder toontje van haar Lier
 Klink' naar uwen aart en zwier!

Wil haar elpen ſpeeltuig ſieren
 Met granade- en mirteblaân,
 Die het meer gevoeglijk ſtaan
Dan de kroon van kunstlauwrieren!
 Blaas haar, als uw Priesterin,
 Uw gewyde Orakels in!

Wie zal ons den wierook brengen?
  Wie zette ons hier outers neêr?
  't Lust me, ootmoedig, tot uwe eer,
Schoone VRIENDSCHAP! wijn te plengen;
  En voor u, met kerkgebaar,
  Neêr te knielen by 't altaar!

Maar, hoe zouden wierookwolken,
  Zonder 't hart; hoe melk en wijn,
  U behaaglijk kunnen zijn!
Zou dus 't bly gejuich der volken,
  Zouden feestdag en gebeên
  U bekoren! neen, ô neen.

Ai ontfang, ô Roem der Zeden!
  Schoone VRIENDSCHAP! dan mijn hart,
  Dat u lang geheiligt werd!
't Zendt, op wolken van gebeden,
  Voor uw alverkwikkend oog,
  Zynen zuivren wensch omhoog.

Welk

Welk een yver doet my blaken!
  Mijn gebeden zijn verhoord!
  Ja, mijn geest, door u bekoord,
Doet me uw zaligheden smaken,
  Eedle VRIENDSCHAP, zacht van zin!
  Ach! ik smelt in uwe min!

Wat, wat zie ik? kan 't vermogen
  Van uw steeds vermeerdrend zoet,
  Zooveel werks doen op 't gemoed!
Lage Geesten dus verhoogen
  In den luister van uw licht!
  'k Zie geheimen voor 't gezicht!

Wat al zoete aanvalligheden
  Streelen hart en zinnen thans!
  Vrede, kenbaar aan uw' glans,
Trouw, Oprechtheid, gulle Zeden,
  Met wat zoet volstrekt gebied,
  Wenkt ge ons tot de VRIENDSCHAP niet!

Wat al Deugden triumferen,
  Lieve VRIENDSCHAP! daar Gy zit
  Statig uitgedost in 't wit,
Die uwe achtbaarheid vermeeren;
  Daar uw bloote boezem toont
  Wat gemoedsdrift in u woont!

Vry van opgeſmukte zeden,
  Vleyery en kwaad beleid,
  Leunt Gy op Lieftalligheid
En de vaste ſchoor der Reden;
  Wijl uw ongeſchoeide voet
  Geen verhindering ontmoet!

Waar de magt, om uwe ſtralen
  t' Zaam te garen in één punt,
  Eens aan myne Lier vergund,
'k Zou die in elks hart doen dalen,
  Dat ontſteken, en 't Gemoed
  Loutren door uw' zuivren gloed!

Ach!

Ach! laat my de wijsheid leeren
  Om voortaan, met vaste ſchreên,
  In uw heilzaam ſpoor te treên!
Om uw hemelſche afkomst te eeren;
  En, by 't roeren van mijn ſnaar
  U te heffen op 't altaar!...

Hoe! kan my noch iet doen vreezen,
  Daar zich de Edelmoedigheid
  Zoo rechtkennelijk verſpreidt
In de trekken van uw wezen,
  Nooit misvormd door valſchen ſchijn?
  VRIENDSCHAP wil ſteeds VRIENDSCHAP zijn.

'k Buig my neder aan uw voeten:
  'k Wil der VRIENDSCHAP hulde biên,
  En, aan hare zuivre kniên,
Mynen FEITAMA ontmoeten,
  Blyde omärmen, en de kracht
  Hem betuigen van uw magt.

Hoe! . . . Wie durft ons hier genaken?
Wie, wie durft, met norsch gezicht,
Uit zijn' schuilhoek treên in 't licht,
Dus den vriendenplicht verzaken,
En, gelijk een Vloekharpy,
Ons begrimmen van ter zy?

Snoode Twist! . . . Wijk uit onze oogen,
Heilloos broedsel! of geheng
Dat de VRIENDSCHAP u verzeng'
Door den gloed van haar vermogen!
Felle Rustverstoorder, wijk
Naar het eeuwig duister rijk!

Doe daar, met onreine handen,
Onder 't schorre vloekgezang,
Voor het blinde Zelfbelang,
Uw onzuivere offers branden.
Kniel daar vry, met uw geslacht,
Voor die Godheid van den Nacht.

VRIEND.

VRIENDSCHAP, nooit in glans verduisterd
Door den onderaardſchen rook,
Lacht met al uw helsch geſpook;
Door geen ontrouw ooit ontluisterd:
Neen, Zy ducht niets. Godlijk Zaad
Is onkwetsbaar voor het kwaad.

Met hoe toomeloos een woede
Ons dit wrokkend Dier genaak',
't Strekke ons tot de zoetſte wraak,
Dat wy, veilig in uw hoede,
Zien, hoe 't op uw ſchootvry ſchild,
VRIENDSCHAP! zyne pylen ſpilt!

Deins niet, brave Vriend! treê nader:
De eedle VRIENDSCHAP ziet met vreugd,
Hoe het vuur van Kunste en Deugd
Onze zielen ſmelt te gader:
Zy heeft ons gemoed bereid
Tot de zoetſte eenſtemmigheid.

Ja, men blyve trouwe Vrinden:
Vriendschaps heilig yvervuur
Zy van eindeloozen duur;
Niets moet zynen gloed verslinden:
't Zy de Noordstar die ons wyz'
Naar het Hemelsch Paradijs!

Laat ons de eêlste Vriendenplichten,
Waarde Halsvriend! welgemoed,
Hoe de Boosheid tiere en woed',
Met een' dubblen ernst verrichten;
En, op dezen blyden stond,
Hier vernieuwen ons verbond.

Uwe Vriendlijkheid, genegen
Steeds myne onmagt voor te gaan,
Kan de VRIENDSCHAP niet versmaân!
Zy verheugt zich in haar' zegen,
En betoont, hoe uw gemoed
Ook der VRIENDSCHAP hulde doet.

Zoo, zoo zuiver als het linnen
  Dat de reine VRIENDSCHAP dekt,
  Hoopt mijn Ziel ook onbevlekt
Als mijn Halsvriend u te minnen;
  En te toonen met de daad
  Wat zy al om u verſmaad'.

'k Ruk dan mynen boezem open,
  Opdat u zijn gulle trouw
  En oprechtheid blyken zou,
Door geen eigenbaat bekropen.
  Neem dees Kelk, tot onderpand,
  't Merk der VRIENDSCHAP, van mijn hand.

Achtbre VRIENDSCHAP! ſtort uw' zegen
  Mild op deze Vrienden neêr;
  Geef ons heil en vrede en eer,
Zijt Gy ons geluk genegen!
  Sta ons by in weelde en nood:
  Niets verdeele ons dan de dood!

Hoe! de dood! . . . Die mist zijn krachten,
Wijl de Deugd door 't ſterven wint:
CHRISTUS, aller menſchen Vrind,
Leerde ons 't Eeuwig Leven wachten.
Dat des uw geheiligd vuur,
VRIENDSCHAP! eeuwig by ons duur'!

MDCCXXXVI.

FEEST-

FEESTGEZANG,

TER BRUILOFTE

VAN DEN

EERWAERDIGEN HEER

PIETER FONTEIN,

LEERAAR DER DOOPSGEZINDEN TE AMSTELDAM;

EN JONGVROUWE

SARA ALIDA VERMANDE.

EERSTE ZANG.

Op 't wisselvallig speeltooneel,
 Waar 't Menschdom moet verschynen,
Speelt elk zijn rol en krijgt zijn deel:
Men zingt en springt 'er, op 't gespeel;
 Men ziet de vreugd verdwynen,

En worstelt met gestaag verdriet:
Men kent nogthans zich zelven niet.
ô Onbestendig leven,
Hoe bros is uw gewaand geluk!
Wat heil kunt gy ons geven,
Als angst het hart doet beven
Voor onspoed, pynen, smert en druk?
Wie, wie zal ons ontvouwen
Waarop men kan betrouwen?

EERSTE TEGENZANG.

De Mensch, door valschen glans bekoord
Van ydle pronkeryen,
Wordt door de trotsheid aangespoord;
Hem stuwen dwaze driften voort,
Die tot zijn schaê gedyen;

De

De Wellust en een Hooge Staat
Zijn nu geliefkoosd, dan verſmaad:
  Doch 't heil, door Deugd verkregen,
Blijft ſteeds beſtendig, al verheft
  Zich daar een ſtormbui tegen;
  God keert voor haar in zegen
Den donder zelf die de Ondeugd treft.
  Wie wijs is ſpeel', met oordeel,
  Zijn rol dan tot zijn voordeel!

TWEEDE ZANG.

't Is waar, de Godvrucht die, door gloed
  Van rein Geloof, aan 't branden,
Op 't heilig outaar van 't gemoed,
Voor Gode 't reukwerk ryzen doet
  Van dankbare offerhanden;

Die aan den medemensch haar' plicht
Gelijk als aan zichzelf verricht;
  En Wijsheid, hoogverheven;
Zijn 't Menschdom tot een' toeverlaat:
  Maar, zal het deugdlijk leven
  Volkomen zoetheid geven,
't Is in een' reinen huwlijksſtaat.
  Hem mag men zalig noemen,
  Die zulks zich kan beroemen!

TWEEDE TEGENZANG.

FONTEIN, die 't Godgewyde Choor
  Lang deed zijn' yver blyken,
Gaat zoo, op 's levens deugdenſpoor,
Zijn' evenmensch manmoedig voor.
  Zijn Echtzon mogt bezwyken,

Maar

Maar Hy, door Wijsheid voortgeleid,
Vond eindlijk troost in werkzaamheid:
  Nu schenkt Hem 't Alvermogen
Op nieuws een waarde Zielvriendin,
  Door zyne deugd bewogen;
  Een' wellust zyner oogen;
VERMANDE kroont zijn heil en min.
  Niets moet dees' echt weêrstreven:
  ô Welgelukkig leven!

SLOTZANG.

ô Groote Huwlijkszegenaar,
  Gelijk in 't zalig Eden,
Het eerstgeschapen Menschenpaar
Werd uwe volle gunst gewaar!
  Doe zoo, op onze beden,

FONTEIN en zijn VERMANDE 't zoet
Genieten van hunn' huwlijksgloed:
Geen vreugd van weinig uren;
Maar die een langen levenstijd
Moet', met hun liefde, duren:
De Deugd blijv' Hen besturen:
Zoo zullen Ze, aan uw' dienst gewijd,
Een voorbeeld zijn der Vromen,
En 't zaligst lot bekomen!

Den 8sten van Wijnmaand 's jaars
MDCCXLVIII.

OP

GROETE
AAN DEN WEL EDELEN HEERE
Mr. ADRIAAN PAATS,
TER ZYNER AANSTELLINGE
TOT
RAAD IN DE VROEDSCHAP DER STAD ROTTERDAM.

Durft, daar uw Vrienden U, in dichten drang, begroeten,
Een nederige Maagd ook in die reien treên?
ô Ja; wien zoud Gy niet met minlijkheid ontmoeten,
Oprechtgeäarte PAATS, geleerde Kunstmeceen!
Al vroeg leerde U de Deugd 't Gemeen Belang beminnen,
En nooit uw' Evenmensch laatdunkende versmaân!
Gy streefde lang in 't spoor waar Lauwren zijn te winnen,
De glorykroonen, die door tijd noch nijd vergaan!
Mijn Zangster treed des toe, en wenscht U 's Hemels Zegen;
Zy wenscht U wijs Beleid, een onverschrokken Moed,
Op dat mijn Vaderstad een duurzaam heil bejegen',
Nu ze U, als waardig Lid van haren Raad, begroet:

Zy juicht, en prijst dees keur: het bloed der Batavieren,
Der trouwe Helden voor hun Stad en Vaderland,
Met zyner Vadren eere en achtbaarheid te ſieren
Houdt ſteeds, tot aller nut, hun dienst en deugd in ſtand.
Nu kan 't Gemeenebest uitmuntend heil verwachten!
Gy, Gy zijn Echte Zoon, in zynen ſchoot gevoed,
Zult, met onkreukbre trouw, den kinderplicht betrachten!
's Lands Welvaart kweekte al vroeg haar liefde in uw Gemoed!
Nu zal uw Nyverheid dien ryken ſchat beſteden,
Dien zy, door arbeid, by de Alöudheid heeft gegaârd;
En Neêrland aan uw trouw de trouw der Palameden,
En Katoos deugden aan uw deugden zien gepaard!
Geen wonder dat die hoop voorlang mijn' Dichtgeest ſtreelde:
(De Dichter ziet vooruit, en zingt wel profeſy!)
Ai luister, hoe 'k my, in een' morgenſtond, verbeeldde
In uwe ruime Zaal te zitten aan uw zy;
Gy laast het grootsch Verhaal van *Aristides* leven;
Gy voelde een eedle drift tot zulke glorydaân;
Beſloot, indien gy ooit wierd, tegen dank, verheven,
Dat ge, in Rechtvaardigheid, wilde in zijn voetſpoor gaan.

Ik

Ik zag een helder licht het gantsch vertrek bestralen;
  En (ô verwondering!) een Man, van braven schijn,
Wiens achtbaarheid ik U onmooglijk af kan malen,
  Treedt in tot aan de plaats daar Wy gezeten zijn.
Bedenk eens hoe de schrik ons hart toen moest bezwaren!
  Maar Hy, vol minzaamheid, ziet U liefstallig aan,
En spreekt: „ Ontstel U niet; U moet' geen leet weêrvaren;
  „ Mijn liefde te Uwaart doet My voor uwe oogen staan:
„ 'k Ben ADRIAAN, 'k ben PAATS, die voormaals, hier ter Stede,
  „ Met *Aristides* deugd, die u verwonderd houdt,
„ Den stoel der Maatschappy, den stoel des Raads bekleedde,
  „ Dien 's Lands Gezandschap niet vergeefs werd toevertrouwd:
„ 'k Ben PAATS, die zich, met recht, mogt by uw' Held gelyken;
  „ By *Aristides*, in mijn' gantschen levenstijd;
„ Geen voor, geen tegenspoed deed myne deugd bezwyken;
  „ Ik bleef het Vaderland, onkreukbaar, toegewijd;
„ En nu geniet ik 't zoet, dat zalig vergenoegen,
  „ 't Geen aan de Oprechtheid wordt geschonken na den dood:
„ ô Zoon mijns Zoons! die rust volgt na het loflijk zwoegen;
  „ Betoon U alleszins mijn Naam- en Deugdgenoot!

„ Gy deed een' heldenſtap, kost de ampten waardig wezen,
„ En wilde noch naar ampt noch heerſchappyen ſtaan;
„ Leer teffens, wen Gy ééns ten top zult zijn gerezen,
„ Met die gelatenheid, U van 't beſtuur ontſlaan.
„ Welhaast zal Rotterdam U by zijn Raden tellen;
„ Klim dan, mijn Zoon, klim dan zijn achtbaar Raadhuis op,
„ En laat Rechtvaardigheid altoos uw zy verzellen,
„ De Billijkheid en 't Recht ſteeds glinsteren in top.
„ 't Is waar, dat zoet is niet in hoogen ſtand te vinden,
„ Die kalmte des Gemoeds, die vergenoegde rust,
„ Die gulle levenswijs met waarde Boezemvrinden,
„ Die onäfhanglijkheid, waarop Gy zijt belust;
„ Ook heeft de grootſte Trouw vaak 't wrangſte loon genoten,
„ Dat Rome en Grieken nog getuigen, tot hun ſchand;
„ Zelfs werd Rechtvaardigheid te meenigwerf verſtooten,
„ Gelasterd en vertreên, in 't Vrye Nederland!
„ Dit ondervond ik zelf. Maar 't moete u niet weêrhouen,
„ Als Gods Beſtuur U roept tot dienst van Stad of Staat:
„ Al kunt Ge, op aarde, op niets, dan op uw deugd, vertrouwen,
„ De Godheid blijft altoos der Vromen Toeverlaat.

„ Al

„ Al moet Ge een wijl het zoet van uwen leeftijd derven;
„ Uw vlijt, uw teedre zorg, uw arbeid voor 't Gemeen,
„ Doen U, in 't rein gemoed, de ware vreugd verwerven,
„ En onverszaagd door lof en fellen laster treên.
„ Dan zult Ge, ô ADRIAAN! als *Aristides* leven,
„ En krenken nooit uw' eed, uw' dierbezworen plicht,
„ Al kon één flinks bedrijf U Krefus rijkdom geven:
„ By 't eerelijk Gemoed weegt al die schat te licht.
„ Dan zal Gods dierbre Gunst uw vlijt en daden kroonen.
„ Dan maakt Goeddadigheid U aller Braven Vrind:
„ Dan zult Ge een Rechter zijn die deugden wil beloonen,
„ Een Burgervader die zijn Kinders teder mint.
„ Word hier U 't loon der deugd niet naar waardy geschonken,
„ Streef echter moedig voort: geen nijd, geen gunst, mijn Zoon,
„ Deed *Aristides* hoofd met groene lauwren pronken;
„ Aan 't eind der loopbaan hangt der Deugden glorykroon.
„ Dus zult Gy, ô mijn PAATS, in 't Hof van 't Eeuwig Leven,
„ Der Hoogste Majesteit, in de eerste Heldenry,
„ Voldoende rekenschap van uw bediening geven.
„ Vaarwel!... 'k verwagt U daar, vol glory, aan mijn zy!...

Hier zwijgt die zaalge Held, verdwynende uit onze oogen;
En ik kom by myzelf; bevind me, alleen en ſtil,
In 't enge boekvertrek, door aandacht opgetogen:
'k Zag die verbeelding aan voor 's Hemels hoogen Wil.
Ik geef U, achtbre Vriend! ik geef U te overwegen,
Of zonder reden nu mijn Zangſter is verheugd?
Of ze uw verheffing niet moet roemen als een zegen?
Of we alles niet met recht verwachten van uw deugd?
Lang roeme Rotterdam, en Neêrland, op uw gaven!
Steeds blijv' de Vryheid en der Burgren Recht in ſtand!
Ja, eeuwig prale PAATS, als edle Telg der Braven,
Als *Aristides*, by de Vaders van zijn Land!

MDCCXLVIII.

VELD-

VELDZANG;

TER BRUILOFTE

VAN MYNEN BROEDER

HERMANUS BOSCH,

EN MEJUFVROUWE

ELISABETH VAN HALMAEL.

't Wordt vrede, Zangeres, op, ſpoed u veldewaard;
Betoon weêr in het groen uw' liefelyken aart:
't Wordt vrede, en 't woest bedrijf der woedende Soldaten
Heeft onzen grond verlaten:
't Wordt vrede en Leeuwendaal is thans in rust herſteld.
Nu vloeit de voorſpoed als een zomerdaauw op 't veld,
Op vruchtbare akkers en den zwangren boomgaard neder;
De zoete Vrolijkheid verſchijnt weêr by de jeugd;
De zuivre Liefde, ſteeds gegrondvest op de Deugd,
Heeft haar vermogen weder.

't Wordt

'T Wordt vrede, Zangerin,
Bekroon met klimöpblaren
Dan weêr uw blonde hairen,
En zing in vrede nu ter eere van de min:
Van liefde en vreê te zingen
Klinkt lieflijk in het oor van Menscli en Hemellingen.
'T Word vrede, en ſchoone ELISE is braven DAMONS bruid.
Wat heeft ſtandvaste min een wonderbaar vermoogen!
Wie deugdzaam mint en hoopt wordt nimmermeer bedrogen:
In zuivre liefde blinkt altoos iet godlijks uit.
'T Word vreê, 't is bruiloft, en de blijdſchap is volkomen;
't Gevogelt tiereliert; ook ruiſchen beek en boomen;
De zoete Veldjeugd danst,
Met bloem en loof bekranst;
En aard en hemel ſchijnt dit minnend Paar genegen.
Zou zulk een bruiloftfeest niet hopen op Gods Zegen!
'T Wordt vrede, ſchrik en vrees verlaten beemd en wei,
Ons is de zachte rust en veiligheid geſchonken;
Het Vergenoegen en de Welvaart gaan ten rei.
De bloemhof moog nu weêr met eêl gebloemte pronken,

Het

Het bosch met vooglenzang en ſchaduuwryke blaân,
Maar onbeſproken Jeugd zal, door het eerlijk minnen,
In 't zoet genot van vreê, meêr ware blijdſchap winnen,
Ja, door gewyden echt, naar 't hoogſte heillot ſtaan.
Waar naar mijn DAMON en ELISE zullen ſtreven,
Door teedre huuwlijksmin en onberisplijk leven.

'T Wordt vreê, 't is bruiloft, en de aanminnelyke Bruid
Munt in lieftalligheid by haar Geſpelen uit:
Zoet is heur vrolyke aart; zoet zijn haar zachte zinnen,
Die vrede en deugd beminnen;
Zoet zijn haar zeden, en oprecht is DAMONS min.
Waar nam ooit heilryke echt volkomener begin!

'T Wordt vreê, 't is bruiloft, en de zachte olyvebladen
En groene maagdenpalm bedekken al de paden
Waar de Echtgenooten treên;
't Pronkt overal met groen, met bloemen en feſtonnen:
Maar ware Liefde is met geen' korten duur te vreên;
Haar gloed, onblusbaar, heeft den tijd en dood verwonnen:
En, waar de Vrede heerscht, blijft tweedracht onbekend.
Zoo minnen DAMON en ELISE zonder end.

't Wordt vrede, en 't Vaderland is allen ramp ontheven;
God heeft ons nu den vreê, den lieven vreê gegeven,
De God die Leeuwendaal zoo dikwils heeft gered
En vruchtbren wasdom doet op onze velden regenen,
De God die steeds de min van 't eerlijk huwlijksbed
Met heil en vreugd blijft zegenen!
Nu zingen beemd en bosch, de beekjes, dreef en hof
Den grooten Schenker van den vrede en 't huwlijk lof,
En onze ruispijp volgt hun liefelyke toonen,
Om 's Hemels Goedheid, en mijn' DAMONS echt te kroonen:
De vrede en 't echtgeluk, van eenen eedband aan,
En vast aan een gepaard,
Zijn 't die en Mensch en Land met zegening besproeien:
Men moge een' andren weg naar 't aardsch geluk begaan;
De Mensch moet door den echt, en de echt door vreê bestaan,
En 't lieve Vaderland door beide in welvaart bloeien.
't Wordt vreê, 't is bruiloft en de Bruidgom is mijn' Vriend,
Van my, van mijn CELESTE, ook broederlijk bemind:
Hem zy dees groene krans van blyden mirt geschonken
Om altoos meê te pronken,

Van

Van mirte in 't vredejaar gevlochten om zijn hoofd;
't Geen liefde en vreê belooft,
En eenen helderen dag van lieflyke echtzonstralen,
Nu 's huuwlijks morgenstar zoo heuchelijk mag pralen,
'tWordt vreê, 't is bruiloft, en de Bruid treedt, door haar min,
Tot onze Maagschap in;
Daar wy haar met gejuich en open arme ontfangen,
Met harten, gloende van een innerlijk verlangen.
Ontfang, ô zoete Bruid! een tuiltje van mijn hand,
't Granade bloempje kan uwe echtkroon luister geven:
De Vriendschap houdt het heil des huuwlijks best in stand.
Wees welkom, zoete Bruid, in ons gelukkig leven!
Geen zachte torteltjes te samen uitgebroed,
Geen lammers in één wei gekweekt en opgevoed,
Geen lely in de hoven,
Gaan ons in liefde en vreê en zuiverheid te boven.
Zoo duurzaam als de band die dezen echt verbindt;
Zoo onveranderlijk als 't groen der takkishagen;
Zoo blakende als ELISE alreeds haar' DAMON mint,
Zal onze Vriendschap zich, ten allen tijd, gedragen.

Dit, dit betuigt CELESTE, aan 't outer van uw trouw;
En DORILAS betuigt dit neffens zyne Vrouw:
Hun vriendennap, met wijn ten boorde vol geschonken,
Waaruit al ons Geslacht en boezemvrienden dronken,
Daar drinken zy ELISE en DAMON ook uit toe.
Dat dan des Hemels Gunst dien dronk beklyven doe!

'T Wordt vreê, 't is bruiloft, en de warme zomerstralen
Doen 't aardrijk met gebloemt, 't geboomt met vruchten pralen:
Was ik op ENDELDIJK,
Op ENDELDIJK mijn' lust, mijn zoete vredewijk,
Ik zou den Bruidegom en lieve Bruid verzellen,
Langs bloessemryke paên,
In 't welig groen der dichtbewassen laan,
En hun van bloem en plant veel wondren daar vertellen:
Al huuwlijkslessen voor hun jeugd.
Lach, lach vry, zoete Bruid: wilt gy geen heil ontberen,
Zoo wil van boomen, kruid, en blyde vooglen leeren,
De eenvoudigheid, de liefde, omzichtigheid en deugd.
Kom op mijn ENDELDIJK, daar zullen we u onthalen,
In groenbewassen zalen,

Op

Op ooft, op geurig fruit,
En pasſen alles toe op Bruidegom en Bruid.
Kom op mijn ENDELDIJK, men hoort niet meer 't gerommel
Van donderend kanon, noch 't roeren van den trommel,
't Wordt vrede en alles is in rust en vreugd herſteld:
Kom op mijn ENDELDIJK, daar leeft men in het veld
Als of Arkadie in het Westland was verrezen:
Daar kan men needrig hoog, vernoegd in 't kleene wezen:
Daar wijdt de vooglenzang, voor teedre huuwlijksmin,
Met nimmermoede ſtem, de blyde bruiloft in:
Daar blijft het heilrijk Paar door liefde en deugd verbonden:
Daar wordt men in een' gloed van reine vreugd verſlonden.
Komt, komt, Gelieven! komt, ſmaakt dat geöorlooft zoet,
En leert op ENDELDIJK hoe gy beminnen moet.

't Wordt vreê; 't is 't jubeljaar van Neêrlands grooten Zegen;
't Is bruiloft; DAMON heeft zijn hoogen wensch verkregen.
ô Dubbel heiljaar, wat voorzegt
Gy niet al heil en vrede en nut aan dezen echt!...
Maar zagt, waar vlieg ik heen in mijn beſpiegelingen?
'k Ben afgemat van 't zingen,

En myne ruispijp, van een' lagen herderstoon,
Is zulk een mengeling van klanken ongewoon:
Zy blijv' by zuivre min, by 't needrig veld en bloemen;
Zy blyve op DAMONS keuze, ELISES weêrmin roemen,
Hun zooveel duurzaamheid van vrede, als dit begin
Voorſpelt, met hart en mond toewenſchen in hun min.
Met zooveel heil als 't Land heeft voor een Eeuw verkregen,
Met zooveel vreugde als ons de lieve Vrede geeft,
Met zooveel vruchtbre huwlijkszegen
Als 't allerzaligst Paar, in 's Hemels hoede, leeft,
Moet lang de Huuwlijksliefde, in hare lustpriëelen,
Op bedden van kamille en zachte rozeblaân,
Mijn waarden DAMON en zijn lieve ELISE ſtreelen.
Zoo zal dees heilige echt al 't aardsch te boven gaan!

Den 2den der Hooimaand 's jaars
MDCCXLVIII.

TER

TER

GEDACHTENISSE

VAN MYNEN VRIEND,

DEN HEERE

ARNOLD HOOGVLIET.

Verheerelijkte Ziel, die reeds, in 't eeuwig Leven,
Moogt in het koestrend licht der schoone Heilzon zweven,
Zoo ge, uit dien helderen glans, op 't aardrijk nederziet,
Mishaag' mijn Lijkgezang uw zuiver oordeel niet!
Al kan mijn doffe Luit, daar u Gods Englen eeren,
De volheid van uw heil, ô ARNOLD! niet vermeeren;
Schoon ook op aarde uw Naam, uw Roemgedachtenis,
Verr' boven 't hoogst bereik van onze lofspraak is;
Wy zullen echter by uw Lijk de vriendenplichten,
Met een benepen hart en weenend oog, verrichten,

En

En voegen lijkcipres en lauwren by uw graf.
De Vriendschap nam, met recht, ons 't zwygen kwalijk af!

ô Vlaardinge, in wiens schoot mijn HOOGVLIET is geboren,
Doe, doe aan Nederland uw' bittren rouwkreet hooren,
Nu gy uw' Grooten Zoon, den Roem van uw Geslacht,
Den Steun uws Ouderdoms, ten grave ziet gebragt;
Dien Zoon, die voor uwe eere op 't achtbaar Raadhuis waakte;
Wiens hart van liefdegloed tot uwen welstand blaakte;
Die, in verlegen staat, u redde door zijn vlijt,
En steeds beschutte voor de lagen van den Nijd!
Hy, die het oud bewijs uws Adeldoms deed gelden;
Wiens schriften in 't bezit van 't Steêrecht u herstelden,
Na zooveel ommezwaais van bittren ramp en druk;
Hy, die zoo vrolijk zong op uw hernieuwd geluk,
Een groenende *Eerkroon* vlocht om uwe zilvren hairen,
Uw muur herbouwde door het klinken zyner snaren,
Ligt nu van vlijt, van spraak, van magt, van kunst beroofd!
De gryze Maasstroom stak 't met wier bewassen hoofd
Ter heldre golven uit, bekommerd met wat rampen
Zijn Alleroudste Stad, zijn Vlaarding, had te kampen,

Toen

Toen hy de Vreugdevlag, die uwe Vloot verfiert
Als zy de ryke vangst uit zee naar binnen ftiert,
Van halverftenge uw leet en droefheid zag verkonden,
Een nare weeklagt hoorde uit vele duizend monden:
En naauwlijks rolde een fchor, een aaklig rouwgeluid,
De maar' van HOOGVLIETS dood, ter lange haven uit,
Of 't heeft den Stroomvoogd doen verfchrikken en vertfagen;
Hy zeeg, fchier levenloos, in zynen waterwagen!
Men zegt, dat hy (zoo fterk getroffen door dien dood!)
Zijn' dartelenden Stoet voor eeuwig rouw gebood;
En dat een naar geklots hem voortaan zal omringen
In fteê van 't zoet geruisch der blanke Golvelingen;
Want deze Ariön, daar hy aan zijn oever zat,
Bedaarde weêr en wind, fpeelde alle baren glad,
En deed den ouden Stroom zoo hoog in glory pryken,
Dat hy voor Arno, Po, noch Tyber hoev' te wyken!
Zelfs is gansch Nederland dien Zanger hoog verplicht,
't Verheft de fiere kruin op zijn volmaakt Gedicht!
En gy, ô Vlaarding, zult, zoolang 'er Menfchen leven,
Door HOOGVLIETS Bakermat en Lijkbus zijn verheven!

'k Geloof, (ik ken uw hart en moederlyken aart!)
Dat uwe erkentenis dien Dichter, u zoo waard,
Zal, in uw Kerkgevaarte, een marmren Grafzuil stichren
En houden jaarlijks Feest tot lof van zijn Gedichten!
Dan zal, gewis, de Deugd- en Kunstgenegen Schaar
Hier, als ter bedevaart, verschynen jaar op jaar;
De Grafnaald met gebloemte en lauwerloof versieren,
En HOOGVLIETS Naam ter eere een hoogen Feestdag vieren!
Dan zal, misschien, wanneer men 's Dichters Vrienden telt,
By groote Namen, eens mijn naam ook zijn gemeld;
En daar wy ons verlies in zynen dood beklagen,
Om onzer vriendschaps wil, mijn Zangeres behagen:
Want de eerbied, die men 't Lijk eens Grooten Mans betoont,
Wordt steeds, door God en Mensch, als loflijk werk gekroond!
Ja, Hoogverheven Ziel! ô ARNOLD! wy verheffen
Ons in uw grootheid, om onszelven te overtreffen!
Met recht; mijn teedre Kunst, mijn lage Zangerin,
Ontfing haar voedsel 't eerst van uwe Vriendenmin
En wyze lessen, in het groeien van haar jaren:
Omvlochten met granade- en groene lauwerblaren,

Trad

Trad uwe Vriendschap my, naar 't blinkend Eerekoor,
Gelijk een Trouwe Gids, ruim veertig jaren voor!
't Geheugt ons (nimmer heeft mijn nederig Geweten
Uw gulle Oprechtheid of Weldadigheid vergeten!)
't Geheugt ons, toen, voor 't eerst, mijn Zangster dorst bestaan
De kunstelooze hand aan de Elpen Luit te slaan,
En, door *Natuur en Kunst*, eenstemmig zich te binden
Aan 't yvrig Vijftal van tot Zang genegen Vrinden,
Dat uwe Wijsheid (toen reeds in haar volle kracht)
Ons vriendlijk aan den voet des steilen Zangbergs bragt,
Den glorytop vertoonde, en leerde langs wat wegen,
Gy dien, met moeite en zorg, waart vlytig opgestegen:
Uw woorden vloeiden als de Hippocreen in 't rond,
Tot milde lafenis van kunstdorst, uit uw' mond'!
't Geheugt ons, hoe uw hand, uit teeder mededogen,
Kwam, in mijn droefheid, mijn bekreten wangen droogen,
Toen mijn Oprechtste Vriend, mijn Waardste Kunstgenoot,
Mijn Lieve Broeder, werd getroffen door den dood,
En van mijn zy gerukt, in 't bloeiendst van een leven
Dat veel verwagting van iet edels had gegeven:

Uw schoone Zangster strooide op 's Jonglings zark gebloemt',
En heeft zijn zuivre deugd, zijn' geest, zijn kunst geroemd!
Gy wilde in' mynen rouw, en in mijn vreugde deelen!
Uw Cyter kon mijn ziel door feestgezangen streelen,
Daar Gy Gods Zegen troonde op myne Huuwlijksmin.
Zoo nam mijn heilryke Echt een heuchelijk begin!
't Geheugt ons, toen we, in schaauw der gladde beukeblaren,
Op *Endeldijk*, naast U en SMITS gezeten waren,
Hoe Gy 't Denkbeeldig Schoon ons in zijn volle kracht,
In al zijn' luister voor de opmerkende oogen bracht;
't Verhevene ons deed zien der Dichtkunst, dat ontroeren,
Dat treffen, streelen, dat gelukkig geestvervoeren,
Die hooge kunstgreep die, al stichtende, elk behaagt,
Dat kunstvuur 't welk met recht den naam van Godlijk draagt,
't Geen Ge allerwege zoo verspreid hebt in uw Dichten,
Dat hunne glans altoos het Zangkoor zal verlichten,
Daar 't aller Dichtren vuur en werking overtreft,
En tot den Orfeus van gantsch Neêrland U verheft!
Wat werd ik meenigmaal verrukt door uw Gezangen!
Wat bleef ik meenigmaal aan uwe lippen hangen!

Die

Die lippen steeds besproeid met geur' van liefde en vreugd,
Met balsem van den vrede en Godgewyde deugd,
Die al den balsem, al de geuren overtreffen,
En, door verborgen kracht, ons boven 't aardsch verheffen!
Gy weet, ô Vlaarding! ja gy weet, ô Rotterdam!
Hoe zyne Kunst, zijn Deugd, een zuiverende vlam,
Een heilig altaarvuur kon in ons hart ontsteken,
En schoone vruchten der oprechte Vriendschap kweeken,
Der Vriendschap die, gewis, nooit eindigt met den tijd,
Maar ter onsterflijkheid is, als de ziel, gewijd!
Mijn Geestverbeelding, uit de dampen opgeheven,
Volgt des, ô ARNOLD! thans uw' koers naar 't Zalig Leven;
Waar, in den Eeuwgen Kring' van zegenrijk verblijf,
De liefde en vriendschap zijn der Zielen grootsch bedrijf!
'k Verbeeld' my, hoe U SMITS verwelkoom' met gezangen!
Hoe mijn KORNELIS thans blyve in uwe armen hangen!
Hoe U SEBILLE, met zijn bly gejuich ontmoet'!
Hoe U mijn FEITAMA, met zyne oprechtheid, groet',
U aan zijn' boezem drukk' met hartelijk genoegen!
Hoe zich DE MARRE blyde aan uwe zy' koom' voegen!

Hoe dit Gezelschap, dat ons dikwerf aan het Y
Ontfing met open Hart en schoone Poëzy,
U koom' met Godlijk Dicht en Hemelvriendschap kroonen!
Hoe U DE HAAS nu zyne erkentenis moog' toonen!
Hoe veele Vrienden, die U waardig zijn geweest,
Nu juichen op uw komst, omhelzen uwen Geest! ....
Ziet U, in 't zuiver licht, waarin deze Eensgezinden
In kalmte van gemoed en vreugde zich bevinden,
Ziet mijn Verbeelding U, ter Bruiloft van het Lam,
Aanliggen in den schoot van uwen *Abraham!*
Hoor ik, in 't Choormuzijk van duizend Englentongen,
Nog schooner, Edle Ziel! dan Ge *Abram* hebt gezongen,
U 't Eeuwig Vreugdelied opgalmen voor den troon
Van God den Vader en zijn' Goddelyken Zoon! ....
Maar! .. Mijn Verbeelding voel ik, eensklaps, my begeven!...
Het is haar niet vergund te zien in 't Eeuwig Leven,
Of 's Hemels Heerlijkheid in 't allerminste stip
Naar eisch te vatten in haar engbepaald begrip! ...
ô Eeuwigheid!... ô Vreugd!... wy laten 't scheemrig gissen!...
Volzalig is 't genot van die geheimenissen!...

Wel-

Welzalig, die, als Gy, Gods dierbre Gunst verkrijgt,
En, goedgekeurd, van 't graf ten Hoogen Hemel stijgt,
ô ARNOLD! in triomf van alle zielsgevaren,
Met palmen in de hand, gekroond met lauwerblaren;
Geëerd van ydereen die zuivre Deugd bemint;
Geächt van ydereen die smaak in Dichtkunst vindt;
Bemind van allen die het heil der Vriendschap eeren!
Ach! mogten we ook van U het wel te sterven leeren,
En, met genaê vereerd der Hoogste Majesteit,
U blyde omhelzen in die Zalige Eeuwigheid,
Waar we uwen vreugdestaat naöogen van beneden;
Terwijl we, gantsch verrukt, naast uwe doodbaar treden,
En onze Zangeres den vriendenplicht betracht:
Die, opdat yder zie hoe zy haar' Halsvriend acht,
In dankbren eerbied zal, met deze Lijkgezangen,
Haar Cyter, voor altoos, by 't Graf van HOOGVLIET hangen!

Overleden den 17ᵐ van Wijnmaand 's jaars
MDCCLXIII.

AAN

AAN
MEJUFFROUWE
LUCRETIA WILHELMINA VAN MERKEN,
MET MIJN LIJKDICHT
OP MYNE BEHUUWD DOCHTER
ARYNA HEEMSKERK.

Saffo van ons Vaderland,
Leg uw (*) toetspen uit de hand,
En neig uw dichtkundige ooren
Naar mijn droeve Zangerin;
Uw gulharte Vriendemin
Zal haar, medelydend', hooren,
Want Gy weet wat droefheid zy:
Mooglijk weent Gy nog met my.

MDCCLXIV.

(*) Zijnde haar Ed. toen yverig bezig met het toetsen en beschaven van haren DAVID.

OP HET

AFSTERVEN

VAN

ARYNA HEEMSKERK,

HUISVROUWE VAN MYNEN ZOON,

CORNELIS VANDER POT.

ô ONbeſtendigheid der Ondermaanſche Dingen!
Hoe wentlende is het lot der zwakke Stervelingen!
Met wat verſcheidenheid van blijdſchap en verdriet,
Van voor- en tegenſpoed, bedeelt gy 't Menschdom niet!
Wiens heil is zoo gevest, dat hy niet hoev' te vreezen,
Dat yder dag, elk uur, 't eind zijns geluks zal wezen!
ô Onbeſtendigheid der Weereld! met wat pijn
Moet thans mijn Huis van U een droevig voorbeeld zijn!
Mijn vergenoegd Geſlacht, welks oogen lieflijk blonken
Vol zachte blijdſchap, ligt in diepen rouw gezonken,

Versmilt in tranen, zucht en kermt, en voelt de smert,
In top van heil, eensklaps toenypen 't angstig hart!
Hoe lieflijk zagen we ons door 's Hemels Gunst bestralen;
Hoe deed ze al 't heil van vrede en voorspoed op ons dalen!
Hier zijn de Zusterliefde en Broedermin in kracht;
Hier wordt, door 's Vaders zorg, der Telgen heil betracht;
Een Moeder, zoo oprecht, zoo trouw, zoo teêr van harte,
Neemt in elks vreugde deel, en deelt in aller smerte,
Gelijk een Klokhen die voor hare Kindren leeft,
En allen 't zelfde deel aan hare liefde geeft;
Hier blinkt, hier blinkt het Heil van 't zalig Echteleven
Met zulken zuivren gloed als 't ooit kon van zich geven;
Hier wordt de Huuwlijksmin door Vruchtbaarheid bestraald,
En om dien Zegen, van den Hemel afgedaald,
Lag onze dankbre Ziel voor 't Godlijk Alvermogen,
Den Oorsprong van dat heil, eerbiedig neêrgebogen:
ô Onbestendigheid! toen, toen dorst gy bestaan
Aan zooveel heilgenots uw woênde hand te slaan;
Dien Vriendenkring, die hier kon naar volmaaktheid zwemen,
ARYNA, waarde ARYNE, en al zijn heil, te ontnemen!...

Och!

Och! lieve Dochter! och! (hoe wordt mijn ziel gedrukt!)
Hoe wordt gy van uw Gade, uw Weêrhelft afgerukt!
Uit de armen onzer Liefde! om, in den bloei van 't leven,
Van de Onbeſtendigheid een zeker blijk te geven!
Moet ik, ik, Oude Man! beleven zulk een pijn,
En ooggetuige van die nare treurrol zijn!
Moet ik, wien, door den ſchrik, de beenen naauwlijks dragen,
Uw' armen Man nog in zijn droefheid onderſchragen;
De wangen droogen van mijn Kindren; zelf vol rouw,
Het teeder Moederhart vertroosten van mijn Vrouw;
En, daar de Vriendenrei en ik uw graf omringen,
Met bitter rouwgeklag, een droevig treurlied zingen!
Mijn Luit, die voor altoos hing by mijn' *Hoogvliets* graf,
Neem ik, ô myne ARYNE! om u weêr, bevend, af;
Mijn boezem kan de kracht van zooveel rouws niet ſmoren:
Elk moet mijn bittre ſmert, elk moet uw deugden hooren!
Uw deugden!...neen, 't gemis dier deugd word reeds beſchreid:
Elk kende uw waarde en lof: elk minde uw vriendlijkheid:
Elk vond in 't zoet genot uws ommegangs behagen:
Elk prees uw' zachten aart; elk moest u achting dragen:

Lieftalig, zedig, bly en vrederijk van geest,
Zijt gy van elk gekend; zijt gy elks vreugd geweest:
De Erkentenis zal u ten allen tijd gedenken,
En uw Gedachtenis elks zegeningen fchenken!
Doch onze Ziel, zoo vast aan uwe Ziel gevoegd,
Is met den enklen naam van achting niet vernoegd,
Wy zullen uwen dood ten allen tijd beklagen!
Wy blyven altoos rouw in 't kwynend harte dragen!
Steeds u gedenken, ô ARYNE, ons waardig Kind,
Van ons zoo teêr geliefd, zoo ouderlijk bemind!
In onzen boezem zal uw heilige Echt fteeds leven:
Uw Liefde tot mijn' Zoon fteeds voor onze oogen zweven;
Uw ftille Godvrucht, en die zoete teederheid
Die vriendlijke armen om mijn Gade heeft gefpreid,
En, duizendmalen, bleef aan hare lippen hangen!
Geen Moeder kon meer liefde ooit van haar Kind ontfangen,
Schoon met de teêrfte zorge aan hare borst gevoed:
Uw liefde week geenszins de liefde van het bloed!
Wy zullen ons altoos uw' Zwangren Schoot verbeelden,
Wiens echtgeluk en hoop u met geneuchten ftreelden:

Dien

Dien heilwensch, dat gejuich, toen gy ter weereld bracht
Uw' eerstgeboren Zoon, de Hoop van ons Geslacht!
Maar wy, wy zullen ook, helaas! altoos gedenken
Dien onverwachten zwaai, dat schielijk ommezwenken
Uit al die blijdschap in het allerbitterst leed!
Dat nokkende geschrei! dien naren jammerkreet!
Dat akelig gezucht! dat deerlijk handenwringen!
Dat teêr omhelzen! dat gezwijm der Echtelingen!
Dat hartenscheuren! dat vaarwel! dien jongsten nood!
Dat sterk geloof! die kracht van deugd! dien bittren dood!...
ô Goede Hemel! wat al rouw, wat felle smerten,
Baart deze Omwenteling in onzer aller harten!
Hoe beeft door dezen schok het Huis van mijn Geslacht!
Wat doodelyke wond zien wy ons toegebracht!
Och! kon de erkentenis voor ons gelukkig Leven,
ô Liefderyke God! u geen genoegen geven?
Kon, och! ons dankbaar hart?... ô neen! (vergeef de schuld!)
Ons hart was niet genoeg met dankbaarheid vervuld!
Het aardsch had de overhand, en onze wufte zinnen
Zijn meêr geneigd geweest om 't weereldsche te minnen,

Dan U, den Gever van het Onwaardeerbaar Goed!...
Maar moest Ge ons zulks doen zien ten koste van ons bloed?
Mogt uw Genade niet, met min geſtreng te treffen,
Ons doen de Nietigheid van 't Ondermaansch beſeffen?
Al wat deze aard bezit, al wat men hier bemint,
Is niets by 't Leven van eene Echtgenoote en Kind!...
Wat zeg ik? ... Hoogſte Magt! wil mijn geloof verſterken!
Wil op mijn' vlotten geest goedgunstig medewerken!
De Rouw die 't ſterflot van ARYNE, ons Kind, beſchreit,
Bepale u nooit, ô God! in uw Voorzienigheid!
Nooit moete ons hart een plaats aan 't ongeduld verleenen!...
Heb dank; ik zie my reeds door 't licht van heil beſchenen;
Mijn Geestverbeelding wordt verhelderd door zijn' glans;
Zy beurt zich op door 't ſtof tot in den hemeltrans,
Daar ze U, den Schepper en Behouder aller dingen,
Eerbiedig valt te voet in haar beſpiegelingen!
Hoe blindling wordt van ons der Braven dood beſchreid!
Hoe troostrijk is 't begrip der Zalige Eeuwigheid!
Hoe groot is 't heilgenot van dat Oneindig Leven,
Waarin de Zielen van uw Gunstgenooten zweven,

En

En onze ARYNA thans geniet haars Heilands min!
Zy steeg van 't Kraambed vlug ten hoogen hemel in;
En zoo iets weereldsch kon dien schoonen tocht vertragen,
't Was Man en Kind, op aard heur teederst welbehagen;
Voor wier behoudenis Zy, in 't volmaakt bezit
Dier Zalige Eeuwigheid, U nog demoedig bidt!
Ach! mogt Ge, ô Bron des Heils! haar rein gebed verhooren!
Ach! mogt die lieve Ziel, tot Englenstand geboren,
Haar, nu ontroostbren, Man, haar' pas geboren Zoon,
Weer kussen voor altoos, omvlochten met de kroon
Van Jezus dierbre Gunst en 's Hemels Zegeningen;
En mogten we allen dan die Zaligen omringen!
Schenk, schenk mijn Zoon, schenk Ons, schenk ons Geslacht dien troost!...
ô Eeuwigdurend Heil!... ô Echtgenoote!... ô Kroost!...

Overleden op den 30sten van Oegstmaand, 's jaars
MDCCLXIIII.

MYN

MIJN LAATSTE ZANG:

ALLEN ONZEN

KINDEREN

EN VERDEREN

AFKOMELINGEN

TOÉGEZONGEN, TER GELEGENHEID VAN MYNEN DRIEËNZESTIGSTEN VERJAARDAG.

Wien wyde ik, zingens moê, den laatsten myner Zangen?
  Waar zal ik u, mijn Luit! welvoeglijk, voor altijd,
(ô Elpenbeenen Luit, met gouden snaren!) hangen,
  Beveiligd voor verderf, baldadigheid en nijd;
Nu 'k u van *Hoogvliets* Graf, beschaduwd door lauwrieren,
  Moest nemen (daar ge werd om zynen roem geächt!)
Om de uitvaart van *Aryne*, ons waardig Kind, te vieren?
  Waar?... Aan den Ouden Stam van mijn geliefd Geslacht!...

Daar

Daar zal, misschien, de glans van 't achtbaar heldenleven
Van honderd Vaadren, aan mijn nederige Kunst,
Aan wat verkregen roems, een' heldren weêrschijn geven,
En neigen yders hart tot vriendlijkheid en gunst!
Zoo zal mijn Kroost, gewis, zijns Vaders Speeltuig eeren,
En, door een Vroom Gedrag en Loffelijk Bestaan,
Al wat mijne eer verdooft, of kan vermindren, weren:
Der Kindren Deugden zijn onze eêlste lauwerblaân!...
Voor u, mijn Kroost! voor u, geliefde Afkomelingen,
Zoover mijn Nageslacht zich uitbreide op deze aard!
Voor u zal ik, dit uur, mijn' Laatsten Lierzang zingen!
By uwer Oudren Zorg zy u hun Zegen waard!
Mijn waarde SARA juicht! zy, die, in 's Hemels Zegen,
U, myne Kinders, baarde, en teêr heeft opgevoed,
Versterkt, God lovende, om het heil door u verkregen,
Mijn Zangster door de kracht van 't Moederlijk Gemoed!
Geen gloed kan in ons hart de Kindermin vergrooten,
Die evenredig zich op al ons Kroost verspreidt!...
Gy, die u, door den Echt, vereent aan onze Loten,
U noemen we ook ons Kroost, met de eigen tederheid!...

'T Gelustte ons, dus gepaard, voor zesëntwintig jaren,
Met al die Liefde, by de Lijst van ons Geslacht *
Den Ouderlyken Raad, vol zoete hoop, te paren;
Die nu, door 's Hemels Gunst, zoo loflijk wordt betracht.
Wy spreken steeds tot u door 't geen wy toenmaal schreven;
En nu reikt u mijn Kunst onze Ouderlyke Hand,
Opdat ge, op 't glibbrig spoor van dit Onzeker Leven,
Kloekmoedig voort moogt treên naar 't Eeuwig Vaderland.
Dat mijn Geboortedag, ten feesttyde uitgekoren,
Alle onze Kindren steeds verzaam' ten allen tijd;
Om onze trouwe zucht voor aller heil te hooren.
Die feestdag wordt door ons nu plechtig ingewijd!...
't Is thans de dag, een dag der Christnen aandacht waardig,
Waarop een Nieuwe Star voor de Oosterlingen blonk,
Hun 's Heilands Kribbe wees, toen hunne hand, dienstvaardig,
Hem wierook, mirrhe en goud, in diepen ootmoed, schonk.

Be-

* Wy hebben, in December van den jare 1740, voor de Geslachtlijst onzer Familien, eene uitgebreide Voorreden aan alle onze Kinderen en Afkomelingen gesteld; waarin zich onze Ouderlyke Harten, in trouwen raad, in vermaningen, in verzoeken, in bevelen, en toebidding van Gods dierbare Zegeningen, voor Hen, uitstorten.

Beſchouwt een ſchooner Star, waarop gy koers moet richten;
  Een ſterker Heilglans blinkt ons toe, ô Nageſlacht!
Die ons, naar 't Rijksgebied diens Konings voor zal lichten;
  De wierook, mirrhe, 't goud moet derwaard zijn gebragt!
Men volg' dien zuivren Gloed, wiens tintelende glanſen
  Hun' oorſprong ſchuldig zijn aan aller lichten Bron;
Dat Licht wijst ons den weg naar 's Hemels hooge Tranſen:
  Het is het Godlijk Licht van de Euangelizon!
De Heilvorst, die in 't Oost den Wyzen werd gewezen,
  In 't Nedrig Betlehem verſchoven in een Stal,
Is tot de Heerlijkheid zijns Vaders opgerezen,
  Zit aan zijn Rechte Hand als Koning van 't Heelal!....
„ ô Groote Schepper en Regeerder aller Menſchen!
  „ Door Oudrenliefde en Zorg, die 't nut van ons Geſlacht,
„ Die 't aardsch en 't hemelsch heil voor onze Kindren wenſchen,
  „ Worde uwe Majesteit geene onëer toegebragt!
„ Uw Voorbeeld volgen zy, teêrhartig en rechtvaardig:
  „ Zy doelen nimmer op lafhartige euveldaân.
„ Acht onzen Goeden Wil uwe onderſteuning waardig;
  „ Die roept uw Kinderliefde om haren byſtand aan!...

Op, onze Kinders! op; niets moete uw reis vertragen;
Volgt uw' Verlosſer na: zijn heilaanbrengend Licht
Doet, voor 't geloovig oog, een Hemelwijsheid dagen,
Voor wiens verheven glans alle Aardſche Wijsheid zwicht!
Och! aarzelt niet; geen vrees voor leedverwekkend duister,
Geen dwalend ſchemerlicht, wekke u bekommernis;
Die gloende Zon behoudt altoos haar' ſchoonen luister,
Ze is zuiver, zonder vlek, gelijk haar Oorſprong is!
Zy toont uw' Heiland u in nedrigheid geboren,
Zoo als Hem Gabriël had in zijn komst voorſpeld,
Daar 's Heeren Engel, in 't gelei van Hemelchoren,
Den Herdren 's Hemels gunst in die Geboorte meldt!
Zy doet u Wondren zien, waarvoor het grootst vermogen,
Het ſcherpstgeſlepen brein van 't Menschdom ſtil moet ſtaan!
Zy toont op Tabor Hem, verheerlijkt, aan uwe oogen!
Zy brengt u by zijn Doop, aan de Oevers der Jordaan!
Doet u Hem zien omringd van Licht en Hemelſtralen!
U hooren van omhoog, met Goddelyke ſtem,
Daar gy des Heeren Geest op Hem ziet nederdalen,
Deze is mijn lieve Zoon, mijn Wellust, hoort naar Hem!

Zy,

Zy, zy verlicht den weg dien Christus heeft betreden
  Eer Hy 't Verzoeningwerk voor 't Menschdom ondernam!
Vertoont u 't schandlijk kruis waaraan Hy heeft geleden;
  't Geplengde Bloed, den Dood van 't Heilig Offerlam!...
Maar die Geleizon blinkt met dubblen gloede en luister,
  Daar zy by 't aaklig Graf des Heilands stille staat;
Verdrijft voor uw gezicht de nevels en het duister;
  Toont, na den naarsten Nacht, den schoonsten Dageraad!
Daar ziet ge uw' Heiland, na zijn Marteldood, herleven!
  Gy ziet zijn' Grafkuil leeg! gy hoort der Englen mond
Van zijn Verryzenis verheugd getuignis geven!
  Gy ziet het Godlijk Licht hier schittren, en in 't rond
De plaats vervullen, daar uw Heiland heeft gelegen!
  Dat Magdalena zoeke of hy te vinden is;
Gy ziet Hem dikwils zich vertoonen allerwegen;
  En kent en eert uw' Heer na zijn Verryzenis!
Gy kunt, met Thomas, al zijn wonden nu beschouwen
  Der felle Naaglen, en het treffen van de Speer!
Gy kunt, met Thomas, nu met zekerheid betrouwen
  Op 't wisse Sterven, en Verryzen van uw' Heer!

Zoo ge u naar Emaus wendt (uw Heilzon zal u lichten!)
Daar zult ge uw' Jezus met zijn twee Disciplen zien;
Hem hooren, uit Profeet en Schrift, Hen onderrichten,
Dat, alles wat Hy leed, moest naar dat Woord geschiên!...
Keert, lieve Kinders! keert dan uwe aandachtige oogen
Ook naar Bethanië, 't Olijfgebergte heen;
Daar, daar heeft deze Zon haar' glans inëen getogen,
Verlicht, met al haar' gloed, dien hoogen top alleen!
Daar zult ge uw' Heiland zien, als Hy de Apostelscharen,
Met opgeheven hand, zijn' Laatsten Zegen geeft!
Daar zult ge uw' Heiland zien ten Hoogen Hemel varen
Naar 's Vaders Rechte Hand, daar Hy voor eeuwig leeft!
Daar zal 't heilzoekend oog twee Engelen aanschouwen,
De Hemelboden, die 't verbijsterd Elleftal
't Heil van dien Hemeltogt, en al de magt ontvouwen
Waarmeê die Rechter eens ten Oordeel komen zal!...
Valt, ô Geliefden! valt, met Jezus waarde Vrinden,
In diepe ootmoedigheid, op dit Gebergte neêr;
Uw vast Geloof kan nu den Zielverlosser vinden!
Aanbidt, in Hem, Gods Zoon, uw Heiland, uwen Heer!

Brengt

Brengt hier uw Mirrhe, doet uw' zuivren Wierook branden;
  Brengt lof, en eere, en prijs, en liefde, en dankbaarheid,
(Op 't nedrig hartältaar al waardige offeranden!)
  Aan dien Gezalfden Zone, en 's Hemels Majesteit!...
„ ô Goede Jezus! die, omringd met Cherubynen,
  „ In 't Eeuwigdurend Licht uw' Hoogen Zetel vest,
„ Waar ſteeds de lofzang rolt der dankbre Serafynen
  „ Door al de Koren van 't Volzalige Gewest;
„ De Lofzang voor de Liefde aan 't Aardsch Geſlacht bewezen,
  „ Die, aan uws Vaders eisch, heeft voor den Mensch voldaan;
„ Die Liefde die, met u, is uit den dood verrezen,
  „ En ons Geloof en Hoop ten Hemel voorgegaan!
„ Wy volgen 't Heilig Choor dier dankbre Hemellingen;
  „ (Houd, lieve Heiland! houd onze aardschheid ons ten goê
„ Daar wy uw' Grooten Naam, al ſtaamlend, glory zingen!)
  „ Wy zwaaien Gode en U den dankbren Wierook toe!
„ Wy offren Mirrhe van Onwankelbaar Betrouwen
  „ En Welgegrond Geloof, den Vader van 't Heeläl;
„ Wy offren ze ook aan U, in wien alleen we aanſchouwen,
  „ Den Grooten Zoensman, die ſteeds voor ons bidden zal!

„ Dat

„ Dat uw Menschlievendheid onze offers niet versmade;
„ Zoo komen uw Geboorte, uw Dood, Verryzenis,
„ En uwe Hemelvaart ons, alleszins, te stade,
„ Voor wien geen zaligheid dan door uw zoenbloed is!
„ Wil aan uw Vader ons, ô Lam van God! vertoonen
„ Van onze zondensmet gereinigd door uw Bloed!
„ Beschenk ons in uw Rijk met eeuwige Eerekroonen!
„ Beschijn ons met een' straal van uw' Genadegloed!...
„ Maar wie kan zulk een heil van uwe gunst verwachten
„ Ten zy hem Wederliefde aan uwe Liefde bind'?
„ Ten zy hy, boven al, Gods Wetten blijf' betrachten,
„ En zynen Medemensch, gelijk zich zelf, bemint?
„ Des offren we U ook Goud, het Goud der Goede Werken,
„ By ons Geloof en Hoop: ach! mogt uw Goede Geest
„ Steeds onzen zwakken Wil en onze Poging sterken,
„ Als die der Vrome Schare op 't hooge Pinksterfeest!
„ Dan zouden we U, en Mirrhe, en Goud, en Wierook geven;
„ U welbehaaglijk zijn; en onzen levenstijd
„ Rechtvaardig, matig en godzalig hier beleven!
„ Dan wierd de ware lof, door ons, U toegewijd!...

Ja,

Ja, bieden wy het Goud van ſchoone Zedenplichten,
ô Onze Kinders! ook dien grooten Koning aan;
Gerechtigheid en Deugd by vast Geloof verrichten
De Hemelſche Geboôn van zyne Orakelblaân!
Deed de Evangelizon ons, door haar heldre ſtralen,
Den Heiland, van zijn Krib tot in zijn Glory, zien?
Nog blijft zy met die kracht, dat zelfde heillicht, pralen,
Om, langs het Zedenſpoor, ons hare hulp te biên!
Zy toont ons hier een reeks volmaakte Tafereelen,
Door 's Heilands Hand gemaald, die, in hun volle kracht,
De ſchoonſte Zedenleer en Hoop ons mededeelen,
Door 't Heilbeloftelicht in ſchoonen dag gebragt!
Beſchouwen wy wat plicht, in 't Aardſche Zamenleven,
Ons aan het Waar Belang der Evenmenſchen bindt;
Wat eer we aan God, wat nut we ons zelven moeten geven,
Indien men 't Aardsch Geluk en 't Hemelsch Heil bemint!
Ziet hier Rechtvaardigheid, in handel en gedachten
Steeds evenredig! ziet ze, in voor- en tegenſpoed,
In gunst en afgunst, haar' getrouwen Plicht betrachten!
Ziet hoe haar 's Weerelds Schat noch Schade wanklen doet!

Ziet hier Gedienstigheid, met uitgebreide handen,
Met vrolijk wezen, in een opgeſchort gewaad,
Tot nut haars Naastens, door het vuur van Yver branden:
Zy biedt hem hare hulpe in trouwen raad en daad!
Ziet, ziet Barmhartigheid zich over elk ontfermen
Die openhartig haar zijn bangen nood belijdt!
Ziet haar, meêdogend, hier haar' Evenmensch omärmen;
Trouwhartig deelen, hem vertroosten, in zijn' ſtrijd!
Ziet Mededeelzaamheid, die niemand laat ontberen
De nooddruft, die Gods Gunst aan haar geſchonken heeft;
Zy geeft blymoedig, om haars Naastens nood te weren,
En wendt hare oogen af van 't geen haar hand hem geeft!
Ziet hier Zachtmoedigheid, die, 't geen haar moog' bejegenen,
Altoos genegen is in 't gunstigst licht te zien!
Ziet hier Vergeeflijkheid haar' ſnoodſten Vyand zegenen,
En lief voor leed, aan hun die haar mishandlen, biên!
Ziet Vredelievendheid hier allen twist vermyden;
Toegevend, ſchaamt zy zich die ſchoone Laagheid niet,
Van alle ſmaad en hoon en ongelijk te lyden;
Zoo zy den zoeten Vreê daardoor gevestigd ziet!

Ziet

Ziet hier de Vriendſchap, met zielſtreelende ſieraden;
  Ziet hare ontblote borst, waarin de Oprechtheid woont!
Dus kan zy de Eigenbaat en Veinzery verſmaden;
  Dus wordt de onkreukbre trouw van haren aart vertoont!
Hier pronkt, hier pronkt de Liefde, in uitgekipte verven
  En 't allerkrachtigst licht van Jezus Liefdegloed,
Die haar den eerſten rang der Deugden doen verwerven,
  En hemelpalmen op haar' aardſchen rozenhoed:
Haar lieflyke Inborst, die en Mensch en Englen achten,
  Is goedertieren, trouw, langmoedig, vergenoegd,
Bedekt gebreken, hoopt het goede, en blijft betrachten
  't Geen nut en oorbaar is, en loflijk, en welvoegt;
Zy overtreft zoover den Rei van alle Plichten,
  Dat onze Heiland haar, met dubblen ernst, gebiedt:
Ja, ſchoon het ſterk Geloof u wondren deed verrichten,
  Zy worden vruchteloos hebt gy de Liefde niet!...
Ziet wyders, (uwe Zon blijft haren loop behouwen!)
  ô Onze Kinders! ziet wat ons hier vreugde geeft;
Men kan op haar geleide en zuiver licht betrouwen:
  God, die ons 't Wezen gaf, wil dat men heilrijk leeft!

De Vergenoegdheid doet den Mensch, op aard', verkrygen
Een' rijkdom die hem vreugde en ſchat en vrede biedt:
Wie, wie kan hooger, wie de Godheid nader, ſtygen,
Dan zy, die niets begeert meêr dan zy reeds geniet:
Zy blijft haar nooddruft ſteeds genieten, nooit misbruiken:
Verheffing maakt haar trotsch, noch daling baart haar pijn:
't Beſef van Gods Beſtuur doet haar ootmoedig duiken,
En in Gods Wyzen Wil altoos te vreden zijn!
Wy zien de Naarſtigheid, die van den vroegen morgen,
Ten ſtut van 't Huisgezin, haar rein beroep betracht,
Zich, yvrig, nooddruft en verkwikkingen verzorgen;
Daar zy nooit vruchteloos, op 's Hemels Zegen wacht!
Hier ſtaat de Matigheid, met frisch gelaat, te pryken;
Zy ſchenkt gezondheid, vreugde, en hoogen ouderdom;
Zy kan een gantsch Geſlacht met duurzaam heil verryken:
Haar Maat, die Stant houdt, brengt de Goudëeuw wederom!
De Waakzaamheid leert ons gevaren ſteeds vermyden!
Voorzichtigheid, bedaard, niets roekeloos beſtaan!
Standvastigheid, zoo wel in voorſpoed als in lyden,
Met onbenarden ernst, in 't Loflijkst Voetſpoor gaan!

De

De Middelmatigheid, die, van te hoog te ſtygen
En laag te kruipen in het vundzig ſtof, zich mijdt,
Leert ons de zielekalmte en ware rust verkrygen:
Zy blijft voor ſpotterny en zwaren val bevrijd!
Hier doet zich Zedigheid, door minzame inborst, eeren!
Hier wordt de Oprechtheid door de Liefde en Vreê gekust!
Hier kan de Nedrigheid de Zelfsverzaking leeren,
Daar in haar' ſchoot de Heer van Aarde en Hemel rust!
De Kuischheid leert ons hier 't onzuiver vuur verdooven,
En alle onrein gebaar vermyden, allen tijd!
Hier ziet Onnoozelheid, ſchoon meenigmaal verſchoven,
Dat Zy de hemelvreugd, door God, is toegewijd!
De Burgertrouw leert ons onze Overheden achten;
Zy draagt en ſchot en last met ſtil, met vroom, gemoed;
Wil naar verandering in Staat noch Kerk ooit trachten:
God die het al beſtuurt, is altoos Wijs en Goed!
Houdt, in uw voorſpoed, houdt, in drang van tegenheden,
By 't lieflijk flonkerlicht dat deze Zon verſpreidt,
Het tafereel in 't oog der Christelyke Reden;
Al wat ons heil vergroot ſteunt op haar billijkheid!..;

Dan voegt ons onzen Plicht der Godheid op te dragen;
't Is hare hand alleen die allen zegen geeft;
Ziet hier Tafreelen van dat heilrijk Welbehagen
't Welk ze in 't Erkennend Hart van haar Beminnaars heeft.
Godvruchtigheid ligt hier, in ootmoed, neêrgebogen,
En eert den Schepper, wiens onëindige ommekring
Van Glans, van Majesteit, van Goeddoend Alvermogen,
Haar hart verrukt in liefde en zielsverwondering:
Zy bidt, maar met geen reeks langwylige Gebeden;
In waren ernst roept zy, 't Voorzienig Wezen aan
Om invloed van zijn' Geest, om kracht tot Goede Zeden,
Gezondheid, rust en vreê; kan 't met zijn' Wil bestaan!
Boetvaardigheid erkent haar zonden en gebreken;
Doet God belofte van verbetering en trouw;
Zy smeekt vergevenis: de Godheid hoort haar smeeken,
En schenkt ontslag van straffe en gunst aan 't Waar Berouw!
Wy zien 't Vertrouwen op den Hoogen Hemel staren,
't Is zyner Nietigheid, 't is 's Hemels Magt bewust;
Het blijft, in vreugde, in leed, in voorspoed en gevaren,
Op 't heilbedoelend Oog van Gods Bestuur gerust!

Hier

Hier juicht de Dankbaarheid, en leert ons opwaard ryzen
En Hem die 't Al regeert, des Hemels Majesteit,
Altoos alle eer en lof, altoos den dank bewyzen:
Hem komt de glory toe tot in alle eeuwigheid!...
Wie dan een duurzaam Heil op aarde wil verkrygen;
Wie dan naar 't Hoogſte Goed, met ware meening, tracht;
Wie dan, ter Zaligheid, ten hemel op wil ſtygen;
Neem' dees Geleizon, neem' haar Godlijk Licht in acht!
Doch dat geen Dwaalgeſtarnt, door valſche tintelſtralen,
Ons troone van den weg die deze Zon ons wijst;
Geen licht, hoe ſchoon, of 't kan ons ſcheemrend oog doen dwalen,
Zoo 't niet uit Jezus Leer en Leven ſchittrend rijst!
Die Zegenryke Vorst van Mensch en Englenſcharen,
Heeft, dalende uit den ſchoot van Gods Voorzienigheid,
Van 't Godlijk Vuur, dat Hem verzelde in 't nedervaren,
Op de Evangelizon alleen den gloed verſpreidt;
Waardoor zy, zy alleen, verlicht de ſchoone wegen
Der Deugd, die ons hier vrede en vreugd genieten doen;
Aan welker heuchlijk eind belooning wordt verkregen;
Vanwaar wy naar 't Verblijf der Zalige Englen ſpoên!...

Dan,

Dan, onze Kinders! dan, Geliefde Afkomelingen!
  Heeft God dien beetren ſtaat, van geen gevaar verzeld,
Niet kort van duur, niet los, niet vol veranderingen,
  Maar heilrijk, zonder eind, de Deugd ten loon geſteld!
Ziet, ziet het Groot Tafreel, waarin, op hemelwolken,
  De Rechter van 't Heeläl in Majeſteit verſchijnt!
Ziet voor zijn' Stoel geſchaard alle Ondermaanſche Volken!
  Ziet hoe al 't aardsch en de aarde in ydelheid verdwijnt!
Ziet, ziet de Vlugge Stoet van juichende Englen zweven!
  Ziet hoe ze, op 's Heilands woord, klapwiekende opwaart ſtijgt
Met Gods Gezegenden, naar 't Altoos Zalig Leven!
  Wel hem die dus Gods Gunst en 't Hoogſte Goed verkrijgt!...
ô Schitterende Gloed der zuivre Hemelglanſen!
  ô Schoone Schildery, die de Eeuwigheid vertoont,
Een onverganklijk Heil in 's Hemels hooge Tranſen!...
  Wy zien het rein Geloof, wy zien de Deugd beloond!...
Hoe heuchelijk voor ons, verzekring dus te ontfangen
  Dat ongeſtoord vermaak, dat zulk eene Eeuwigheid,
't Godvruchtig Zielenheir, hier namaals zal erlangen;
  Dat zulk een Heilverblijf den Mensch is toebereid!

Hoe

Hoe teêr, hoe teêr, (God doe ons die Genaê verwerven!)
Moet daar de ontmoeting zijn! in hoe volmaakten ſtand
En eeuwig, zullen dan de Vromen, na het ſterven,
Elkaar omhelzen in dat Hemelsch Vaderland!...
Gy, Algenoegzaamheid! wiens onbeperkt Vermogen
In allerſchoonſten glans van Liefdeblyken praalt,
Wilde over ons, met uw Genaê, veel meêr beöogen
Dan dat der Zielen Liefde aan 't Aardsch zou zijn bepaald!
Die Zielen, van het Vuur der Godheid heldre Vonken,
Zijn door U, Schepper! by Nooitëindigend Beſtaan,
Met Liefde, Denkenskracht, Geheugenis beſchonken!
Gy laat geen Deel, van 't geen Onſterflijk is, vergaan!...
Waartoe toch voedt de Ziel Vooruitzicht en Vertrouwen,
Die ſterke Zucht, om eens, in Heilryke Eeuwigheid,
Onze Echtgenooten, Kroost en Magen weêr te aanſchouwen:
Waartoe is boven 't aardsch haar Denkbeeld uitgebreid·
Waartoe ontvonkt haar 't ſchoon van Deugd en Vriendſchapsplichten:
Waartoe wordt zy door Liefde en Gloryzucht beheerd:
Zoo hare Hemelschheid moet voor onze Aardschheid zwichten?
Zoo 't Oogenblik des Doods haar Zijn in Niet verkeert?...

Maar, waar onthoudt zich toch dat Eind van ons Verlangen;
Dat groote Voorwerp van der Vromen hoogsten Wensch;
Dat Leven 't geen de Deugd hier namaals zal ontvangen?...
Het hoe, het waar, blijft steeds verholen voor den Mensch.
Doch dit, dit weten wy: dat, na gelukkig sterven,
By al het Waar Belang van Liefde en Vriendenplicht,
Wy 't Heil der Englen en Aartsënglen zullen erven;
Oneindig Leven in een Onvermindrend Licht!...
De Hemel juicht, door Liefde, als Zondaars zich bekeeren,
Als Hen Gods Liefde en Gunst het Eeuwig Leven biên;
Hoe moet der Oudren Liefde oneindig triumferen
Als zy hun Nageslacht daar, zalig, by zich zien!
Hoe teder moet de Liefde in Echtgenooten blaken,
In deugdryke Egaas, die, na 't scheiden op deze Aard,
In 't bly Gewest des Heils, elkandren weêr genaken;
Daar Hen Gods Liefde zelf onsterflijk samenpaart!
Hoe moeten Kinders dan, door Liefde en Dank gedreven,
Voor zooveel Zorg en Vlijt, voor Lessen tot de Deugd,
Voor 't Zeedlijk Voorbeeld van hun Oudren in dit Leven,
Hen eeuwig minnen, Hen omhelzen in die Vreugd!

Hoe

Hoe moeten Broeders dan vol Liefde elkaar bejegenen,
En voor hun Aardſche Hulp, en Liefde en Trouwen Raad,
En Nutten Ommegang, elkandren eeuwig zegenen,
Daar 't Hoogſte Heil in Liefde, in Vrede en Dank beſtaat!
Hoe zullen allen die Gods Goedheid zal verheffen
Ten hoogen Hemelſtand, in 't eindeloos genot
Van Gods en Jezus Gunst, de kracht huns heils bezeffen!
In Liefde blaken tot hun' Heiland en hun' God!
Daar zal ons Wierook, Mirrhe en Goud, zoo 't oog bekoren
Des Konings, dat Hy ons, ons offer ten geval,
Dat eindeloos Verblijf in zyne Hemelchoren,
En al de ſchatten van zijn Liefde ſchenken zal!...
ô Zalige Ouders! ô Onſterfelyke Magen!
En gy, ARYNE! op aard van ons zoo teêr bemind,
Die in dat Blŷ Gewest, door 't Godlijk Welbehagen,
U, met Hun, in 't Genot der Zaligheid bevindt!
Dat Blŷ Gewest; waar ons KORNELISJE, opgevaren
In pas-öntloken jeugd, nu, zonder ſterven, leeft,
En, reeds een Serafijntje, in 's Hemels Englenſcharen,
Klapwiekende om den troon van zynen Schepper zweeft!

Een korte poos, en wy, wy hopen, zonder ſcheiden,
U, all', te ontmoeten, all' te omhelzen in dien ſtand;
Daar, met U, juichende, op de blyde komst te beiden
Van ons gezegend Kroost in 't Eeuwig Vaderland!...
Verzel nog, ô mijn Luit! dit eind van myne Zangen;
Als ik gelukkig dat ten einde heb gebragt,
Zal myne dankbre hand u aan den Stamboom hangen,
Den Ouden Stamboom van ons uitgebreid Geſlacht!
Dan hebt ge uw' dienst verricht op aard, rust dan, mijn ſnaren,
Rust dan tot, door Gods Gunst, my moog geöorloofd zijn
Om u aan 't blŷ gejuich der Engelen te paren;
Den toon te volgen van den gloenden Cherubijn!
Rust dan, tot, met den zang van Kunst- en Boezemvrinden,
'k U weêr verëenen moog, door Hemelſche Genaê;
Met Hun, die in 't genot des Heils zich reeds bevinden!...
Mijn *Broeder! Hoogvliet! Smits! De Marre! Feitama!*
Een korte poos, en wy, wy hopen onze ſnaren
(Maar in den hoogen lof der Hemelmajesteit,
En glory van het Lam!) aan uw Gezang te paren,
Aan uwen Zuivren Toon, tot in alle eeuwigheid!...

Laat

Laat dit, ô Kinders! ons tot dankbren Yver noopen!
  Verzuimen wy geen' tijd! het heilpad is geslecht;
De poort van 't Eeuwig Hof staat, voor den Braven, open;
  Aan onze poging is des Hemels Hulp gehecht!
Verzuimen wy geen' tijd! elk oogenblik kan geven
  Dat ons een ziekte, een pijn, benard make en bedeesd;
Eene onvoorziene kwaal ons wegrukke uit dit Leven!
  Waar is onze Oudrenrei? die, allen, zijn geweest!
Verzuimt geen' tijd! by al die streelende Gedachten
  Der zoete Hoop, die wy van 't Zalig Leven voên;
By onze Samenkomst voor Eeuwig, die wy wachten,
  Vermanen, bidden we u, dat ge uwen gang wilt spoên!
Verzuimt geen' tijd! Laat u mijn zang de harten raken!
  Onze Ouderlyke Beê, zoo ze ooit verplichting gaf,
U thans verplichten om in Yvergloed te blaken!
  Van 's Levens Tijdstip hangt ons Eeuwig Welzijn af!
Op reis dan, voort op reis! men blyve in geen gebreken!
  Die Liefde, die altijd u teêr omärremd heeft,
Die Oudrenliefde, blijft om uwen Welstand smeeken!
  Wy hebben voor ons Kroost, op aarde, steeds geleefd!

 „ 't Be-

„ 't Behage U, Groote God, en Vader Aller Dingen!
„ Naar uwe Menschenliefde, ons en ons Nageslacht
„ Bestendig met het Heil van uw Genaê te omringen!
„ Geef gunstrijk op de beê van gryzende Oudren acht!
„ Ach! dat ons Kroost nooit valle op 's aardrijks rompelwegen!
„ Sta 't, in Verleiding, by! vergeef, vergeef zijn schuld!
„ Versterk zijn Deugd! en blijf 't, om Jezus wil, genegen!
„ Ons aller Eeuwig Heil worde in uw Rijk vervuld!...
Gods Gunst, ô Kinders! blijf' dus altoos om u zweven!...
Vaartwel!... Uw Liefde, uw Deugd, heffe uw Geluk in top!...
Blijft in den Zonneglans van 't Evangelie leven!...
Vaartwel!... Kweekt in zijn' Gloed uw lieve Telgen op;
Door God en Ouders zijn Ze uw Waakzaamheid bevolen!...
Vaartwel!... tot we eeuwig (schoon dees zichtbare Aard verdwijnn'!)
In beter Weereld, nu voor ons gezicht verholen,
Volzalige Ouders en Nakomelingen zijn!

Dezen 6en der Loumaande.
1767.

BLADWYZER.

VERBETERINGEN.

Bladz.	Reg.	*staat*	*lees*
5.	47.	heilzon	Heilzon
—	50.	Princes	Prinses *en zoo op andere plaatsen van het Hofdicht Endeldijk.*
7.	87.	vooglenkoren	vooglenchoren
25.	446.	Sulmoäsche	Sulmoäansche
35.	629.	Bewandel	~~bewandel~~
48.	900.	beide in ware	Beiden in de
63.	8.	Burgermeester	Burgemeester *en zoo op sommige andere plaatsen.*
64.	7.	is, in	is in
66.	12.	*van den*	*vanden*
67.	28.	„ *Het*	*Het*
—	29.	„ VI	VI *en wat verder in den zelfden regel* „ Ten *voor* Ten
93.	8.	mesuses	mesvsen
110.	3.	UITRECHT	UTRECHT
111.	18.	UITRECHT	UTRECHT
129.	3.	dat ik simbalen;	dat ik, simbalen,

De Bescheiden Lezer, eenige ongelijkheid van spelling, hier of daar toevallig ingeslopen, opmerkende, hebbe de goedheid die te veranderen, naar het geen de spelling, die doorgaands gevolgd is, aanwijst.

TWEEDE BYVOEGSEL

OP HET

HOFDICHT ENDELDIJK.

Door een schijnbaar bewijs bedrogen te zijn geworden, is zeer dikwijls den oplettendsten Onderzoekeren der Oudheid en Historien wedervaren: Ik dacht, de Afkomst der Vrouwe van den Heer *van Oldenbarneveld* zeer wel te hebben ontdekt, en daar door verplicht te zijn om, tot voorstand der Waarheid, mynen Landgenooten die ontdekking mede te deelen; doch ik bevinde thans de Waarheid misgetast te hebben; het welk veröorzaakt is door de teboekstelling van het woord OUDÖOM, in het Leenregister van Wassenaar, in stede van het woord OVERÖUDÖOM.

Thans (ruim vijf maanden na de uitgave van mijn werkje) is door my gezien eene Acte van den Notaris *Erasmus van Brederode*, wegens de bezitneming van de Heerlijkheid den Tempel, door Mr. *Joan van Oldenbarneveld*, voor zynen toen onmondigen Zoon, op den 26sten van Augustus 1592, waar in Mr. *Joan van Oldenbarneveld* verklaart, dat *Jan Roo van Utrecht, zyner Huisvrouwe* OOM *belieft had, de voorsch. Heerlijkheid aan zyn voorgem. onmondigen Zoon te donateren*, enz.

Ook

Ook heb ik heden zelf gelezen, eene Acte van den 14den van November 1575, geregistreerd in het *Eerste Witte Nieuwe Register* ter Graaflijkheids Rekenkamer van Holland, waar by MARITGEN VAN VUYTRECHT, op haar verzoek, door de Hooge Overigheid, is gelegitimeert geworden.

Zy had volgens de woordelyke melding dier acte te kennen gegeven, dat zy was *de natuurlyke Dogter van* ADRIAEN WMSZOON PLAS *en* MAGDALENA JANSDOGTER VAN VUYTRECHT, *alle beyde vry ende ongebondene personen*; *en voorts*, *dat zy Suppl^e. haer van jonxs af tot dien dage toe deugdelijk ende eerbaerlijk gedragen had*, *in voege dat zy Suppl^e. uyt dien hoofde by hare Oomen*, M^r. JACOB VAN VUYTRECHT *ende* PAUWELS VAN VUYTRECHT, *gehele Broeders van de voorn.* MAGDALENA VAN VUYTRECHT, *haar Suppl^{tes} Moeder*, *in haar huys opgevoed*, *onderhouden ende getracteert is*, *ende nader by den voorn.* PAUWELS VAN VUYTRECHT *gehouden was als haar Zusters Dochter*, *in allen schijn*, *of zy uit wettelijk huwelijk geboren ware*, *enz.*

De Liefde der waarheid, welke my tot de eerste ontdekking, en 't mededeelen derzelve, heeft aangespoord, heeft my ook doen goedvinden deze nadere ontdekking den bezitteren van mijn Werkje mede te deelen.

Dezen 29sten van December
MDCCLXVIII.

